

Lacjalkan Leimo

N:o 1-2 1974

HUUMORIA

Evakkoon joutunut vanha karjalaismummo, ortodoksi, pääsi vihdoin pitkän ajan jälkeen omaan kirkkoon. Hän otti mukaan poikansa nuorimman pojan, pikkubrihan, jolle kaikki koettu oli aivan outoa. Kun buobo (mummo) oli panemassa tuohusta ikonin eteen, hän polvistui, teki ristinmerkin ja kumartui koskettaen otsallaan lattiaa. Kun sama uusiintui toisen ikonin edessä, pikkubriha virkkoi:

— Buobo. Kiennä mukki . . . (Uskokaa: hän ei tarkoittanut mitään pahaa.)

Alikersantti: — Mitä te virnistelette taistelukoulutuksen aikana?

— Tämä on tappajan hymy, herra alikersantti.

Veroilmoitustaan laativa mies on kuin tyttö joka saapuu uimarannalle. Kumpikin vähentää niin paljon kuin laki sallii — ja ellei kukaan ole katsomassa, he vähentävät vähän enemmänkin. (Ranskan valt.var.ministeri Valery Giscard d'Estaing.)

Savolainen kysyy junassa pohjalaiselta:

— Onko siinä perree kun sannoovat, että teillä päen pietään mälliä poskessa?

— Kyllä piretähän, vakuutti pohjalainen.

— Vae niin. Sepäs on sommoo. Meillä se niät pyssyy pitelemätä.

Tosijuttu: Suomen ja Neuvostoliiton sotilasviranomaisia oli virallisen tilaisuuden päätyttyä päivällisillä. Kumpaa-kin maata edusti everstin johtama ryhmä, johon kuului majuri, komentajakapteeni, kapteeni ja merivoimien luutnantti. Kaviaarin huvetessa ja kohteliaan pidättyvän hiljaisuuden jatkuessa itsepintaisesti venäläinen isäntä sanoi:

— No merimiehet, kertokaapa nyt niitä satujanne.

Suomalainen eversti:

— Luutnantti, kertokaa meille maakravuille yksi niistä merimiesjutuistanne.

Luutnantti:

— Herra eversti. Yhdysvallat lähetti avaruuteen satelliitin, jossa oli apina ja vänrikki. Apina hoiteli kaikki tehtävät simulaattorissa saamansa opetuksen mukaisesti. Se valokuvasi maata ja avaruutta, täytti havaintotaulukoita ja tarkkaili laskimia. Parin päivän päästä vänrikki tuskastui ja kysyi radioitse lennonjohtolta: »Miksi minä olen täällä!» — Lennonjohto: »Hyvä tavaton, ettekö ole ruokkinut apinaa?»

— Minä haluaisin polkupyörän. Puhun alituisesti miehelleni, miten tärkeätä olisi saada polkea ulkoilmassa.

— No, ja onko hän täyttänyt pyyntösi?

— Puolittain. Hän siirsi ompelukoneeni parvekkeelle. (Petroskoi, lokakuun PL, 1973.)

JUMALA ROKULISSA, Kaarlo Pitsinki, Kirjayhtymä 1973, sivuja 110.

Pitsinki, maaherra (sos.dem.) on tehnyt aikamme sisäpoliittisesta tilanteesta teräviä havaintoja. Poimimme vain yhden havainnon: Radio ja televisio (toim. harvennus) ovat kaivamassa myös demokraattisen vasemistolaisuuden hautaa . . . Niiden lopullinen sanoma on koko järjestelmän kumoaminen. Tämä ei johdu pahasta tahdosta, se johtuu asiantuntemattomuudesta, kokemuksen puutteesta . . . Onhan koko yhteiskunta ihan mätä Samaa laulaa pop-muusikko kerätessään elämää janoavien nuorten rahat taskuihinsa. Lähes kaiken maailman epäkohdille yritetään etsiä esimerkkejä myös Suomesta Me olemmekin kuulemma keskitysleirien, poliittisten vainojen, lukutaidottomuuden ja rotusorron maa . . . Miten voidaan uusinkin Euroopan historia väärentää niin täysin, että verinen diktaattori onkin kelpo mies, että valloittaja olikin ihmisyden asialla, että demokratiaa on sekin, kun poliittista maanpakoa yrittävä saa kymmenen vuotta vankeutta.

SOSIALISOITU kartofka: Perunan hintasäännöstely on pidetty tiukkana. Kitsastelusta on ollut seurauksena viljelyalan supistuminen. Vuonna 1960 se oli 86.000 ha, viime vuonna 47.000 ja tänä vuonna 45.800 ha eli 1,7 % koko peltoalasta. Vv. 1967—68 sai tuottaja perunasta 23 p/kg, 1970—71 vain 18 p, 1971—72 taas 21 p ja viime keväänä 15—35 p/kg. Ulkolaiselta perunasta on kevätpulassa maksettu moninkertaista hintaa. Miksi ei suomalaisesta laatupetrunasta (todella hyvästä) saisi oman maan viljelijälle maksaa kunnon hintaa?

Kaikkien karjalaisten yhteinen
heimolehti on

KARJALA

Se pitää viikottaista yhteyttä
karjalaisiin ja heidän toimiinsa.

TILATKAA TEKIN KARJALAI

Vuosikerta maksaa vain 29,—.
Kokoonsa nähden halpahintaisin
karjalaislehti. Levikiltään suurin
25—26.000 kpl.

Sanomalehti

KARJALA

Lappeenranta Puh. 953/11 700 Oksasenkat. 8

KANSIKUVA: Kalevala innoitti virolaiset kokoamaan oman kansalliseepoksensa. KALEVIPOEG ilmestyi v. 1861. Sen kokoajana toimi Lönnrotin kolleega, virolainen lääkäri Friedrich Kreutzwald. Kansikuvassa Kalevipoeg manalassa. Pastelli, 1915, tekijä O. Kallis.

KARJALAN HEIMO

KARJALAN SIVISTYSSEURAN ÄÄNENKANNATTAJA

No 1-2

Helsingissä Maaliskuun 3. pnä

1974

Lehti ilmestyy Helsingissä 6 kertaa vuodessa kaksoisnumeroina. — Tilaushinnat: 15.— markkaa vuosikerta ja 8.— markkaa puolivuosikerta.
— Ilmoitushinnat: Koko sivu 450 mk, 1/2 siv. 250 mk, 1/4 siv. 150 mk, 1/6 siv. 90 mk ja 1/8 siv. 70 mk. — Neuvottelukunta:
Aleksi Lahelma, Simo Härkönen, Eijo Vesanen, Boris Karppela, Kostti Pamilo, Eino S. Rahikainen,
Maati Koski, Voitto Setälä. — Päätoimittaja B. Karppela. Lehden toimitus ja konttori: Mellsteinintie 11 A 6, 02170 Haukilahti, puh. 42 40 65.
Postilaitteet 61 71—9. — Perustettu 1906 —

125 - VUOTIAS KALEVALA

Elias Lönnrot julkaisi kansalliseepoksemme 1. painoksen 28. 2. 1835 nimellä »Kalevala taikka Vanhoja Karjalan Runoja Suomen kansan muinoisista ajoista». Ainekset tähän eepokseen Lönnrot oli saanut pääasiassa Vienasta, Aunuksesta ja Raja-Karjalasta. Tätä päivää me pidämme Kalevalan syntymäpäivänä.

Suuri saavutus kuitenkin kahlitsi edelleen tekijäänsä. Karjalaiset runonlaulajat, miehet ja naiset, olivat antaneet Samatkan pojalle, v. 1833 valmistuneelle lääkärille, valtavat määrät runoaineistoa ja lisää yhä tuli. Innostuksen vallassa hän paranteli ja muokkasi esikoistaan ja laajensi sitä uusimmalla aineistollaan, jota tuli nyt myös Inkerin karjalaisilta runonlaulajilta.

Kalevalan 2. painos eli »Uusi Kalevala» ilmestyi v. 1849. Tästä on nyt kulumassa 125 vuotta. Ensimmäisessä painoksessa oli 12.078 säettä ja 32 runoa, toisessa 22.795 säettä ja 50 runoa. Entisen pohjalle oli rakennettu uusi, entistä ehompi eepos, kaikista maailman kansalliseepoksista kansanomaisin.

Kalevalan ilmestymisen merkitystä Suomessa ei voida liioitella. Karjalaisten runonlaulajien anti ja Eliaksen suurtyö toivat kansallemme henkisen itsenäisyyden, tunteen siitä, että olemme kansa eikä vaan vieraan kansan orjalauma. Tätä uraa myöten aukeni myös tie, vaikea, koko kansan suurilla uhrauksilla saavutettu tie, valtiolliseen itsenäisyyteen.

Karjalan Sivistysseura ja tämä heimolehti edeltäjinään ovat kautta vuosikymmenien, vuodesta 1906 alkaen, toimineet karjalaisten perinteiden vaalijoina ja karjalaisten runonlaulajien muiston kirkastajina. Tästä puhuvat kauniisti Karjalaan pystytetyt runonlaulajapatsaat sekä tämän lehden aikaisemmat vuosikerrat.

Tänään — Kalevalanpäivänä 1974 — haluamme muistaa myös sen, että Inkerin karjalaisten suurimman runonlaulajan *Larin Parasken* syntymästä oli 27. 12. -73 kulunut 140 vuotta ja kuolemasta 3. 1. -74 70 vuotta. Hänen antinsa on Vienan suurimman runonlaulajan *Arhippa Perttusen* veroinen. Häinkin koki vieraan orjuuden, nälän, vilun ja kylmän mieron kirot. Hän, *Larin Paraske*, oli Inkerin ortodoksi. Mikiitta Mikiitan tytär *Lempaalasta* ja joutui miehensä äitinsä kotikylään, rajan taakse, naapuriin, *Metsäpirtin Vaskelaan*, jonne hänet on myös haudattu. Etelä-Karjalan nuorisoseura pystytti hänen haudalleen muistokiven, johon on hakattu sanat:

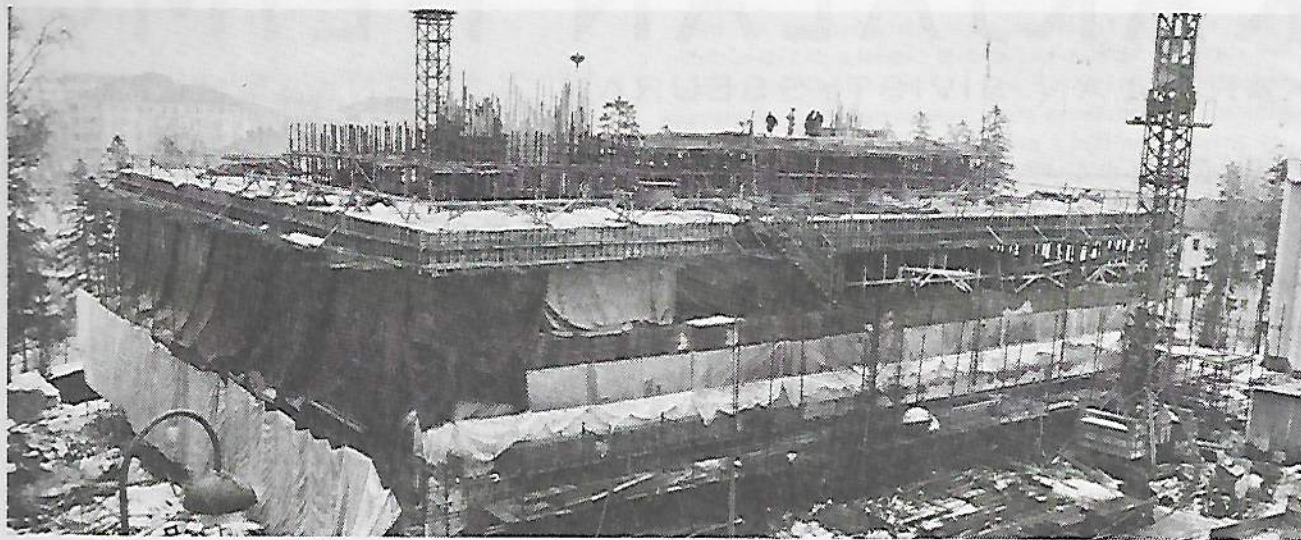
»Tuulet toivat runovirret,
ahavaiset antelivat,
meren tyrskyt työntelivät,
meren aaltoset ajoivat.»

Tänään on syytä kysyä: onko tämä muistokivi tallella? Ovatko seuramme ennen sotia pystyttämät runonlaulajapaadet *Tolvajärvellä*, *Suistamolla*, *Suojärvellä* tallella?

Nyt, kun maittemme välillä vallitsevat ystävälliset suhteet, luulisi tien voivan avautua näille karjalaisten pyhille paikoille. Ainakin yksi yhteinen ystävyysmatka olisi paikallaan — naapureille sopivaan aikaan.

Homielin toteamme, että tätä Kalevalan 125-vuotispäivää on Neuvosto-Karjalassa vietetty monin arvokkain juhlin, menoin, puhein ja kirjoituksin.

B. K A R P P E L A

KARJALATALO NOUSEE: harjannostajaisissa 15. 2. 1974 juotiin 2 pulloa Karjala-olutta ja syötiin karjalanpiiras ja voileipä.

Karjalatalo tulee Karjalan Liiton johdolla tapahtuvan valtakunnallisen karjalaisen järjestö- ja kulttuuriryön keskuksiksi. Siihen tulee juhlasali ja karjalainen ravintola, kerho- ja kokoustiloja, harrastuskeittiö, kuntotilat ja kappeli sekä arkistotilat karjalaisten säätiöiden ja yhdistysten käyt-

töön. Kokonaistilavuus on 20.200 kuutiometriä ja käyttöpinta-ala 4.000 neliometriä. Kustannusarvio on 8,774 milj. markkaa ja hanke toteutetaan Kiinteistö Oy Karjalaisten Heimotalon nimissä.

Lauri Koho

Ensio Siilasvuo

Itsenäisyyspäivänä 6. 12. 1974 sai kaksi YK:n palveluksessa olevaa suomalaisupseeria kenraaliylennuksen. Pääsihteeri Waldheimin sotilasneuvonantaja Lauri Koho (47) ylennettiin kenraalimajuriksi ja Lähi-idän YK-joukkojen komentaja Ensio Siilasvuo (51) kenraaliluutnantiksi. Koho on karjalaisprihoja, syntynyt Kurkijoella. Suomalaisen on täytynyt vuosisatoja taistella vieraassa sotisovassa. Vapaussotakin v. 1918 muodostui samalla kansalaissodaksi.

Itsenäisyyden vuodet yhdistivät suomalaiset. Talvisodasta muodostui todellinen vapaussota. Jatkosota oli sen jatkoa. Siinä turvattiin maan itsenäisyys, mutta sanelurauhan jälkeen lähes puoli miljoonaa karjalaista joutui jättämään isiltä perityn kotimaakunnan. Suomalainen sotilas osoittautui taistelijaksi, jota kunnioitetaan niin lännessä kuin idässä. Nyt sotilaamme YK:n lipun alla suorittavat arvokasta rauhantöitä.

Valtameri Osakeyhtiön 60-vuotispäivänä kävivät yhtiön puolesta kauppaneuvos Kauko Kuosmanen, toimitusjohtaja Aimo Paasikivi, johtaja Pentti Kuosmanen ja johtaja Kosti Pamilo luovuttamassa Liikesivistysrahastolle 15.000 markan suuruisen lahjoituksen. Lahjoituksen ottivat vastaan Liikesivistysrahaston hallituksen puolesta pääjoht. Matti Virkkunen, kauppat. tri Kalle Kallio, kauppat. tri Eino Hirvonen, kauppaneuvos Aulis Kauppinen sekä kauppaneuvos Severi Saarinen. Tässä yhteydessä mainittakoon, että Valtameri Oy on tehnyt juhlavuotenaan vielä seuraavat lahjoitukset: Karjalan Talo 5.000 mk, Maanpuolustuksen Tuki ry. 3.000 mk, Sotainvalidien Veljesliitto 3.000 mk, Vapaussoturien Huoltosäätiö 3.000 mk, Karjalan Sivistysrahasto 1.000 mk. Kosti Pamilo selostaa kyykän hienouksia.

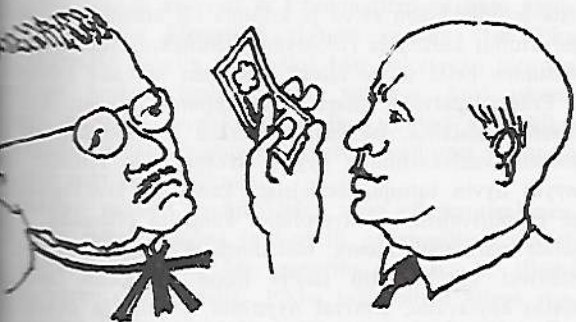
KUN KAIMAT KINASIVAT

Juho Kuosmanen piti pankkien vakuusvaatimuksia aivan kovina. »Ne eivät pyöräjälle polje.» Tämän hän toi toimeen niihin aikoihin, jolloin silloinen pankinjohtaja Juho Paasikivi oli Suomen Valtamerentakainen Kauppa (nykyisin Valtameri Oy.) hallintoneuvoston puheenjohtajana ja Juho Kuosmanen itse saman yhtiön toimitusjohtajana.

»Mitä ihme, että herrojen kesken syntyi kinailua vakuusvaatimusten tarpeellisuudesta ja siinä sivussa myös kaupan ja pankkitoiminnan riskeistä.

— Mitäs te kauppiaat. Te vain ostatte markalla, myytte kassalla ja pistätte taskuunne sievoisen voiton. Mitä riskiä teillä on olevinaan, naljailli Paasikivi.

— Ja entäs te pankkiirit. Te ette muuta osaakaan kuin maksaa takuita. Te kun annatte kultakilon arvosta puolet takuiksi, niin vaaditte koko kilon kultaa pantiksi holvimeinillä. Eikä sekään vielä riitä, vaan lisäksi on oltava vielä hyvää takuumiestä. Turhaa siinä on puhua pankin riskeistä, oli Kuosmanen kipaikka vastaus.

Juho Paasikivi — Juho Kuosmanen

Sandor Petöf'in muisto

Sandor Petöf'in, Unkarin kansallisrunoilijan ja vapaus-taistelijan syntymästä on kulunut 150 vuotta. Hän oli syntynyt 1. 1. 1823 Kiskörösissä ja kaatui taistelussa venäläistä ylivoimaa vastaan Segesvarin taistelussa 31. 7. 1849. Hänen ruumistaan ei löydetty. On mahdollista, että hänet on haudattu tuntemattomana yhteishautaan. Kuolemallaan hän sinetöi tunnuslauseensa:

Vapaus, lempi.
Kumpi on kultaistempi?
Lemmelle henkeni
Uhriksi kannan,
Eestäsi vapaus,
Lempenikin annan.

(Otto Mannisen suomennos.)

Julkaisut: »Kootut runot» (1844), saturunoelma »Janos sankari», näytelmiä, matkamuistelmia. Tulevalle vaimolle Julia Szendreyille kirjoitetut runot ovat syvien tunteiden ilmaisuja. Myös unkarilaisten kansallislaulu on Petöfin käsialaa:

Nouse, Magyar. Kutsuu
maasi.
Nyt on tarvis tapparaasi.

O. Mannisen suomentamana ovat ilmestyneet »Runoja» I—II, 1922—24 (2. painos 1956) ja Janos sankari 1926.

ONTTONI MIIHKALI

POJAT LÄHTEVÄT MAAILMALLE

IV osa. Vienalaiskirjailija jatkaa toivomuksestamme mielenkiintoista muistelemistaan Kannanlahdesta v:lta 1916. Karjalaispojat tekevät karjalaisuuden rajamailla tuttavuutta kiinalaisten kanssa.

Loppukesällä saimme lopettaa halontekomme saaristossa. Meidän oli ryhdyttävä vartioimaan puomin päätä öisin. Miehä vietiin suureen sotaan. Feodorin oli tyydyttävä käyttämään töissä hanttiväkeä. Edeltäjämme olivat laittaneet eräeseen kallion halkeamaan makuupaikan ja peittäneet sen tervapahvilla. Alapuolella oli syväälle soraan isketty rautakanki, johon saattoi kiinnittää veneen. Iivana ja minä ryömimme iltaisin koloomme ja nukahdimme vierrekkäin, lämpöä toisistamme etsien. Aamulla soudimme yli Niva-joen suiston, sen länsirannalle ja vaelsimme parakkiin. Siinä koko hommamme. Kaunis Feodor oli korotanut kuukausipalkkamme sadaksi ruplaksi. Se riitti hyvin ruokarahoiksi, mutta säästöön ei valitettavasti jäänyt paljoakaan.

Päivät jäivät vapaiksi. Yöt nukuttuamme olimme virkeitä, uteliaita ja seikkailunhaluisia. Pistimme nokkamme usein sinnekin, jonne meillä ei ollut asiaa. Parakkikaupungin rapaisilla kaduilla kohtasimme eläjiä jos jonkinlaisia. Meitä kiinnostivat erikoisesti kiinalaiset, sillä miesten sinertävä tukka oli palmikoitu tiukaksi palmikoksi, kuten kylämme tyttärillä. Kassalenta vain puuttui. Sen tilalla oli tavallinen rihma.

Kiinalaiset asuivat omassa, isossa parakissaan ja kävivät rautatien töissä. Ohittaessamme eräänä päivänä heidän asumuksensa huomasimme oven ulkopuolella santarmin. Lähellä seisoi joukko uteliaita ihmisiä. Me liityimme heihin. Parakin sisältä kuului kovaa meteliä. Ulos ilmestyi kohta kaksi santarmia, ruumista kantaen. He asettivat sen portaille ja hakivat sisältä toisen samanlaisen.

Pitkätukkaiset parveilivat kiihtyneinä santarmien ympärillä, nyrkkiä puiden ja kimeästi huudellen. Eräs naapuristamme selitti, että kiinalaiset riitelivät ja tappelivat usein keskenään. Joku tai joitakin lyötiin tällöin kuoliaaksi. Ruumiit sysättiin pritsien alle. Sinne ne sitten unohdettiin tai oltiin unohtavanaan. Naapuriparakkien asukkaat alkoivat jonkun ajan kuluttua tuntea kalman hajua ja hälyttivät paikalle santarmit. Kannanlahden järjestysvalta ei ollut järin innokas selvittämään tämäntapaisia juttuja. Murhaajia ei saatu koskaan kiinni. Kiinalaiset halusivat järjestää erimielisyytensä omalla tavallaan ja eivät suostuneet ilmoittamaan pahantekijöitä. Muita todistajia ei ollut.

Kiinalaiset työskentelivät erään sivuradan varrella, paranneln pengermää ja kaivaen oja ja viemäreitä. He näyttivät olevan ahkeria ja työteläitä, touhusivat ja ahersivat ihan ilokseen. Ei mitään vetelehtimistä ja kihnuilemista pitkälettisten joukossa, täysi höyry päällä koko ajan. Muuan veturi kulki useita kertoja päivässä työpaikan ohi, paria avovaunua perässään vetäen. Iivanalla ja minulla oli tapana kiivetä vaunuihin asemalla, saimmehan näin ilmaista kyytiä. Junan lähestyessä muurahaisten tavoin ahertavaa joukkoa hiljensi se vauhtia ja veturin sivuikkunaan ilmestyivät kuljettajan ja lämmittäjän nokiset, le-

Karjalainen poika maailmalla.

veästi hymyilevät kasvot. Kiinalaiset pysähtyivät työssään ja jäivät hetkeksi tuijottamaan rautahepoa. Me seisomme miehekkäästi hajasäärin avovaunussa ja junan liukuessa läpi työryhmän, huusimme täyttä kurkkua:

— Hodjaa puu sankoo!

Samalla me käytimme vasenta kättä pempun alla, sylkäisimme pikkusormeen ja näytimme sitä kiinalaisille. En tiedä, mitä nuo sanat merkitsevät tai merkitsevätkö ne yleensä mitään. En muista, kuka ne meille opetti, ehkä rautatieläiset. Mutta ne ja tekemämme ele saivat silmänräpäyksessä aikaan räjähdysten. Kiinalaiset syöksyivät hirmuisesti kiljuen junaa kohti ja alkoivat takoa sitä kuokillaan ja lapioillaan. Juna lisäsi nopeasti vauhtia ja liukui läpi raivoavan joukon. Hetken kuluttua olimme turvassa. Juttu toistui joskus useita kertoja päivässä, kunnes kyllästyimme.

Tapasimme usein kiinalaisia kadulla työpäivän loputtua, mutta he eivät kiinnittäneet meihin erikoista huomiota, vaikka me pelkäsimmekin, että he kostaisivat meille Hodjaa puu sankoomme. Iivana arveli, että ne olivat nähtävästi muita kiinalaisia. He näyttivät meistä kaikki samanlaisilta — kuten ehkä me heistä. Perästäpäin olen arvaillut, että lettiniekkojen raivo ja kiljunta oli eräänlaista teatteria, tervetullut keskeytys työpäivän yksitoikkoisuuteen. Me härnäsimme heitä ja he olivat olevinaan mukana leikissä.

Eräänä päivänä marssi parakkimme pihaan kymmenkunta kiinalaista, jokaisella selässään jättiläistililikiven muotoinen, vaaleansininen nyytti. Iivanalle ja minulle olivat nyytit hyvin tuttuja. Sellaisissa kantoivat laukkuri-isämme ja reppuriveljemme tavaroitaan kaupalla ollessaan. Kiinalaiset marssivat jonossa, taakkansa alle kumartuneina. He soluivat kiiirehtimättä sisälle isoon parakkiin, asettuivat riviin käytävälle, laskivat nyytinsä lattialle ja avasivat ne nopein, tottunein liikkein. Tämän tehtyään istahtivat he tavaroittensa ääreen, kaikki samalle puolen. Ja siinä he

minen kököttivät ristissä olevien jalkojensa päällä, mykkinä, kasvot ilmeettöminä, eteensä tuijottaen.

Oli meneillä tetauko, joten parakissa oli jonkun verran väkeä. Tarkastelimme kiinnostuneina tavaroita, pumpuli-kangaspakkoja, alusvaatteita ja yhtä ja toista rihkamaa, kuten silkkinenäliinoja, värikkäitä paperilyhtyjä ja peltimakeja. Hinnat olivat oikeita kiskurihintoja. Iivana ja minä vertailimme niitä kotoisten aittakauppojemme hintoihin ja totesimme, että ne olivat kymmenkertaisia. Sota, inflatio ja tavarantoive olivat nähtävästi ehtineet pitkälle.

Maalaisia syytetään yleensä kovasta tinkimisestä kaupanteossa. Kiinalaisille oli tämä tapa vieras. Jos joku piti tinkiä, kiskaistiin tavara hänen kädestään. Muutenkaan eivät kauppiat juuri avanneet suutaan. Eivät ehkä osanneet venäjää. Jos halusit ostaa jotakin, tartuit siihen ja kysyit, paljonko se maksoi. Kauppias kohotti kätensä ilmaan, sormet harallaan. Jokainen sormi merkitsi ruplaa, yhden käden sormet viisi ruplaa, molempien käsien kymmenen ruplaa.

Minä ostin kaksi silkkinenäliinaa tuliaisiksi äidilleni ja sisarelleni. Ne olivat pienen pieniä, ruusunpunaisia tilkkunoja, ympärillä hämähäkinseinin näköinen pitsi. Nenäliinat maksoivat kolme ruplaa kappale. Sama hinta oli myös paperilyhdyillä, jotka säteilivät sateenkaaren kaikissa värisissä. Ostimme Iivanan kanssa kappaleen kumpikin. Ne loistaisivat varmaan ihanasti kylämme kisapirtissä, kun otamme kerran palaisimme.

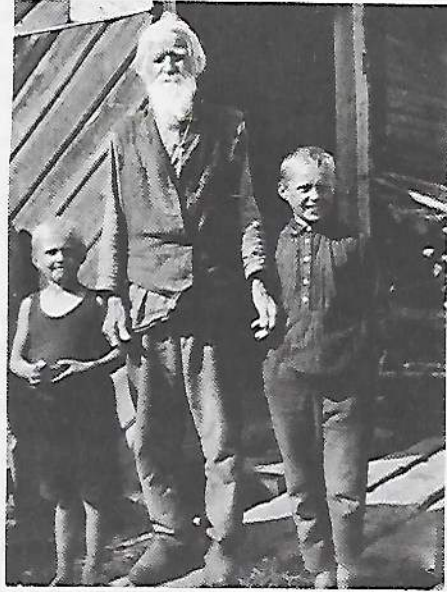
Työlläiset kiroilivat synkästi ja lähtivät töihinsä. Vain harvoilla oli varaa maksaa kiinalaisten kiskurihintoja. Ruoka oli kallista ja perheet Venäjän eri kolkissa odottivat rahalahetyksiä. Itämaiset reppurit näyttivät ottavan suuren rauhallisesti, keräsivät kokoon tavaransa, tekivät suurella huolella ja taidolla tiiliskiven muotoisen mytyn, laittivat sen olkapäälleen ja marssivat kuin mitkään sotilaat ulos ja yli pihan.

Sikovan yhtiön parakkikylä sai syksyllä oman omituisen kiinalaisen. Pritsinaapurimme tserkeessi erosi nimittäin äkkinä virastaan. Me olimme siitä vilpittömästi pahoillamme. Parakkimme asukkaat olivat vähitellen tottuneet vuoristoruutiin ja puhelivatkin joskus hänen kanssaan, mutta hän lähti edelleen kunnioitusta ja elintilamme lavalla pysyvästä huolimatta siedettävänä.

Kaukaasialainen kuului samaan ammattikuntaan kuin me, oli vartiohommissa. Hänelle oli uskottu varastopaikkin ja lautatarhan vartioiminen. Uskon, että hän oli Kannanlahden tehokkain vahtikoira. Hän piti vartiota ympäri vuorokauden. Öisinkin hän nousi tuontuostakin vuorokauden ja teki kierroksensa.

Tserkeessi liikkui keveästi ja kuulumattonasti kuin kissa. Lautatarha kierrettiin yleensä kaukaa. Jos joku meni eksymään lähelle sitä, keksi hän pelottavan olennon suuressa jonkun lankkutapulien varjossa, käsi tikarin kädessä, mustissa, puoleksi suljetuissa silmissä villi välke. Vainalliselle alueelle joutunut kirkaisi tavallisesti kauhusta ja pakeni suin päin paikalta.

Kaukasian miehen venäjänkielen taito oli puutteellinen, mutta hän jutteli estoitta ja kertoili naapureilleen mielellään kotikylästään, jota hän nimitti aulaksi. Se sijaitti Iivana kotikylästä. Pikku talot olivat kiinni vuorokauden vuoren etelärinteellä. Pikku talot olivat kiinni vuorokauden kyljessä kuin pääskysen pesät seinässä räystäään alla. Aulapuolella oli satojen sylien syvyinen rotko, yläpuolella vuoren lumenvalkoinen huippu. Aula oli rinteän puolivä-

Karjalaisuuden itäisillä äärimailla. Ukko puhuu puhdasta karjalaa, pojanpojat vain venäjää.

lissä. Korkeasta asemasta huolimatta kasvoi seudulla ihania viinirypäleitä. Lihavat lampaat kävivät laitumella rotokossa.

Tserkeessien naiset olivat kuulemma maailman kauneimpia. Naapurimme teki pehmeitä, naisten suloja kuvaavia liikkeitä käsillään, maiskutti punaisia huuliaan ja vilkutti veikeästi mustia silmiään. Hänellä oli tietysti oma vaimo, oikea vuoristogaselli sametinpehmeine, ruskeine silmineen ja lumoavine hymyineen. Kun hän pari vuotta sitten oli jättänyt aulansa, oli vaimon maha ollut pyöreä. Kaukaasialainen teki kuvaavan liikkeen kädellään ja nauroi niin, että valkoiset hampaat välkkyivät tuuheitten viiksien alta. Hän oletti, että tällä hetkellä juosta piipersi pieni tserkeessi tai kenties tserkeessitar vuoren jyrkänteillä. Jos se olisi poika, tulisi siitä sokea kuin nuori poppeli, aito vuoristoroturi. Jos tenava olisi tyttö, muistuttaisi se varmaan äitiään. Siitä kasvaisi ruskeasilmäinen sulotar, jonka heleätä laulua kaikki naapurialueenkin riuskat, tuliset tserkeessit kokoontuisivat kuulemaan. Ystävämme ei ollut saanut perheestään mitään tietoa pariin vuoteen. Aulassa ei osattu kirjoittaa kirjeitä eikä hänkään taitanut niitä lukea. Tserkeessit olivat enimmäkseen kirjan taitoa vailla. Hän kaipasi kovasti aulaansa. Kaukasus oli hänelle maallinen paratiisi. Kannanlahden tunturien karut kyljet olivat hänen mielestään kurjia ja surkeita sorakasoja kotipuolen vuorten reheviin rinteisiin verrattuina.

Kaipuu kävi lopulta niin voimakkaaksi, että kaukaasialainen päätti jättää hyväpalkkaisen toimensa ja matkustaa etelän maille. Eräänä päivänä tuli hän silmät loistaen parakkisiin ja kertoi, että hän oli ottanut lopputilin. Varhain seuraavana aamuna lähtisi hän Kaukasusta kohti. Eräs kiinalainen oli saanut hänen toimensa.

— Nyt sie, Iivana, suat kassapiän vieches! virnuilin toverilleni. Ei tarvitse juoss enämpi Joutokein jälessä.

Iivanan äänenmurros oli ohi ja hän oli alkanut ahkerasti roikkua mordvalaisen kaunottaren, Jevdokian helmoissa. Siksi kiusottelin häntä.

Eräät naapurimme olivat kuulleet myös kaukaasialaisen puheen ja alkoivat napista. Venäläiset eivät yleensä harasta rotusyrjintää. Heidän suuressa maassaan on satoja

Mies lähdössä Muurmannin radalle tienestiin.

eri kansallisuuksia, joten he olivat tottuneet vieraisiin rotuihin. Venäjällä nauretaan harvoin oudoille tavoille ja vieraskielisyydelle. Parakissamme asui enimmäkseen venäläisiä rakennustyöläisiä, mutta siellä oleili joskus lyhyemmän ajan muitakin, usein mitä oudoimpia olentoja. Saimme kerran vieraaksemme Vienanmeren itärannalta pari peskipukuista samojeedia. Heidän seurakseen tuli pieni ryhmä koreakoltuisia Kuolan lappalaisia. Näitä Pohjolan eläjiä katseltiin ehkä tavallista uteliaammin, mutta heidät hyväksyttiin ilman muuta parakitovereiksi.

Jostakin meille käsittämättömästä syystä vieroksuttiin kiinalaisia. Jokunen päivä sitten oli parakkiin tullut ukko, jolla oli mongoolin poimu silmäkulmassa. Hänet oli otettu johonkin yhtiön hanttihommaan ja hänen piti asua parakissamme. Mutta siitäkös nousi melu! Plotnikat huusivat kiukkuisina, etteivät he halunneet asua yhdessä kiinalaisten kanssa.

Ukko selitti, ettei hän suinkaan ollut kiinalainen. Hän oli korealainen. Mutta se ei auttanut vähääkään. Kiinalainen tai korealainen, yksiä samoja vinosilmiiä. Hänen laisiaan varten oli oma parakki. Mars sinne vain, huudettiin.

Itämaalaisen kasvoille levisi läpitunkematon, jäykkä ilme. Hän istua kökötti liikkumattomana pritsin laidalla ja tuijotti eteensä kuin ei olisi kuullut ylitseen ryöppyäviä haukkumasanvoja ja uhkauksia. Minulle tuli sääli vanhaa miestä. Kuiskasin tšerkeššin korvaan, että antaisimme korealaisen nukkua vieressämme. Meillähän oli runsaasti tilaa. Mutta kaukaasialainen pudisti päätään. Hän tuijotti tuimasti vieraaseen, käsi tikarin kahvassa. Se oli merkillistä. Hän oli hyväksynyt meidät, kaksi karjalaispoikaa, ystävikseen. Olimme hänen erikoisia suosikkejaan. Mutta vanhaa korealaista hän ei halunnut parakitoverikseen.

Plotnikat valitsivat 3-miehisen lähetystön, joka lähti herrojen puheille.

— Sanokaa niille, että me teemme zabaštovkan, ellei kiinalainen häviä parakista, heidän peräänsä huudettiin. (Zabaštovka = lakko.)

Lähetystö palasi hetken kuluttua mukanaan silmälasipäinen ylikirjuri. Tämä tarttui vanhan korealaisen käsivarteen ja vei hänet ulos. Entinen rauha ja sopu palasi oitis parakkiimme.

Ei siis ihmettelemistä, että napistiin, kun kuultiin, että kaukaasialainen lopettaisi toimensa ja hänen tilalleen tulisi kiinalainen.

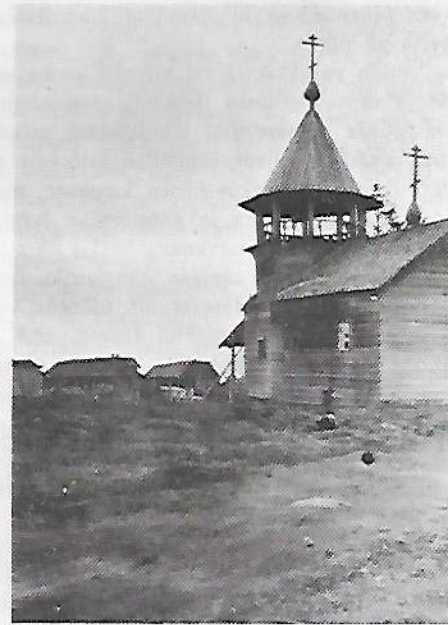
— Me teemme zabaštovkan, plotnikat uhkailivat. Jei boohu! (Kautta Jumalan.)

Meidän oli lähdeävä yövartioomme, joten emme voineet jäädä seuraamaan tapahtumien kehitystä. Sanoimme hyvästit kaukaasialaiselle. Hän oli ollut reilu kaveri ja hyvä ystävä. Sääli oli hänestä erota. Jalouden puuskassa irrotin puukon vyöltäni ja tarjottelin sitä jäähyväislahjaksi vuoriston soturille.

Kaukaasialaisen mustanpuhuville, tuimille kasvoille ilmestyi leveä hymy. Hän oli kauan himoinnut komeata asettani. Lahja ansaitsi vastalahjan. Hän irroitti tikarinsa rinnaltaan ja satoi sen yööhöni. Tšerkeššien maassa oli jokaisella tikari, hän selitti. Mutta tuskinpa kellään oli sellaista asetta kuin hän oli saanut. Sillä sopi yleillä. Hänen poikansa perisi sen aikanaan, sitten tämän poika ja niin edelleen. Se kulkisi polvesta polveen.

Jos joku suomalainen turisti, joka vaeltelee Kaukasuksen rinteillä, sattuu keksimään pohjalaisen puukon jonkun nuoren tšerkeššin rinnalla roikkumassa, niin hän voi olla vakuutettu, että se on se kauhavalainen helapää, jonka minä kerran — kuinka kauan siitä nyt onkaan, taitaapa olla lähes 60 vuotta — vaihdoin kaukaasialaiseen tikariin.

Plotnikkojen ei tarvinnut zabaštuija. Kiinalainen ei suinkaan halunnut tunkeutua heidän seuraansa. Hän ehkä tunsu venäläisten hänen kansaansa kohtaan tuntemaan aversion. Varastoparakin toisessa päässä oli pieni koppero. Se oli ollut aikaisemmin varastomiesten konttori. Nyt ei varastossa ollut enää paljoakaan tavaraa, joten koppero oli tyhjä.

Kyläkappeli (tšassouna) Vienassa.

JATKUU . . .

Aikaisemmat osat on julkaistu heimolehtemme numeroissa 3—4, 7—8 ja 9—10/1973.

1974

Seura
Karjalan
Vähi
seuralle
sen pain
siselle k
teleen o
mk 150,
mk 250,
näistä a
semmin.
ja Stipen
Korkea
Kotaniem
lervo Lar
Matti Mu
jatta Pön
laisista á
na, oppi-
kerinen, M
Viena ja r
Seuran
Vuoristo
pereelta, t
Junnola H
Maija Myl
Hyväksy
rahastoa h
kunta. S
kyykäväh
johtamis-
Todettiin
Kirjapaino
68. vuosi
hänä 7. 4.

P.S. On
ottajia m
Uudenma
ja juhla
virpoivaa

Impiä
dia-talon
joka k
omalla
Muun o
Olemme
landia-talon
laisen
varten
taa, et
vämme
rin k
ihmisi
aikanaan

KARJALAN SIVISTYSSEURA

Seuran johtokunnan kokouksessa 30. 11. -73 myönnettiin Karjalan Heimon painatuskuluja varten mk 5.000,—.

Vahvistettiin seuraavat apurahat: Suomalais-ugrilaiselle seuralle Pertti Virtarannan »Vienalaisia lastenlauluja» teoksen painatuskuluja varten mk 1.500,—, Helsingin Ortodoksiselle kamarikuorolle mk 300,—, Anu Rummukaiselle kansalliseen ostamista varten mk 600,—, Lomalaulajat-kuorolle mk 150,— USA:n matkaa varten, maist. Pekka Yyrtiselle mk 250,— karjalaisten kohteiden valokuvausta varten. Osa näistä apurahoista oli jo luovutettu asianomaiselle aikaisemmin. Opiskelijoille päätettiin myöntää Ville Mattisen ja Stipendirahastosta yhteensä mk 3.500,—.

Korkeakoululaisista apurahan mk 300,— saivat Arja Kotaniemi, suku Vienasta, Raija Lahtinen, Vienasta, Kalleervo Laukkanen, Vienasta, Marjatta Jeskanen, Suistamo, Matti Musikka, Sortavala, Raili Päivinen, Soanlahti, Marjatta Pönkä, Suojärvi, Hannele Ronkainen, Salmi, opisto-
luisista á 200,— Ritva Olanto, Aunus, Outi Nykänen, Viena, oppi- ja ammattikoululaisista á mk 100,— Eeva Pekkarinen, Repola, Ritva Riikonen, Viena, Timo Riikonen, Viena ja mk 200,— Niina Kyöttinen, Repola.

Seuran uusiksi jäseniksi hyväksyttiin toimittaja Sakari Vuoristo Lahdesta, maisteri Anna-Liisa Heikinheimo Tampereelta, työmies Juhani Denisov ja osastopäällikkö Mauri Jannola Helsingistä, Pentti Nykänen Jäälstä, opiskelijat Maija Myllykangas Kälviältä ja Petri Sarho.

Hyväksyttiin Kyykkärahasen säännöt. Näiden mukaan rahastoa hoitaa ja varojen jaosta huolehtii KSS:n johtokunta. Suurin osa rahaston tuotosta varataan Karjalaisten kyykkävaltuuskunnan alaiseen kyykkätoimikuntaan, sen johtamis-, kehittämis- ja edistämistarkoituksiin.

Todettiin, että seura on saanut lahjana 500 kpl Karjalan Kirjapaino Oy:n osaketta, joiden hinta oli mk 1.000,—.

68. vuosikokous ja juhla pidetään Helsingissä Virpoipyhänä 7. 4. -74.

P.S. On toivottavaa, että myös maaseudulta saapuu osanottajia näihin tilaisuuksiin. Paikka: Marttaliiton kokoussali, Uudenmaankatu 24 A, Helsinki 12. Kokous alkaa klo 16 ja juhla klo 17.30. Tee päätös tulostasi tämän luettua. Tuo virpoivitsa mukana. Pane paperille parhaat virpomissanat.

KARJALAISIA AJATUKSIA

Impilahtelaisten pitäjäseurojen 25-vuotisjuhlassa Finlandia-talossa ekonomi Paavo Koponen piti avauspuheen, joka koskettaa ja velvoittaa jokaista karjalaista toimimaan omalla heimosarallaan ja puhaltamaan yhteiseen hiileen. Muun ohella hän lausui näin:

Olemme kutsuneet teidät viettämään pääjuhlaamme Finlandia-taloon, joka lienee tällä hetkellä edustavin suomalaisen kulttuurin esittämistä ja merkittäviä kokoontumisia varten tehty rakennus maassamme. Halusimme näin osoittaa, että meillä impilahtelaisilla on oma sijamme ja tehtävämme suomalaisen kulttuuripohjan rakentajina. Kulttuurin käsittehenä on viime vuosina laajentunut lähes kaikki ihmiselämän muodot ja vaiheet kattavaksi. Myös se, mitä aikanaan pidimme arkisena elämänä — tapamme, puheen-

partemme, suhtautumisemme naapureihimme, ilomme ja surumme ilmaisemismuodot, vaatetuksemme ja jopa ruokalajimme — tšupukoineen ja sultšinoineen — on nyt Karjalan menetyksen jälkeen osoittautunut tärkeäksi kulttuuritutkimuksen alueeksi.

Tällaisen alueellisen kulttuurin tutkimus on kansainvälistikin merkittävää. Olemme viime kuukausina kuulleet, miten tähdellisenä on kaikkialla maailmassa alettu pitää kansallisten erikoispiirteitten, identiteetin, säilyttämistä. Muuten kaikki maapallon asukkaat ovat pian vain joko läntisen tai itäisen yhteiskuntamallin kaavoittamia, henkisesti kauko-ohjattuja. Tämä tekisi ihmiselämästä arvaamattoman köyhän. Vaara on jo tänään hyvin suuri. Tiedämme, miten esimerkiksi helsinkiläisyys, johon kuuluvat ruma ja osittain epäsuomalainen murre, toisiin ihmisiin kohdistuva tylyys ja suoranainen tylsistyneisyys, alkaa olla varsinkin nuoren sukupolvemme vallanneena piirteenä kaikkialla maassamme. Tuntenette sen Pohjois-Karjalassa ja Pohjois-Savossakin. Ja kun sen vastapainoksi muistellemme vielä muutama vuosikymmen sitten Impilahdella ja koko Karjalassa hersynyttä elämänmuotoa, ymmärrämme varmasti, että karjalainen perinne on jollakin tavoin pelastettava tulevien sukupolvien, jopa kansainvälisen kulttuurin rikastuttajaksi.

Näitten seinien sisällä pidettiin muutamia kuukausia sitten poikkeuksellisen merkittävä kansainvälinen kokous, ETYKin ensimmäinen vaihe. Siinä kymmenet ulkoministerit pohtivat, millä keinoin saataisiin idän ja lännen näkemykset edes sen verran yhdenmukaisiksi, että erilaisen historiallisen ja yhteiskunnallisen taustan omaavat ihmiset ja kansat voisivat vastedes elää sopuisasti ja rauhaa rakentaen. Meitä Laatokan-Karjalassa eläneitä ja sikäläisen elämäntavan omaksuneita ihmetyttää, että ihmisillä on tällaisia pulmia. Olemme tottuneet siihen, että sekä idästä Venäjän kautta että lännestä Ruotsin kautta tulleet uskonnot ja vaikutteet kohtasivat sopuisasti kotikyliissämme. Luterilainen ja ortodoksi, jopa suomalainen ja venäläinen pitivät toisiaan sydänystävinään. Ristiriitoja ei syntynyt vieraitten kanssa, sillä rajan hiljainen laki vaati kunnioittamaan toisen vakaumuksia.

Tällainen asenne ja perinne ovat tietenkin hyvin vaikeasti siirrettävissä kansalliseen ja kansainväliseen käytäntöön. Emme saa uskoa olevamme maailmanparantajia. Mutta toisaalta juuri ETYK osoittaa, miten paljon suomalaisilla voi olla annettavanaan rauhan rakentajina maailman kaikille kansoille. Uskon, että tässä suomalaisten panoksessa on hyvin paljon juuri karjalaisen rahvaan kovan kokemuksen kautta saatua viisautta. Tämäkin vaatii meitä tuomaan jatkuvasti kortemme kekkoon, nimenomaan opettamaan aitoa karjalaista toisten kunnioittamista myös muitten käyttämäksi ohjenuoraksi.

Edellä sanomallani olen koettanut todistaa, että myös meillä impilahtelaisilla on tänäkin päivänä toisille annettavaa. Karjalaisuutemme ansaitsee kaiken tukemme ja hoi-vamme. Mutta meidän on viimeistään nyt aika ajatella, mitä tämänhetkinen karjalaisuus käytännössä merkitsee. Se ei saa enää olla vain vanhan haikaa muistelemista tai perinteen keräämistä omien kotiseutuillojemme ohjelmistona esitettäväksi. Karjalaisuus ei ole ollutkaan sisäänlääpiävää. Nyt on avoin karjalaisuus tehtävä niin aktiiviseksi kuin mahdollista. Se on vaikeaa, sillä siirtokarjalaiset ovat kaikkialla väestön vähemmistönä. Mutta karjalainen-

Retki Aunuksen Sinisen Järven rannalle

Lisensiaatti Pekka Laaksonen on tehnyt mielenkiintoisen matkan Aunuksen pohjoisosaan. Tekijän luvalla julkaisemme KKKTK:n ja Kalevalaseuran tiedotuslehtisessä »Seulasissa» olleen julkaistun matkakuvausten.

Neuvostoliiton Tiedeakatemian Karjalan filiaalinen kielen, kirjallisuuden ja historian instituutin työohjelmaan on jo parin vuoden ajan kuulunut Seesjärven seudun karjalaiskylien perinteen tallentaminen ja tutkiminen. Toissa kesänä petroskoilainen tutkijaryhmä työskenteli Jouhivaaran kylässä. Tästä matkasta, sen tuloksista ja tunnelmista Unelma Konkka on kirjoittanut tämän vuoden helmikuun Punalipun numeroon elävän raportin. Viime kesänä tutkimusohjelmassa oli Selkin kylä. Tälle kesä-heinäkuun taitteessa tehdylle retkelle myös tämän kirjoittajalla oli tilaisuus osallistua akatemioidemme välille solmitun tiedemiesvaihdon perusteella.

Etelä-Karjala ja nimenomaan Paatenen seutu on aiemmin jäänyt syystä tai toisesta melko vähälle huomiolle. Kuten Unelma Konkka kirjoittaa, tutkimusmatkailijat ovat yleensä porhaltaneet Paatenen—Seesjärven seudun ohi Karjalan tunnettuihin runokyläihin. Totta onkin: Paatenen seudulta ei ole kovin runsaasti kalevalaisia runoja talteen saatu. Samoin seudun eräitä mutkalliset murresuhteet ovat toistaiseksi lähemmin selvittämättä.

Lähdimme matkalle Petroskoista juhannuksen kynnyksellä 22. 6. ja ajoimme lyydiläisalueen pohjoisosaan (Suoju, Kenjärvi, Kossalmi, Munjärvi, Lahti, Hirvas) ja Etelä-Kar-

han ei jää piiloon. Siitä on todisteena vaikkapa se, että tälläkin hetkellä kolme Impilahdella lapsuutensa viettänyttä kansanedustajaa kolmesta puolueesta on ajamassa yhteisiä asioitamme korkeimmalla tasolla. Löydämme varmasti myös uusia muotoja, joitten avulla alussa mainitsemani kansainvälisen huolen aiheena oleva kansallisen identtisyytemme säilyttäminen saa oman väkevän ryytinsä myös impilahdelaisuudesta ja koko karjalaisuudesta.

jalan eteläisimpien kylien (Pyhäniemi, Elmus, Juustjärvi, Kumsjärvi, Mäntyselkä, Tšobene, Ahvenjärvi, Maaselkä, Jouhivaara) läpi ja saavuimme myöhään illalla Selkin kylään. Meidät opastettiin kylän laidalle Antonia Ivanovna Kondratjevan mallikelpoisesti hoidettuun taloon, jonne asetuimme asumaan.

Selkin kylässä on 500 asukasta ja kylässä viisi hierua eli kulmakuntaa: Pohjapää, Pogosta, Rannan kylä, Suvipää ja Präkkilä. Kylä sijaitsee sinisenä hohtavan Selkin järven tuntumassa, osaksi rannalla, osaksi korkealla seljenteellä. Matkaa Paatenelle on runsaat 20 kilometriä, Ilomantsin Hattuvaaraan vajaan 100 kilometriä. Perinteinen hirsiarkkitehtuuri on säilytetty varsin puhtaspiirteisenä näihin saakka. Kurjensiipiatojen reunustamia kujasia kulkiessaan tunsin tullessa perinteentutkijan paratiisiin. Mutta tämä ei suinkaan merkinnyt sitä, että aika tai kehitys kylässä olisi seisahtunut. Päinvastoin Selkiä voi luonnehtia toiminnalliseksi, eläväksi yhteisöksi, joka on väkevästi sidoksissa perinteeseen, mutta toisaalta harmonisesti sulattanut monikansaisen neuvostokulttuurin keskeisimpiä elementtejä. Suurin osa naisista työskentelee karjalouden piirissä, miehet enimmäkseen metsä- ja uittotöissä. Karjalaa puhuvat miltei kaikki, pikkulapsetkin.

Retken johtajana toimi satujen ja itkuvirsien tutkijana tunnettu Unelma Konkka, myöhemmässä vaiheessa myös Karjalan filiaalinen tieteellinen sihteeri, etnologi Rosa Nikolskaja. Retkikunnan muut jäsenet olivat Zoja Trofimtšik, Anni Hokkonen, Alekski Konkka ja Galina Rapatskaja. Myös Kielen, kirjallisuuden ja historian instituutin tieteellinen sihteeri, historian tutkija Georgi Ivanovitš Mezentšev pistäytyi Selkissä.

Asuintalomme tarjosi oivalliset työskentelyedellytykset. Isäntäväkeen kuuluvat vanhuksat olivat itse erinomaisia suurteen ja perinteen taitajia. Heidän kanssaan saatoimme usena iltana työskennellä vielä varsinaisen työpäivän päätyttyäkin. Kun työntäyteinen, mutta samalla mitä kiintoisain viikko oli — tosin aivan liian nopeasti — takana-päin, olimme Unelma Konkkan kanssa nauhoittaneet lähes 30 tuntia selkiläistä perinnettä. Suurin osa kertojistamme oli sikäläisiä, mutta joukossa oli myös Paatenella, Suonteella, Metsäpappisissa, Laasarissa, Mäntyselässä ja Jänkjärvellä syntyneitä. Kaikkiaan kertojia ja laulajia oli viidettäkymmentä.

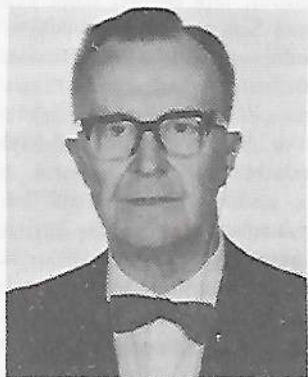
Kalevalaista runoutta emme odotuksenmukaisesti — joi-takin kehto- ja lastenlauluja lukuunottamatta — tavoittaneet, sen sijaan itkuvirsiä, satuja, loitsuja ja muuta perinnettä saimme kyllä kuullaksemme. Erityisen elävää on tšastuskaperinne. Tšastuskoja ja pitempiäkin pajoja nauhoitimme kymmenittäin. Aineellisen kansankulttuurin kohdalla huomio kiintyi naisten edelleen vaalimaan karjalaiseen käsityötaitoon. Retken tieteellinen ja elämyksellinen kohokohta oli osallistuminen Präkkilässä tapahtuneeseen hautajaistilaisuuteen 28. 6. Onnistuimme sekä nauhoittamaan että kuvaamaan itkuvirsin säestetyt seremonian. Paitsi nauha- ja käsikirjoitusainestoa retken tuloksena on myös 360 dia-kuvaa.

Paluumatkalla minulla oli tilaisuus tutustua Karjalan filiaalinen laitoksiin ja työntekijöihin, Petroskoin museon toi-

DOSENTTI, VALTIOT.TRI VOITTO SETÄLÄ:

ORTODOKSISUUS JA KARJALAISUUS

Ruotsin suomalaisen ortodoksisen seurakunnan täyttäessä viime vuonna 15 vuotta Voitto Setälä toi julki seurakunnan Viestissä 1—2/73 omia ajatuksiaan otsikkoteemoista. Julkaisemme artikkelin tekijän luvalla.

Voitto Setälä

Ruotsin karjalaisten heimojuhlat — jo viidennet — Sandhemin Metsakodussa keski-Ruotsissa viime helluntaina, 20.—21. 5. -72, olivat minulle, ensikertalaiselle osallistujalle, unohtumaton elämys. Näin varsinkin siksi, että olin sattunut muutamaa päivää aikaisemmin käymään vanhassa Karjalassa, Petroskoissa. Sielläkin taivas oli ollut kuulaan sininen ja koivut tulossa hiirenkorvalle. Sielläkin tapasin ystävällisyyttä ja altista mieltä. Mutta siellä minusta tuntui, että karjalaisuudesta oli enää jäljellä vain pelkkä historiallinen nimi. Se vähä suomenheimoisuus, minkä siellä kohtasin, oli muualta kotoisin: Suomesta tai Inkeristä. Sen sijaan Ruotsin heimojuhlilla luulen kohdanneeni karjalaisuuden parhaimmillaan — sellaisena kuin olin sen aina mielessäni kuvitellutkin — hersyvänä ja herkkänä.

Heimojuhlissa ortodoksisuus ja karjalaisuus vaikuttivat lomikkain. Järjestäjinähän toimivat karjalaisvoittoinen Ruotsin suomalainen ortodoksinen seurakunta ja sen siellä karjalaista kulttuuria vaaliva alaosasto Kalevan Kansan Kerho sekä keskeisesti karjalaiselle sivistykselle ja elämänmuodolle omistautunut suomalainen järjestö Kar-

jalassa ja vierailija Eino Kiurun opastamana Kižin kuulussa ulkomuseossa. Leningradissa oli järjestetty erityisopastus alan museoihin, samoin kuin mahdollisuus keskustella prof. N. W. Novikovin kanssa pitkään Neuvostoliiton folkloristisesta tutkimuksesta. Neuvostoliiton Tiedekatemian etnologian instituutin Afrikan osaston tutkijat toimivat asiantuntevina oppaina sikäläisissä laitoksissa.

Hyvin suunnitellun ja sen takia joka suhteessa erinomaisesti onnistuneen matkan aikana vallitsi vieraanvarainen ilmapiiri. Erityisen kiitollisena mainitsen Selkin kylässä kesäkuun 29. päivänä vietetyn illan. Talon väki yhdessä seurakunnan naisjäsenen kanssa oli loihnut ällistyneen nimipäiväsankarin kunniaksi pitopöydän, joka notkui karjalaisia herkkuja. Vastaavantapaisen huomion kohteeksi joutunut on viimeksi joutunut joskus 20 vuotta sitten.

Pekka Laaksonen

jalan Sivistysseura. Jälkimmäinen on Ruotsin seurakunnan syntysanojen lausuja ja edelleen sen vankkumaton tukija. Näin siis viimekevääisissä heimojuhlissa ortodoksisuus ja karjalaisuus eivät tavanneet toinen toistaan suinkaan sattumalta, vaan itsestään selvänä ilmiönä. Laajemmin katsellen oli kysymyksessä yksinkertaisesti vuosisataisen perinteen jatkuminen uusissa olosuhteissa: vieraalla maalla ja nykyajassa.

Yleisesti tunnetaan omaleimaisina käsitteinä kreikkalais-ortodoksisuus tai venäläis-ortodoksisuus. Ilmeisesti voidaan yhtä hyvällä syyllä puhua omaleimaisesta karjalais-ortodoksisuudenkin käsitteestä. Vähöksymättä Venäjän kirkon välitystyötä Karjalassa on syytä korostaa sitä yleismaailmalista henkistä ja hengellistä perintöä, mikä aluksi välittömästi, sitten välillisesti on suoraan virrannut maailmankulttuurin toisesta keskipisteestä Bysantista. Karjalassa se kohtasi vanhan omaperäisen kansankulttuurin, runon maailman, jota se ei tuhonnut, vaan jonka se omaksui itseensä ja elvytti uuteen kukoistukseen. Kansainvälisesti tunnetut tiedemiehet, mm. professori E. N. Setälä, ovat monesti korostaneet ortodoksisen uskonnon ansioita vanhan kansanrunouden syventäjänä ja tallettajana Karjalan lauluilla lähes nykypäivään asti.

Vanhassa Karjalassa — Raja-Karjalassa ja Itä-Karjalassa — ortodoksinen uskonto oli läpikotaisin hapattanut joka-päiväisen elämän iloineen ja murheineen kehdosta hautaan asti. Karjalaisuuden runoilija Iivo Härkönen sanoo Jumalan sormen osoitusta olleen siinä, että juuri ortodoksinen usko saapui Karjalaan. Tuo häikäisevä, äänekäs, kaikkiin vaistoihin vetoava »iloisten pääsiäissoittojen uskonto» oli sangen sovelias iloiselle elämänhaluiselle, liikahtelevaiselle, laulua ja soittoa rakastavalle Karjalan rahvaalle, joka taisi aidosti tuoda esiin myös murheensa. Se oli sille soveliaampi kuin jäykkä roomalaiskatolisuus tai karu luterilaisuus. Se oli karjalaisille heidän »sydämensä uskonto», historiallisten olosuhteiden aluksi pakolla tuoma, mutta sitten halulla säilyttämä. Se oli kiinteästi yhdistynyt Karjalan kansalliseen elämään.

Vaikka ortodoksisuus sinänsä lähensi karjalaisuutta venäläisyyteen — ääritapauksessa oli ennustettavissa pienen kansansirpaleen hukkuminen Venäjän »kansojenmereen» — karjalais-ortodoksisuus oli toisaalta se suojamuuri, mikä esti karjalaista muuksi muuttumasta. Suomen rajan molemmin puolin asuvasta ortodoksisesta väestöstä muodostui näin karjalainen kansallisuus, mikä selvästi erosi venäläisestä kansallisuudesta. Myös Suomeen päin oli vastakohtaisuutta, mutta molemminpuolinen vuorovaikutus oli kuitenkin voitavampi.

Karjalais-ortodoksisuus on moninaisesti säteillyt vaikutustaan suomalaiseen kulttuuriin ja hengenelämään. Siihen tutustuminen synnytti viime vuosisadan lopun Suomessa

ennen näkemättömän kansallisen taiteen ja tieteen renessanssin, karelianismin. Tämä puolestaan nostatti uskoa ja toivoa valtiollista riippumattomuutta kohti tai valtavassa suomalaisessa kansakunnassa. Mutta karjalais-ortodoksinen vaikutus Suomessa ei päättynyt, vaan jatkui yhä. Itäisen heimon panos suomalaisen kulttuurin rikastuttajana tänäkin päivänä on saanut useasti arvovaltaisen tunnustuksen. Mm. tasavallan presidentti Urho Kekkonen on monesti lausunut sen julki.

Kaikille näkyvä ilmaus karjalais-ortodoksisuudesta on Suomen toinen kansankirkko. Vasta itsenäistyneelle valtakunnalle oli Sallimuksen suoma onni, että maan toiseksi suurin, mutta johdoltaan ja viralliselta kieliltään muokallinen uskontokunta oli sisäolemukseltaan karjalais-ortodoksinen. Tämä oli myös tuon kirkon tulevaisuudelle ratkaisevaa. On syytä voimakkaasti korostaa, että ainoastaan ja vain se seikka, on Suomen »kreikkalais-venäläisestä» (kuten vanha asetusermi kuuluu) väestöstä valtaosa oli karjalaisortodokseja, teki mahdolliseksi maan ja kansan sisäiselle eheytykselle välttämättömän kansallisen ortodoksinen kirkkokunnan muodostumisen. Toisaalta vain karjalais-ortodoksisuus takasi ja edelleen takaa Suomen kirkon elinkelpoisuuden. Puuttumatta lähemmin karjalais-ortodoksisuuden panokseen Suomen kirkon historiassa tuotakoon esiin pari symbolista kuvaa: Etäisen Konstantinopolin pienessä pyhäkössä vihittiin kohta 50 vuotta sitten juhlallisesti virkaansa Karjalan piispa Herman. Tälläkin hetkellä Suomen ortodoksien päämies kantaa myös Karjalan arkkipiispan arvonimeä.

Lähdettäessä tarkastelemaan kansallisuusaatteen kehittymistä valtiollisiin päämääriin tähtääväksi kansallisuusliikkeeksi on vielä palattava uskonnon ja kansallisuuskysymysten kiinteään keskinäiseen yhteyteen. Raamattuun nojaavan periaatteen mukaan Jumalan sanaa on julistettava ja opetettava kansan omalla kielellä. Vain ani harvoin ankarankaan kansallisen sarron vallitessa on tästä periaatteesta täysin poikettu. Historiallisista olosuhteista johtuen julistus- ja opetustehtävä varsinaisessa Suomessa oli ensin Rooman, sitten luterilaisen kirkon asiana. Kun Suomessa kirkko oli vuosisatojen mittaan ainoa julkinen instituutio, joka käytti kansan kieltä, ei voida liiaksi tähdentää sitä merkitystä, mikä sillä on ollut suomalaisen kansallisuuden muovautumisessa, säilymisessä ja kehittymisessä. Niin ikään oli oma merkityksensä kirkon sisällä vaikuttaneilla herätysliikkeillä kansan valveuttamiseksi niin yhteiskunnalliseen kuin valtiolliseenkin vastuuseen.

Myös itämaisessa ortodoksisessa kirkossa kansallisuusperiaate sai jo ammoin perustavan arvon. Se oli voimassa apostolien aikana ja vahvistettiin kanoneissa. Periaate on käytännössäkin elävä. Niinpä sen nojalla on järjestetty ja itsenäistetty valtiollisen vapauden saavuttaneiden maiden ortodoksiset kirkot, mm. Suomen ja Viron 1920-luvulla.

Mutta sitä ennen oli päässyt tapahtumaan kansallisuusperiaatteen tunnustamisen vastaistakin kehitystä — nimenomaan Venäjän kirkossa. Vaikka lähetystyö Karjalassa oli aikanaan käynyt kansankielellä ja vaikka omaleimaista karjalais-ortodoksisuutta oli syntynyt, historian kulku ei ollut vähäisten heimojen omintakeisuuden säilymisen kannalta suotuisa. Kaikkialle yltävä ylivoimainen venäläisyys — käyttäjänä keisarin persoonan huipentunut kirkkohallinto — jätti kansan kielen osuuden äärimmäisen vähiin. Karjalainen väestö oli lisäksi jakautunut Venäjän kirkon kol-

men hiippakunnan kesken: Suomen, Arkangelin ja Aunuksen. Kun vielä kirkkoa määrätietoisesti käytettiin poliittisiin tarkoituksiin, venäläistämisyökimysten edistämiseen »vierasheimoisten» parissa, tilanne ortodoksisessa Karjalassa rajan kumminkin puolin oli tsaarivallan loppuaikoina kansallisessa mielessä uhkaava.

Ruotsalaisuuden ylivalan murtamiseen tähdännyt sivistyksellinen ja poliittinen suomalaiskansallinen liike kattoi koko Suomen. Se ylti myös ortodoksisen Raja-Karjalaan. Mutta lisäksi oli olemassa toinenkin, venäläis-suomalainen vastakohtaisuus, jota esiintyi lähes yksinomaan ortodoksisessa kirkossa. Sen murtaminen edellytti kirkon omia, pystyviä ja kansallismielisiä johtomiehiä sekä Suomen valtiovalan määrätietoista tukea kansallisille pyrkimyksille. Perusedellytyksenä oli kuitenkin väestössä elävä karjalais-ortodoksinen henki. Se syveni kansansivistyksen kohoamisen myötä. Keskuksena Raja-Karjalassa oli Sortavalan opettajaseminaari, josta valistusta säteili jokaiseen kylään ja jopa jokaiseen majaan. Haluankin käyttää sellaista kuvaannollista sanontaa, että Raja-Karjalan »snellman» oli »tuntematon ortodoksinen kansakoulunopettaja».

Suomalaista kansallista kulttuuria rikastuttanut karelianismi oli ollut suunnaltaan itäinen. Päinvastainen, läntinen virtaus elvytti puolestaan sivistyksellisesti ja kansallisesti Karjalaa. Vanhan kauppataivan harjoittajina Itä-Karjalan miehet kiertelivät laajalti Suomea tutustuen samalla suomalaisen sivistykseen ja yhteiskuntaelämään. Kirjoja ja sanomalehtiä vietiin kotiin ja niitä luettiin ahkerasti. Tiedonjonon herättämiä karjalaisnuorukaisia lähti rajan takaa saamaan tieto- ja taitopuolista oppia. Äsken käyttämäni sanakuvaa soveltaen on »itäkarjalaista tuntematonta laukukappaista» syytä nimittää rajantakaisia Karjalan »snellmaniksi».

Kulkukaupan tuomana oli Suomeen asettunut huomattavan runsaasti itäkarjalaisia, kolmisen tuhatta henkeä. Monet heistä olivat menestyviä liikemiehiä tai opintielle lähteneitä. He olivat valistuneita, karjalaisuutensa säilyttäneitä ja vanhan kotiseutunsa hyväksi toimivia. He ottivat vaarin ajan tapahtumista. Historian suomina otollisina hetkinä perustettiin Vienan Karjalaisten Liitto (1906) ja sen suoranaisten jatkona Karjalan Sivistysseura (1917). Näiden seurojen työ Karjalan kansan henkisen ja aineellisen tilan kohottamiseksi oli valtava, ikuisiksi ajoiksi historian lehdillä säilyvä voimanponnistus. Se oli karjalais-ortodoksinen perinnön pohjalta lähtenyt: sen soveltamista käytännölliseen kansallisuusliikkeeseen.

Karjalan hyväksi tapahtuneessa kokonaistoiminnassa oli kirkon kysymys erittäin keskeinen. Sen edelleen kehittyminen suorastaan enteili muuttuvaa valtiollistakin suuntausta Karjalassa. Aluksi vaadittiin kansan kielen käyttöä jumalanpalveluksessa ja opetustyössä. Uhualla heinäkuussa 1917 esitettiin jo oman autonomisen karjalaisen hiippakunnan muodostamista. Syksyn 1917 kuluessa asetettiin tavoitteeksi kirkollisesti itsenäisen eksarkaatin perustaminen. Vielä poliittisen katastrofin jo uhatessa, keväällä 1920, Karjalan maakuntapäivät ja väliaikainen hallitus suunnittelivat Itä-Karjalan kirkon liittymistä muodostettavaan kolmen heimokansan — kolmantena Viro — yhteiseen autokefaaliseen kirkkokuntaan, joka olisi kestänyt poliittisetkin myrskyt.

Mutta Karjalan vapauden etsikkoaika meni ohitse. Syksyllä 1920 solmittu Tarton rauha saneli päätöksen. Sitä ei voinut enää muuksi muuttaa Karjalan metsäsissien vii-

meinen taistokaan talvella 1921—1922, ei liioin Kansainliiton vetoaminen. Suomeen suuntautui sotapakolaisten keskertymätön virta. On laskettu joka kolmannen vieraan joutuneen tuolloin valitsemaan maanpakolaisen lohduttoman osan. Ennestään Suomessa oli aunuksenkarjalaisia pakolaisia tuhatmäärin sekä Aunuksen hävityn kansannousun (1919) että Repolan ja Porajärven luovutuksen (1920—1921) jäljiltä. Pakolaisten kokonaismäärän on arvioitu nousseen yli 13.000 hengen, joiden joukossa oli 3.500 lasta.

★

Mikä oli Karjalan pakolaisen osa Suomessa? Tekikö Suomi, läheisin heimomaa, asian hyväksi kaikkensa? Paljon tehtiin, mutta tuskin kaikkea. Muukalaisuuden ja juurettomuuden tunnetta ei ilmeisestikään saatu täysin poistetuksi karjalaisesta heimoveljestä. Ajan mittaan siitä versoi turvattomuuden, jopa lainsuojattomuuden tunne.

Suomessa toimivien karjalaisjärjestöjen vaikuttaessa alullepanijoina ryhtyivät valtiovalta, ortodoksinen kirkko ja järjestöt välittömästi hoitamaan pakolaisten henkistä ja aineellista huoltoa. Miesten sijoittamisessa työhön osoittivat sekä vanhaan karjalaiseen siirtokuntaan kuuluvat kauppiat ja toimitusjohtajat sekä liike-elämän palvelukseen siirtyneet aspeerit todellista heimomieltä. Mutta monelta perheenholtajalta puuttui työelämässä tarvittava ammattitaito eikä sen hankkimiseen enää ollut mahdollisuuksiakaan. Heidän »oppivuotensa» olivat yksipuolisesti kuluneet sotatoimissa monella eri suunnalla. He olivat taistelleet ensin maailmansodan rintamalla keisarillisen Venäjän armeijassa saksalaisia vastaan, sitten heimosodissa sekä yksin että suomalaisien rinnalla vapautensa puolesta. Karjalaisia yksikköjä oli myös ollut Pohjois-Venäjän tasavallan armeijassa sekä englantilaisten maihinnousujoukkojen alaisuudessa Muurmannilla. Sotaretkillä heikentynyttä fyysistä kuntoa rasitti raskas työ metsätyömiehenä tai lankunkantajana sahoilla ja laivatarhoissa — ammattitaidottomalle pakolaiselle ehkä vaikeimmin osoitetussa työssä. Hänen mieltään masensi huoli toimeentulosta, jota varsinkin 1920—30-luvun vaihteen pala-aika ankarasti koetteli. Ja hänen mieltään myrkytti toisaalta valkoisten länsisuomalaisten »ryssittely» sekä toisaalta punainen työmaaterrori. Kaikesta huolimatta voidaan kuitenkin todeta Karjalan pakolaisten sopeutuneen ja suostuneen suomalaisen yhteiskuntaan.

Mutta uusi, hävityn jatkosodan jälkeen syntynyt tilanne mallisti perin juurin tämänkin rauhallisen kehityksen. Suomen valtiollisen poliisin, Valpon, säälimätön ajojahti vetäytyneen armeijan mukana saapuneen muutaman sadan itäkarjalaisen — laajemman siirtymisen olivat Suomen viranomaiset estäneet — pidättämiseksi ja palauttamiseksi paniikkiryörylle liikkeelle entistenkin pakolaisten keskuudessa. Varsinkin Pohjois-Suomessa syntyi todellinen paniikki Valpon verkäntöisistä ja tökerösti toimittamien kotietsintöjen, kuulustelujen ja uhkausten esittämisen takia. Järkyttyneet, tulevaisuudenuskonsa tyystin menettäneet kansalaiset möivät kiireimmiten, mikäli edes ehtivät, omaisuutensa ja siirtyivät paanomaisesti Ruotsiin vv. 1944—1948. Heidän lukunsa on arvioitu 2.000—3.000 hengeksi. Osa heistä jatkoi matkaansa valtameren taakse.

Seuraavina vuosina, jatkuvien taloudellisten vaikeuksien liikkeelle sysäämänä lähti suuren suomalaisen siirtolaisvyyryn mukana Ruotsiin vielä paljon karjalaisentyisiä. He olivat enimmältään Suomen puoleisia karjalaisia, ortodokseja ja luterilaisia. Hekin olivat kovia kokeneita, koti-

kontunsa kahdesti menettäneitä. — Nykyisin arvioidaan suomea puhuvien ortodoksien määrä Ruotsissa 6.000 hengeksi.

Alkuvuosien kaaos vieraalla maalla ehti aiheuttaa pahaa katoa siirtolaisten nuoren ortodoksipolven keskuudessa. Kun omauskoista sielunhoitoa ei ollut, vihkimisen ja lasten kastamisen tarve pakotti turvautumaan Ruotsin luterilaiseen kirkkoon ja samalla uskosta luopumiseen. Mutta keski- ja vanhempi polvi, vanhat sotilaat ja heidän tomerat emäntänsä, pitivät sinnikkäästi kiinni esi-isensä uskosta, karjalais-ortodoksisesta perinnöstä. Vähitellen kuitenkin päämäärättömältä tuntunut vaellus päättyi. Vähitellen löytyi vaatimaton oma soppi ja niukka toimeentulo. Ja vähitellen saattoivat heidät löytää ne, jotka koti-Suomessa olivat heidän kohtalostaan huolta kantaneet: Karjalan Sivistysseura sekä Pyhään Sergein ja Hermanin Veljeskunta. Virallisen Suomen ortodoksinen kirkon asennetta on sen sijaan leimannut nimenomaan virallisuus ja viime aikoina suorastaan kylmähänkeisyys.

Suorastaan järkyttävää historian toistumista on siinä, että Ruotsin kovia kokeneen karjalaisen heimosirpaleen henkinen ja hengellinen elämä virisi uudelleen liekkiin juuri Karjalan Sivistysseuran toimesta. Se on suurelta osalta yhden, ihanteilleen uskollisen miehen elämäntyötä, seuran nykyisen puheenjohtajan Boris Karpelan. Se on myös seurakunnan kirkkoherran Martin Juhkamin elämäntyötä — käytännössä, joka päivä ja niin ikään ihanteille uskollisena suoritettua. Tuloksena näiden miesten työstä on ollut toisaalta karjalaisen siirtolaisen sopeutuminen uuteen kotimaahan sen kunnan kansalaisena, toisaalta elämäntyönteisen karjalais-ortodoksisuuden anti Ruotsin kulttuurin moninaistajana ja rikastuttajana.

Kun Ruotsin suomalainen ortodoksinen seurakunta perustettiin 15 vuotta sitten, 12. 1. 1958, esitettiin tuolloin annetussa julkilausumassa:

Jumala auttaa meitä;

Karjalan pyhät Valistajat ohjaavat meitä;

Esi-isimme ja -äitiemme sekä oma rukouksemme suojaavat meitä;

— — —

Ruotsin ystäväallinen valtakunta ja sen demokraattinen kansa suhtautuvat meihin suopeasti.

Siinä omistettiin uudelle yhteisölle karjalais-ortodoksisuuden ydin ja annettiin kaunis tunnustus uudelle kotimaalle. Tälle kalliolle rakennettu seurakunta ei voi kaatua.

— — —

Kirjoittaja on toimituksen pyynnöstä koettanut vielä tarkistaa pakolaisten lukumäärää. Eri lähteiden mukaan näyttää Suomen saapuneen jo yksin viimeisen kansannousun seuraamuksena likipitään 13.000 henkeä. Pakolaisten kokonaismäärän arviointia vaikeuttaa kuitenkin kaiken aikaa vaikuttanut, amnestian aiheuttama takaisinpaluu. — Tarkkoihin tilastotietoihin voimme palata vielä myöhemmin.

Toimitus

JÄÄTELOÄ syötiin maassamme v. 1973 yhteensä 35 milj. litraa eli 7,8 litraa per »nokka». Suurimmat jäätelöpopulijot ovat Yhdysvalloissa, he ahmivat vuodessa 20 litraa, seuraavina ovat Uusi-Seelanti (viroksi Uus-Meremaa), Kanada ja Australia. Tanskalaisten vuosiansio on 7,2 litraa.

KENR.MAJ. EVP. VÄINÖ VAINIO:

ILJANPÄIVÄ VESKELYKSESSÄ 1909

Veskelys, Makkoila, Burtšan talo.

Vuonna 1909 olin ensimmäistä kertaa maanmittariveljeni töissä. Silloin luettiin Loimolan metsiä Suojärvellä. Seuraavaksi kesäksi siirryttiin Hautavaaraan. Tämä suuri kylä oli kaksiosainen, Yläkylä vaaran laella, Alakylä rinteellä, välissä pyhässä karsikossa tšašouna.

Populien pertit kylän laitamilla olivat vaatimattomia, mutta talot keskikylällä sensijaan kohosivat uljaina kaksikerroksisina, vauraimmissa vielä kolmas ullakkokerros, joissa palvattiin kaloja ja lihoja. Rakennukset olivat samoin itä-karjalaista arkkitehtuuria aina Petroskoihin ja Aunuksenlinnaan asti. Koko elanto, kylyä ja riittä lukuunottamatta, oli saman katon alla, eläimetkin.

Yläkyläläiset olivat ihan tavallisia sikäläisiä, kävivät praasniekoilla, tanssivat ripaskaa etenkin viinapäissään, kävivät tšašounassa molimassa syntinsä anteeksi ja syytivät tuohuksen Jumalan Äidin kuvan eteen. Alakyläläiset kuuluivat eräeseen hengelliseen lahkoon, pitivät seuroja, välttelivät praasniekkoja ja maallisia iloja eivätkä juopotteleet, mikä rajakylässä oli poikkeuksellista, koska rajan takaa saatiin halpaa viinaa vaihatta.

Loppukesällä vietettiin Veskelyksessä, naapurikylässä rajan takana suurta kirkollista juhlaa profeetta Eliaan kunniaksi, Illian päivän pruzniekkua. Oli kaunis sunnuntai, ja kun matkaa oli vain 12 virstaa, läksin katsomaan, miten ristikansa juhlii.

Saapuessani aamupäivällä kylään rahvas oli menossa tšašounaan jumalanpalvelukseen. Kun vieraita naapurikylästä ja kauempaakin oli saapunut jo aattoiltana, oli pyhätön luona tungosta. Hädin tuskin pääsin joukon puristuksessa sisälle. Hartaina kuunneltiin Prääšästä tulleen papin molitvoja, joista ristikansa ei ymmärtänyt sanaakaan — pappi näet luki rukoukset kirkkosloveeniaksi. Hurskaimmat sentään yrittivät soperrella joitakin sanoja papin perässä. Kaikki kävivät polvistumassa ja kumartamassa otsansa lattiaan obrazan, Jumalan Äidin kuvan edessä ja syyttivät halvan tuohuksen. Pappi piti myös venäjänkielisen saarnan, jota rahvas niinkään ei näyttänyt tajuavan.

Vasta kappaleen matkan tšašounasta loitottuaan ristikansa havahtui päivän iloihin. Vuolas puheensorina ja helähtelevä nauru kuului kujasilta kirkkokansan kadotessa taloihin praasniekka-aterialle.

Iltaapäivän ensimmäisillä tunneilla kylän raitille alkoi purkoutua väkeä, neidizet kansallispuvuissaan, neveskyt, mut-

šoit, moamot ja akat kukin arvonsa ja varallisuutensa mukaisessa vaatetuksessa, mušikat kirjavissa paidoissa, päässä korkea furaška, leveät housun lahkeet saappaan varsiin työnnettynä. Brihat potsartelivat kiiltävavartisissa saappaissa ja brihatsut kirmailivat paljasjalkaisina isoisten joukossa yrittäen hekin olla miestä puolestaan. Minä »ruotši», sinisamettinen toverikunnan lakki päässä, olin kuin outo lintu, jota uteliaina töllisteltiin.

Jossakin pihatankualla helähtää neidisten laulu. Taljanka vongahtelee. Pieninä ryhminä seisoskelevista miesjoukoista kuuluu änekästä puhetta. Maistellaan omasta ja naapurin pullosta. Köyhimmälläkin populilla on praasniekoilla pullo. Valtion viina on halpaa, kuten pirtukin, ja niitä saa ostaa jokaisesta kylästä.

Mitä pitemmälle päivä kului, sitä eloisammaksi muuttui kylän kuva. Illan suussa tunnelma oli korkeimmillaan. Taljanka pauhasi ja villiä ripaskaa tanssittiin kylän raitilla. Partasuut mušikat heittelivät sääriään niin että tanner tömisi. Nuoret mutšoit katselivat kaihomielin syrjästä heiltä kiellettyjä iloja. Ja ennen kuin ilta oli käsillä, kaikki miehet miehet olivat päissään. Siinä nähtiin humalan kaikki asteet. Eräällä pihalla kaksi mušikkua uhkaili toisiaan viikatteella: »Mie tapan siut», toinen julmisteli. Toisenkin kohotti viikatteensa ja karjaisi saman uhkauksen. Mitään ei kuitenkaan tapahtunut, ja kohta torailijat hoiperdelivät kaulakkain rahvaan joukossa.

Staršinan, kylänvanhimman pertissä istuu politšie, Prääšästä Veskelykseen praasniekoille käsketty järjestyksen valvoja viinalasi edessään. Itseään kylliksi vahvistettuaan hän lähtee hoitamaan virkaansa, sillä täytyyhän olla toki esmiehelle Petroskoihin jotain ilmoitettavaa. Heikointa ja eniten päihtynyttä, jonka poliisimies luulee voivansa taltuttaa, hän tarttuu kauluksesta, hutkii muutaman kerran ruoskallaan, työntää tyhjään riiheen ja sulkee oven tukevalla pöngällä. Rahvas nauraa hohottaa, sillä tällainen näytelmä kuuluu juhlamenoihin.

Käyskennellessäni rahvaan joukossa ihmettelin, ettei kukaan edes humalan antamalla rohkeudella ruvennut kansani haastelemaan. Karttoivat kuin ruttotautista. Neidizet ja brihat kävelivät pieninä ryhminä pitkin raittia. Kun poika löysi mieleisensä tytön, hän vei tämän kylän laidassa olevaan koivikkoon, jossa nuoret kuulemma tekevät lemmentkauppoja, ei muuta. Naiset ovat neitseitä miehelään menoonsa asti. He eivät myöskään maista viinaa muuten kuin lääkkeeksi. Tätä itä-karjalaista tapaa kulkea »lemen lehtoon» sanottiin pitkässä paarassa kulkemiseksi. Minäkin koettelin onneani. Tartuin erästä sievää tyttöä käsipuolesta ja yritin saada syntymään keskustelua. Tyttö oli hämillään, eikä kotvaan uskaltanut edes vilkaista minuun. Varmaan tuo toverikunnan lakkini häntä ujostutti. Mutta vähitellen hän kesyyntyi. Puhe rupesi sujumaan luontevasti. Sen sijaan että hän olisi ruvennut ohjailemaan minua rakkaudenlehtoon, hän vei minut kotiinsa, pani samovaariin hiiliä ja alkoi näyttää »pismoja», joiksi valokuvia siellä sanottiin.

Tyttö — en tullut edes kysyneeksi hänen nimeään — kertoi, että kylässä on vanha tietoniekka Miikkula, joka soittaa praasniekkarahvaalle. Läksimme Miikkulan pertille.

Tässä soitta
Kyytinen yksik
jan kansanopi
Tällainen virst
nessa vuosisa
kymmeninä. K
monessa muus
Palmu ja rovas

Käytännön ty
kita, valkopar
vanna Väinäm
kita avun tut
kita avun tut
kita avun tut

Pekko ja Anni Kyytinen, ent. kurkijokelaisia. Anni täytti 70 vuotta 16. 11. 1973.

YKSIKIELINEN KANNEL

Tässä soittaa ent. kurkijokelainen talon tytär Anni Kyytinen yksikielistä virsikannelta perinneseminaarissa Lohjan kansanopistolla, avustajanaan hänen veljensä Pekko. Tällainen virsikannel oli varsin laajalti tunnettu Suomessa vuosisadan vaihteessa ja tämän vuosisadan alkuyksikymmeninä. Kurkijoella virsikannel säilyi kauemmin kuin muualla muussa pitäjässä sen takia, että urkuri Siilasalmu ja rovasti Gustav Arokallio käyttivät sitä rippi- ja

kiertokoulujen opetusvälineenä niin tarmokkaasti, että jos ei osannut soittaa vähintään kahta virttä, niin ei päässyt rippille, vaan jäi »junkkariin», ja niin ei liioin päässyt vihille. Kurkijoen seurakunnalla oli vuosisadan alussa parikymmentä yksikielistä virsikannelta opetusvälineinä, ja taloihin niitä tehtiin omatoimisesti, sillä olihan toki tärkeitä, että pääsi »ukkolaan» tai sai vaimon. Nyt yksikielinen virsikannel on meillä hyvin harvinainen siitä huolimatta, että sen marea ja lämmin ääni on miellyttävää kuulla.

Yksikielinen virsikannel tuli Suomeen 1800-luvun alkuyksikymmeninä Ruotsista ja toisaalta Virosta. Vuonna 1837 F. A. Ehrström painatti opasvihkosen »Suomalainen Messu, nuotille asettanut ja virsikanteleen tavoin numeroihin pannut F. A. Ehrström». Vähitellen koko maassa tiedettiin, mikä on se väline, joka »seinällä seisoo, pöydällä veisoo», näin hieman savolaisittain sanoen.

Virsikanteleen syrjäyttivät sitten »harmoonit», joita alettiin hankkia kirkkoihin. »Harmooneja» ja urkuja ei kyläkään otettu yksimielisesti ja pelkästään hyväksyvästi vastaan, vaan niiden ääntä pidettiin paholaisen veisuuna. »Helppoahan se on koneella veisata», sanotaan kuolajärveläisen esiveisaajan sanoneen äkämystyneenä. »Kuusikymmentä vuotta olen veisannut kirkossa, eikä ole pelivärkkiä tarvittu!»

Kyytisten evakkokuormassa tuli yksikielinen virsikannel Tuusulan Siippooseen, 35 km:n päähän pääkaupungista, ja siellä se nyt soi silloin tällöin perinteelliseen tapaan luoden entisajan hartaita tunnelmia. Vielä elää joitakin yksikielisen virsikanteleen tekijöitäkin, mutta kun he lähtevät, niin silloin ehkä yksikielinen virsikannelkin on jo kadonnutta perinnettä, niin kuin moni muukin asia. Nostamme hattua perinteiden vaalijoille! Heistä paljon riippuu, mikä katoaa, mikä säilyy. He ovat kuin puutarhureita, jotka pystyvät pelastamaan jopa näivettyneen puun.

Äänä oli auki, josta moamo huutaa ristikansalle: »Miikkula soittoa!» Laulu lakkaa, taljankka vaikkoo, humalikkaiden rähinäkin vaimenee. Koko praasniekkarahvas lähtee kulkemaan Miikkulan pertille. Sinne horjuvat nekin, jotka juuri ja juuri pysyvät jaloillaan. Vain väsyneimmät jäävät talojen seinustoille örisemään.

Työnnyttynyt tytöni kanssa virran mukana pirttiin. Miikkula, valkopartainen starikku — mieleeni tuli Kalevalan vanha Väinämöinen — istuu peräpenkillä, edessään pöydällä savun tumentama kantele. Ensin Miikkulan sormet kaskettavat soitukaisia kuin sulan sipaisu, mutta kohta kantele vanha, taattojen ammin soittama kalevalainen sävel, joka väliin väräjäää kuin kaskisavu vaaran rinteellä, väliin taas vyöryy voimakkaana pirtin jokaiseen soppeen. Kantele helisee väliin iloisesti, väliin surunvoittoisesti valittaen. Nuorten päälliöiden nurkat kostuvat, vierähtääpä muutama kyytelkarpalo musikkojenkin kiharaiselle parralle. Pirtissä on hartautta kohta syvempää kuin aamupäivällä tšaou-

ma. Aurinko oli jo ehtinyt pudota siniseen korpeen kun päätettiin Hautavaaraan.

Väinö Väinö

Pekko Kyytinen

KUN RAJAN YLI KÄYTIIN PASSITTA

Liperin Siikakoskella viettää entinen kauppias Juho Niilola eläkeläisen päiviä Maija-vaimonsa kanssa. Niilola on Karjalan poikia, syntynyt 1899 Poventsan kihlakunnassa Kiimasjärven pitäjän Luvajärven kylässä. Linnuntietä sieltä oli matkaa Oulun läänin rajaan noin 25 kilometriä. Vuonna 1922 hän peräytyi Aunuksen puolelta Suomeen ja on vuodesta 1926 lähtien asunut perheineen omissa talossaan Siikakoskella.

— Minä olen Aunuksen läänistä, vaikka Vienan karjalaiseksi täällä nimittävät. Aunuksen ja Vienan läänin nurkat ja Oulun läänin suora sivu yhtyivät paikassa, jossa sattui olemaan hyvin suuri kivi. Sitä kiveä sanottiin Miinoan kiveksi. Kolmessa läänissä tuli käydyksi, kun kiersi kiven ympäri. Tämä Miinoan kivi oli aikoinaan matkailijoille suuri vetonumero ja sitä käytiin itse paikalla ihmetellessä.

Nuoruudenaikaisia tapahtumia Karjalassa on Niilolalla säilynyt tuoreessa muistissa. Nuoriso oli liikkuvaista silloin niin kuin nytkin. Valtakunnan rajan toiselle puolellekin saatettiin siihen aikaan vaivatta hakeutua toisten nuorten seuraan.

— Rajan kahta puolta asiat olivat tuttuja, kertoo Niilola, koska nuoruudessa ei ollut minkäänlaisia rajoja erottamassa Suomen puolen nuorisoa Karjalan puolen nuorisosta. Praasnikoissa tanssittiin ja piiri leikittiin. Oltiin tuttavilla puolin ja toisin.

Suomen puolella ei praasnikoita vietetty, mutta keyrin aikoihin römppäviikkoaan viettävät palkolliset järjestivät illatsuja. Juho Niilola muistaa kerran olleensa tällaisissa illatsuuissa.

— Vuonna 1920 tai 1921 — en muista aivan tarkkaan — lähettiin oravanmetsästyksen Teyrinieemeen ja pujahtiin jonain iltana Suomen puolelle Joutsenvaara-nimiseen taloon, jossa tiedettiin olevan tanssit. Talossa oli toistakymmentä palkollista, ja he viettivät parhaillaan riiviikkoaan. Lähiympäristöstä oli lisäksi kokoontunut nuoria toista sataa. Näistä osa, jotka olivat käyneet Aunuksen puolella Miinoassa, Härköniemessä ja Peiteniemessä besodoissa, oli ennestään tuttuja. Raja ei tosiaan merkinnyt sen ajan nuorille mitään; yhteisiä illatsuja vietettiin usein.

Näin pääsiäisen edellä tulevat mieleen suureen paastoon ja pääsiäiseen liittyvät perinteet Karjalassa. Pääsiäistä edelsi seitsenviikkoinen paasto, suuri pyhä.

— Se oli semmosta aikaa, että vanha harras väki ei »arkee syöneet», kuten maito- ja liharuokia, ollenkaan. Paaston ajaksi oli varauduttava semmoisiin kapeisiin ruokiin, niin kuin kasviksiin ja kalaan.

Nämä uskontoon kuuluvat tavat olivat Juho Niilolallakin tarkasti mielessä ja muistissa, kun hän nuorena poikana kävi ensimmäisiä kertoja vanhempien miesten mukana Suomen puolella. Niilola muistelee naapurin puolella käyneitä seuraavaan tapaan:

— Kun sota-aikaan ei kyennyt käymään savotassa, niin meidän puolelta ruvettiin ajamaan pitkän tien rahtia Kuhmoon. Nimittivät »pitkän tien rahiks» kauppiaiden tava-

ranajoa. Karjalassa oli kansallisjuomana tsaaju, mutta Suomen puolella tarjottiin kahvia. Kahvi mustana kun ei maistu ollenkaan. Kyllä se pelotti, jotta mitenkä paasto-aikana voijaan kahviin maitoo laittaa.

Vanhemmat miehet, joiden matkassa Niilola oli, auttoivat epäroivää ensikertalaista ratkaisun teossa. He sanoivat, että ei tee mitään, vaikka täällä »riähättömän puolella» paneekin kahviinsa maitoa.

— Tätä Suomen puolta nimittivät karjalaisittain »riähättömän muaks», jotta tällä puolen rajaa ei riähee, syntiä, tunnettu ollenkaan ruoka-aineissa. Samat ruokalajit, lihat, voit ja maijot syötiin kautta aikojen. Kyllä se totta perään käsi vapisi maitotilkkaa kahvikuppiin tipauttaissa, mutta se synti tehtiin joka Kuhmon käyntikerta. Kun kahvi juotiin, niin se juotiin aina majon kanssa.

Mutta kotona Karjalassa pidettiin kunniaa ja noudatettiin näitä paastoajan perinteitä. Kevätkauteen ja paasto-aikaan sattui tavallisesti lehmien poikiminen.

— Kyllä monta kertoo vesisherneet kielellä pyöri, kun naiset majon ja voin kanssa pulasivat, mutta suuhunsa ei suanut muuta kuin sahtii, naurisrokkaa, hernerokkaa ja kaparokkaa, yksinkertaisia paastoruokia.

Kun pääsiäispyhä sitten koittivat, naisväki oli varustanut karjan antia sitä runsaammin ja monessa muodossa tarjolle ruokapöytänsä. Oli leivottu piirakat, sultsinat ja kakkarat.

— Siellä maalaisväestö antoi pienen arvon muille leivonnaistalle. Vesirinkeli oli Karjalassa se tsaajuleipä. Sille ne suurimman merkityksen antoivat ja lienöökö tuo perinne itse kelläkin tallella, tuumailee Niilola, kun minun nähen pöyvällä säilyvät, vaikka ois miten hyvää vehnästä ja leivonnaista. Mutta kun hyvä vesirinkilä on tarjolla, sen minä mielelläni kahvin kanssa otan.

Aira Kuronen

YLEISRADION toimilupaa valtioneuvosto jatkoi kahdella vuodella eikä viidellä, kuten on tapana eli vain vuoden 1975 loppuun.

Lupaehdoissa sanotaan: »Yleisradio-ohjelmien tulee olla vaihtelevia, sisällöltään ja esitykseltään arvokkaita, asiallisia ja tasapuolisia sekä myös sopivaa ajanvietettä tarjoavia. Niiden järjestämisessä on pyrittävä kansansivistyksen edistämiseen ja hyödyllisten tietojen ja uutisten toimittamiseen ottamalla samalla huomioon, ettei kenenkään oikeutta loukata.»

Radion yksisilmäisyydestä, anarkian lietsomisesta ja suomalaisen elämänmuodon halventamisesta monet karjalaiset ovat pahoillaan ja jopa järkyttyneitä. Ellei valtioneuvoston ohjeita kuunnella, voi ajanpitkään nykyinen vouhotus johtaa veriseen kansalaissotaan. Tämä tulisi oivaltaa hyvissä ajoin.

»Laihialaasen turvavyö on kravatti oven välis.»

NEUVOSTO - KARJALA

Prof. Väinö Kaukonen

Petroskoissa pidettyjen uuden Kalevalan 125-vuotisjuhla-tilaisuuksien yhteydessä Petroskoin yliopiston ensimmäiseksi ulkomaalaiseksi kunniatohtoriksi vihittiin 26. 2. -74 Helsingin yliopiston professori, Kalevalan erinomainen tuntijamme Väinö K a u k o n e n. Tilaisuudessa kutsuvieraana oli myös prof. Pertti Virtaranta.

SUOMALAINEN TEATTERI Petroskoissa on ainoa valtakunnallinen suomenkielinen laitos maamme rajojen ulkopuolella. Sen johto ja näyttelijät ansaitsevat kaikkien suomalaisten tunnustuksen ja ihailunkin sinnikkästä työstään. Nyt teatteri valmistautuu Kalevalan täyden laitoksen 125-vuotisjuhlallisuuksiin (1849—1974) harjoittaen unkarilaisten teatterimiesten laatimaa Kalevala-näyttämösovitusta. Mainittakoon, että v. 1949 teatteri Kalevalan täyden laitoksen 100-vuotisjuhlaksi otti ohjelmaansa Aleksis Kiven »Kullervo». V. 1955 teatteri Yrjö Sirolan käskystä esitti Kalevala-aiheisen näytelmän »Lemminkäinen ja Saaren neidot». Kauno Sevander käytti hyväkseen Oskari Merikannon Pohjan neidon musiikkia ja Kalevalan tekstiä. Lisäksi teatteri tuolloin esitti juhlanäytelmänä Larin Kyöstin Kalevala-aiheisen näytelmän »Lemminkäinen». Silloin oli kulu-ut 100 vuotta Kalevalan ensimmäisen laitoksen ilmestymisestä.

TULO- JA MENOARVIO 1974 osoittaa kaupunkien ja piirien taloudellista tärkeyttä (luvut tuhansissa ruplissa): Petroskoin kaupunki 38.653, Sortavalan kaupunki 5.084, Valkeanmeren piiri 4.801, Kalevalan piiri 1.952, Kemin piiri 3.173, Kontupohjan piiri 5.257, Lahdenpohjan piiri 2.958, Louhen piiri 3.452, Karhumäen piiri 6.149, Mujejärven piiri 2.868, Aunuksen piiri 4.722, Pitkärannan piiri 3.669, Äänisenrannan piiri 3.255, Prääsän piiri 3.842, Puudonin piiri 4.781, Segezhan piiri 6.287, Suojärven piiri 4.522.

SÄVELSEPPO UHTUALTA: Pällejä ja Pällisiä löytyy vieläkin Uhtualla. Uhtualainen kynäniekka Matti Pirhonen nimittää Veikko Pällistä sävelsepon nimellä (N.K. 28. 12. 73). 7—8-vuotiaana hän sai lahjaksi balalaikan. Poika oppi pian sormeilemaan sen kieliä. Vuonnisessa asuva tati lahjoitti pojalle hanurin. Kauniisti soi tämäkin soitin. Keski-koulun jälkeen hän meni Kainaloisen metsätyömaalle kirjanpitäjän apulaiseksi. Työmaan päällikkö Laitinen kehotti kuitenkin luopumaan finanssimiehen virasta ja menemään Petroskoin musiikkikouluun. Sodan jälkeen Veikko on sävelsiivittänyt Jaakko Rugojevin ja Nikko Remsun sanoja. Nyt (1973) Veikko Pällisen säveltämät laulut ovat ilmestyneet kirjana. Hän tekee työtä Kalevala-epoksen täyden painoksen 125-vuotispäivään valmistautumisen merkeissä. Valmistella on skenario (illanistujaiset Karjalaisessa pirtissä piisin loimottavan valkean ympärillä). Valmiina on sävel Veikko Ervastian runoon »Soi kanteleeni». Uhtualle on syntymässä kanteleorkesterikin, jonka ohjaajana on Veikko Pällinen.

LIETTUALAINEN kustantamo Vaga julkaisee Kalevalan kymmentuhannen painoksensa. Käännöksen on laatinut liettualainen runoilija Justinas Martšinkjevičius. N. Kosenkova/N.K. 12. 11. 73.

MAIMAROKKA: NL:n kauppaministeriön v. 1955 (Stalinin kuoleman jälkeen) julkaisema mahtava keittokirja »Kulinaria», 960 sivua, sisältää kaksi sivua (833—834) karjalais-suomalaisia ruokareseptejä. Maimarokasta (n:o 2748) annetaan seuraava valmistusohje: Kiehuvaan veteen lisätään karkeina viipaleina perunaa ja sipulia. Kun keitos alkaa kiehua, lisätään siihen maimat (pienet kuivatut kalat), laakerilehtiä, pippuria ja keitetään kypsäksi.

VIELJÄRVEN KANSANKUORO vietti 16. 12. 1973 olemassaolonsa 35-vuotispäivää. Kuoron lempilauluja ovat Onko kaunis Karjala, Astui Nastoi ja Petroskoi. 3 viimeistä vuotta kuoroa on johtanut Petroskoin musiikkiopistossa koulutuksen saanut Tamara Dorofejeva. Laulajaveteraaneiksi ja -aktiiviteiksi mainitaan Marfa Borisova, Lidia Jefimova, Maria Karpova ja Maria Grigorjeva.

SUOJÄRVEN PIIRISSÄ on Lohkolammen metsäteollisuuspiirin kollektiivi ajanut lainsille jo 22. 11. -73 vuoden normit. Viisivuotiskauden 3 ensimmäisen vuoden aikana lahkolampilaiset ovat valmistaneet 1.011.000 m³ puutavaraa. Suurkanalan lypsäjät L. Seltsjuk ja S. Sabetova ovat lypsäneet vuoden 10 kuukauden aikana yli 3.600 kiloa maitoa. Veskelyksen turkistila vei Leningradiin 5.000 minkin nahkaa, joista saatiin keskimäärin joka nahasta 53 ruplaa 35 kopeikkaa.

PUUN KYLLÄSTÄMISEN menetelmä, jota käytetään Kizhissä, on aikaansaanut vallankumouksen puurakennusten konservoinnissa. Työ suoritetaan siten, että rakennusta ei hajoteta. — G. Sorokin/N.K. 24. 10. -73.

VIROLAISTEN KUULUMISIA

(Virolaisten kuulumisia)

Sananpolvia:

— Vaga veri ei värise.

— Mida üks ei või, seda üheksa võivad (nämä »polvet» karjalaiset ymmärtänevät kääntämättä).

TARTON VANEMUINE TEATTERI esitti 12. ja 13. 1. -74 Tampereen teatterissa vierailunäytäntönä satunäytelmän »Yks Ullike läks rändama (=vaeltamaan)» eli »Igal tsirkul oma laul», joka pohjautuu Viron kansansatuihin ja -lauluihin. Vanhempien kuoleman jälkeen viisaammat veljet perinnönjaossa huiputtavat hölmön veljen ja hän lähtee vaeltamaan.

Yleisö ja arvostelijat antoivat näyttelijöiden suorituksista hyviä, jopa ylistäviä lausuntoja. Henkilöt: Ullike — Tõnu Tepandi, Iso Harmaa Susi — Liina Orlova, Paholaisen päämies ja kuningas — Jaan Kiho, Kuninkaantytär — Helje Soosalu, Paholainen — Ants Ander, Hanurinsoittaja — Hilja Tomis. Sovituksesta ja ohjauksesta vastasi Evald Hermakylä, lavastuksesta Tiiu Tepandi ja musiikki-sovituksesta Tõnu Tepandi.

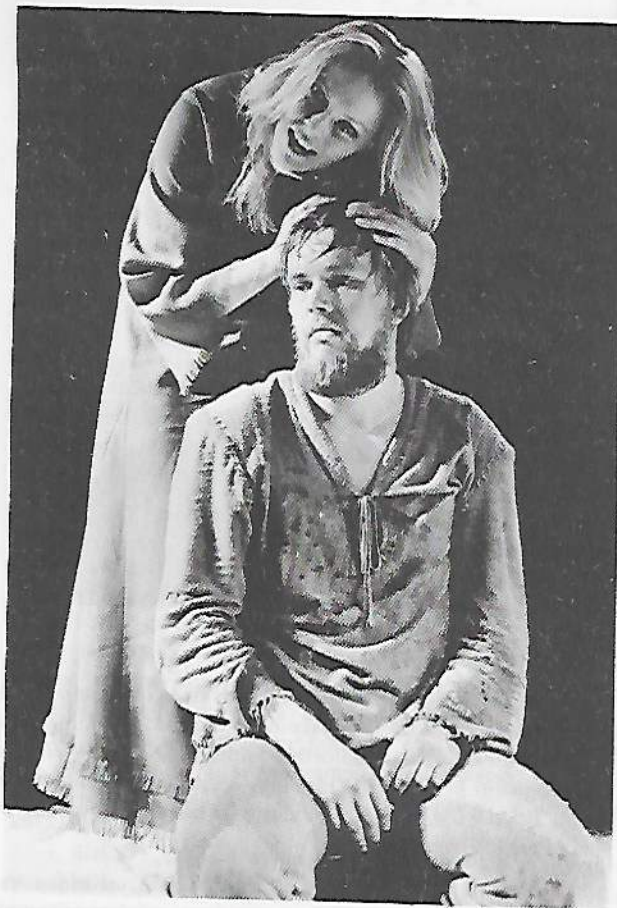
Esitys oli terveellinen oppitunti heimolahden eteläpuolelta.

Armsad eestlased olete alati teretulnud hõimulahe pohjakaldale!

»Vanamuine»-teatteri on perustettu v. 1870.

Ullike istuu kivellä ja laulaa:

Oi Herra, herranen
selvitä sotkuinen ilma
pese ilma puhtakaksi
kansa raudanruostehesta . . .

Ullike — Tõnu Tepandi ja Harmaa Susi — Liina Orlova.

KARHUMÄEN PIIRIN kauppoihin, ruokaloihin ja varastoihin asennetaan uutta kalustoa. Tolvujuassa ja Velikaja Gubassa asennettiin hiljattain kuusi suomalaista jäähdytyskammiota. Kunkin tilavuus on 11—14 kuutiometriä.

KONTUPOHJAN selluloosa- ja paperikombinaatin viime vuoden tavoitteena oli 400.000 tonnia paperia. Paperia valmistetaan 7 koneella. Ykköskoneen paperiradan leveys on 360 sm ja nopeus 400 m/min. »Seitsikon» nopeus on 730 m/min. ja leveys 600 sm.

PIIRILEHDET: Näitä ei saa tilata Suomeen, vaikka ne monilta kohdilta olisivatkin kiinnostavia.

— Sortavalassa ilmestyy »Krasnoje Znamja» (Punainen lippu).

— Suojärvellä »Leninskij Putj» (Leninin tie)

Sortavalan piirilehden antaman tiedon mukaan on marraskuussa Karjalasta toimitettu Volgogradin, Kuibyshevinkin ja Kostroman alueilla 309.000 purkkia kalasäilykkeitä. Suojärven piirilehden tiedon mukaan paikkakunnalla otetaan käytäntöön käpyjen kuivauslaite, jonka avulla tuotetaan 15 kiloa siemeniä vuorokaudessa. (Neuvosto-Karjala.)

Virolaisen runouden antologia — POETI ESTONI — on ilmestynyt Italiassa. Kokoelmaan on mahtunut melkoinen joukko virolaisia runoilijoita. Vanhoista tunnetuista mainitsemme F. Kreutzwaldin (Viron kansalliseepoksen »Kalevipoeg»in kokoojan), Lydia Koidulan, Anna Haavan, Gustav Suits'in, nyt kotimaassaan asuvat Jaan Kaplinskin, Vivi Luikin, pakolaisuudessa elävät B. Kangron (Ruotsi) ja Aleksis Rannitin (USA). Teos on pääosaltaan yhden miehen aikaansaannos. Vello Salo, paljasjalkainen pakolainen, saapui nuorena, pennittömänä Italiaan, sai katoლისen papin kasvatuksen. Hän on muun toimensa ohella hartiavoimin esitellyt italialaisille Viroa ja virolaista kulttuuria. Käännöstyössä häntä on avustanut italialainen runoilija Margherita Guidacci.

— 85 vuotta täytti rovasti Nikolai Raag 18. 12. -73 Ruotsissa. Hän on Viron ortodoksisen pakolaiskirkon näkyvimpiä hahmoja. Hän on toiminut pappina ja kirkkoherrana Petserin maakunnassa, Viron Karjalassa. Pappistyön ohella hän on ottanut osaa maakuntansa taloudellisen ja henkisen tilan kohentamiseen. Hän on vierailut Suomessa useaan kertaan.

VIIVI LUIK

tummuu rauhallinen katse
yksinäisenä iltana ja
valvoo
hereillä ja tyhjänä

sen vuoksi vihrein oksin
tammikuu lohduttaa tapaajia
kasvaa savu ja okaitten väri

olen kasvoineni taivaassa
kaikkiällä
painaa viimeinen vuosisata

kuitenkin rakastan heinää
elokuussa joen partaalla
tuoksun makua
kuivien korsien
olkien makua
rakastin sinua

kaukana
kesyttömällä tähdeillä

Käännös: Aino Kaasinen

PÄÄRN HINT

kuunsirppi veristi käteni
ja öiden pitkään tuuleen
tihkuu punaista hellyyttä
ja sydämeni
on se vihma joka sataa katoille
siellä missä nukut syleillen vierasta
vierasta murhetta

vieraan murheen sanoja
se on vihma
vain vihma joka sataa tuuleen
se on talvi

se talvi joka lumettomana
heittelehtii meissä ja kiljuu pilville

Käännös: Aino Kaasinen

Heimolaisemme liiviläiset eivät ole vielä kuolleet suku-
puuttoon. Vähäinen ryhmä heitä löytyy vielä Latviasta.
Viron Raigastveressä viime vuonna vieraili liiviläiskuoro,
jonka vahvuus oli peräti 53 laulajaa, kaikki kansallisuuksissa.
He esittivät virolaisen aikakauslehden »Keel ja Kirjandus»
10/75 mukaan 14 laulua. Kuorolaisista vironkielisen ter-
vehdyksen esitti P. Damberg, kuoroa johtivat D. Klavina
ja H. Griva. Stalten perheestä olivat mukana isä, äiti,
poika ja tytär. Virolaiset ottivat vastaan heimolaisensa hy-
vin lämpimästi.

Olisi paikallaan saada liiviläiskuoro vierailulle suviseen
Suomeen. Lehtori Aili Simonsuuri tapasi liiviläisryhmän
Viron viimeisen suurlaulujuhlan aikoihin ja he olivat ko-
vasti tulossa maahamme.

Viron kirjailijaliiton aikakausjulkaisu »Looming» (Luo-
mistyö) julkaisi lokakuun numerossaan valikoiman neuvos-
tokarjalaisten runoilijain T. Summasen ja Nikolai Laineen
runoja. Käännöstyön suorittivat Mare Maur ja Eha Lätte-
mäe. Laine on Repolan Hippejä, syntynyt v. 1920.

Modernin naisvoimistelun — gymnastique moderne —
maailmanmestaruuskisoista 15.—18. 11. -73 Hollannissa
puutui Viron lippu, mutta mukana oli runsas virolais-
edustus. Uuden Seelannin joukkueen johtajana ja valmen-
tajana oli virotar Emmi Tökke, Kanadan joukkueen joh-
tajana ja valmentajana oli Evelyn Koop. Hän toimi myös
kilpailujen tuomarina. Lisäksi Kanadan joukkueen ko-
koonpanoon kuuluivat virottaret Karmen Kruusimägi, Mari
Vähi, Mall Lumelas, Rita Laur ja Karen Viinamägi. Myös
NL:n joukkueessa oli pari virotarta.

JÜRI POSKA KUOLLUT

Tunnettu virolainen lakimies ja kirkonmies, Viron apos-
tolisen oikeusköisen pakolaiskirkon synodin varaesimies,
tuomari ja pastori Jüri Poska kuoli 11.1.-74 Tukhol-
massa 55 vuoden ikäisenä.

Jüri Poska syntyi 8. 1. 1919 Helsingissä Viron ensim-
mäisen ulkoministerin Jaan Poskan poikana — kodissa,
josta hän oli perinyt sammumattoman uskonsa vapaan Vi-
ron tulevaisuuteen. Hän kävi koulunsa Pariisissa ja Tal-
linnassa, opiskeli Roomassa kanonista oikeutta ja suoritti
oikeustieteellisen loppututkinnon sekä Tarton että myö-
hemmin myös Tukholman yliopistossa. Vielä äskettäin hän
suoritti yksityisen teologisen tutkinnon ja vihittiin papiksi.
Vihkimisen toimitti Münchenissä Ukrainan piispa Orest
samalla myöntäen kultaristin.

Jo vanhassa kotimaassa oli Jüri Poskan uran suunta sel-
kiintynyt: hän toimi sekä Tallinnan oikeuslaitoksen palve-
luksessa että synodin jäsenenä kirkkonsa hallintotehtävissä.
Oltuaan useamman kerran vangittuna hän pakeni 1944
Ruotsiin ja ryhtyi siellä v:sta 1946 lähtien asianajajaksi.
Samasta ajankohdasta lähtien hän toimi myös pakolaisten
keskuselimen Viron Komitean lainopillisena neuvonanta-
jana. Hänen asemansa Viron pakolaiskirkossa oli mitä kes-
keisin aluksi synodin jäsenenä ja sittemmin sen varaesi-
miehenä. Häntä onkin syytä pitää vaikeuksissa elävän
kirkkonsa primus motorina. Vuonna 1963 hän sai proto-
notaarin arvon. Hallintotehtävien lisäksi hän viimeisinä
vuosinaan toimi seurakuntapappina Göteborgissa.

Myös Jüri Poskan kirjallinen toiminta keskittyi juridisiin
ja kirkollisiin aiheisiin. Hänen viron-, englannin- ja ruot-
sinkielisistä julkaisuistaan mainittakoon kokoomateos »Pro
Baltica» (1965), »The Martyrdom of Bishop Platon» (1968),
»Anteckningar kring den politiske flyktningsens perso-
nalstatut» (1968) ja »Aspects of Multiple Nationality»
(1970) sekä kirkon äänenkannattajan »Usk ja Elu'n» toi-
mittaminen v:sta 1971 lähtien. Painatusta vailla on eng-
lanninkielisen Viron historian käsikirjoitus. Erillisenä tut-
kimuksena oli vainajalla vielä tekeillä Tarton rauhaa 1920
koskeva työ. — Mutta monitahoinen uurastus päättyi kes-
ken. Igavene mälestus!

Eversti August Balder kuoli 26. 9. -73 Tallinnassa. Hän
oli syntynyt Undlan pitäjässä v. 1891 ja osallistui upseerina
1. maailmansotaan ja Viron vapaussotaan. Viron sotakor-
keakoulun hän lopetti v. 1927 ja sen jälkeen palveli Viron
armeijan korkeissa viroissa. V. 1941 hän joutui keskitys-
leirikierrokselle, josta vapautui v. 1947 ja pääsi kotimaa-
han toimien sen jälkeen maanmittarina.

KIRJALLISUUTTA

Karjala — Idän ja Lännen silta. Kalevalaseuran vuosikirja 53. 1973. — Toim. Hannes Sihvo. 341 s.

Kalevalaseuran vuosikirja 1973 ilmestyi saman vuoden karjalaisen kulttuurin viikon ansiosta kokonaan karjalaisaiheisena. Tähän katsauksemme on poimittu eräiden lehtien ja arvostelijoiden sanomisia. Kas näin:

Uusi Suomi, 28. 2. 73, Sakari Talvitie:

»Kalevalaseura julkaisee vuosittain Kalevalan päiväksi ilmestyvää vuosikirjaa, jonka toivoisin tavoittavan taajenevan suomalaisen lukijakunnan. — — — Nyt ilmestyneessä Kalevalaseuran 53. vuosikirjassa tarkastellaan Karjalaa idän ja lännen siltana. Parikymmentä kansallisten tieteiden piiriin kuuluvaa tutkijaa vie meidät karjalaisen kulttuurin ja Karjalaan liittyvän kulttuurihistorian lähteille. Kirjoituksissa pohditaan muinais-Karjalan tutkimuksen kiistakysymyksiä, valotetaan Karjala-eksotiikkaa ja karelianismia, mutta annetaan myös tietoa tämän päivän karjalaisesta sivistystoiminnasta.»

Helsingin Sanomat 4. 3. 73, Pekka Laaksonen:

»Kirjan johdantoartikkelina on Heikki Kirkisen jo tunnetuksi tullut kirjoitus Karjalasta kulttuurisiltana. Kirkinen luo katsauksen tämänhetkiseen Karjala-tutkimukseen ja osoittaa, että sekä suomalaiskansallinen että neuvostokansallinen yleisnäkemykset ovat olleet yksipuolisia. Molempia on aika täydentää ja monipuolistaa. Karjalan kulttuurisillan tehtävä on laajentunut koko Suomen tehtäväksi. Näin ollen sen hoitamisesta riippuu suuresti myös suomalaisen kulttuurin tulevaisuus. — — —

On syytä uskoa Heikki Kirkisen vuosikirjan kannalta keskeiseen ajatukseen. — — — kuten tunnettua sama ajatus sai karjalaisen kulttuurin itsekritiikin päivillä populaarimman muodon: karjalainen kulttuuri on Paasikiven linjan suoranainen edeltäjä. — — — Karjalaisen kulttuurin tulevaisuutta ajatellen monet eivät pidä Kirkisen näkemystä vain oikeana vaan samalla ainoana mahdollisena.»

Karjalainen 8. 3. 73, Viktor Railas:

»Aihepiirin avauksen suorittaa professori Heikki Kirkinen lyhyt mutta linjakas katsaus Karjalan vaiheisiin. Samalla kun se antaa kuvan Karjalasta idän ja lännen kohtaamispaikkana, on se samalla ohjelmallinen, kuten edellä mainitun vuosikirjan nimi. Ennen tutkijat ovat pitäneet Karjalaa joko idän tai lännen etuvartiona. Nyt Karjalaa tutkittaessa on tehtävä uusi probleemanasettelu. Kirkinen osoittaa uuden suhtautumistavan luonnollisuuden ja suorastaan välttämättömyyden. — — — Nyt kun karjalainen kulttuuri on vilkkaan tutkimuksen kohteena molemmin puolin rajaa, Karjalalle lankeaa kuin itsestään tärkeä kulttuurisillan rakentajan kunniakas tehtävä.»

Talvitie:

»Kaikki kunnia Sorbonnen yliopiston professorille ja Joensuun korkeakoulun rehtorille Heikki Kirkiselle, tunnustetulle Karjala-tutkijalle. Akateemisesta arvostuksesta huolimatta en voi kaikilta kohdin yhtyä hänen kirjoitukseensa vuosikirjassa. — — — Eräs nuorimman polven

kansanrunouden tutkija tuumasi kerran minulle, että metodit ja systeemit tieteessä ovat nyt aivan toisen näköiset kuin entisaikaan. Tuotapa en mitenkään halua kiistää. Tärkeintä ja olennaisinta onkin vain se, että kriittinen, ennakkoluuloton, ei vain vanhaa, vaan myös uutta epäilevä mieli valloittaa myös nuoren tutkijan. — — — Karjalaiset ovat realisteja tänä realiteettien aikakautena. Suomi pärjää kyllä ilman Karjalaa, mutta ei ilman karjalaisia.»

Railas:

»Ikonitaiteen alalla, joka elää yleiseurooppalaista renessanssia, on Suomessa sekä luovia maalajia että tutkijoita, joista viimeksi mainituista on filtri Aune Jääskinen tunnettu nimi ja samalla sillanrakentaja rajojen yli, myös Neuvostoliitossa alulle päässeen tutkimuksen kanssa. — —

Sillaksi länteen Karjala osoittautuu apul.prof. Hannes Sihvon artikkelissa, jossa hän analysoi ruotsalaisen Harry Martinsonin atomi- ja avaruusajan Aniara-eepoksessa olevaa Laulu Karjalasta-runoa. Karjala oli runoilijalle utopia, innoittava ihannemaa. Karjalan nimi on Aniaran käännösten mukana kantautunut moneen sivistysmaahan. Sihvo lukee Martinsonin kareliaanisen runon aateliin. — — — Artikkelin on todisteena Karjalasta innoituksen antajana yli Suomen läntisenkin rajan.»

Laaksonen:

»Suomalaisen sananparsitutkimuksen kansainväliseen maineeseen nostanut Matti Kuusi lähestyy kalevalaisten runojen alkuperäisteoriaa tarkastelemalla Tverin, Valdain ja Tihvinän Karjalan sananparsia. Kuusi antaa alueelle myös runollisen yhteisnimen Tytär-Karjala. — — — Kalevalaisen runoperinteen tyrehtyminen Tverin puolella johtuu varhain alkaneesta tradition venäläistymisestä.»

Karjala 5. 7. 73 Zuleima Tarhonen:

»Virtarannan yli 60 siv. laaja selityksin varustama V. Alavan 'Matkamuistelmia Tverin Karjalasta kesällä 1895' edustaa erästä eksoottista lisää merkittävien henkisen perinteen ja kansanrunouden kerääjien esittelyssä.»

Laaksonen:

»Nostalgisävyiselle Karjala-kirjallisuudelle on myös annettu sijansa. Painoasun ovat saaneet Ahti Sonnisen sodanaikaiset muistiinpanot Itä-Karjalasta. Samalta ajalta ovat peräisin Jussi Rainion tiedot äänivepsäläisten lääkäintäidosta.»

Railas:

»On luonnollista ja odotettua, että ortod. kirkkoon liittyviä tutkimuksia tulee Karjalaa käsittelevään kirjaan. Prof. Kauko Pirinen tarkastelee Mikael Agricolan Suomenkielisen Psalmtarin esipuheessa olevia mahdollisia yhteyksiä ortodoksiseen kristilliseen perintöön. — — — Prof. Erkki Kuujoon artikkelissa tutkitaan vanhauskollaisliikkeen heijastusilmiöitä 1600-luvun suurvalta-Ruotsille kuuluvilla Inkerin ja Karjalan alueilla. Artikkelin nimi on kuvaava: Ruotsi vai Venäjä Antikristuksen valtakunta? — — — Laatokan-Karjalassa oli 1600-luvulla parikymmentä vanhauskoista, joista osa poltatti itsensä valtiovallan ahdistuksessa heitä.»

Leaksonen:

„Aineistonsa täydellisesti halliten Pirkko-Liisa Rausmaa osoittaa, että Ruotsista omaksuttu satuperinne on saat-
tanut levitä Vienan-Karjalaan saakka. — — —

Vuosikirjan ainoa neuvostoliittolainen kirjoittaja on Mikavirsiä ja satuja tutkinut Unelma Konkka. Hän on käsitellyt elävän kuvauksen eräästä sateisesta kesäpäivästä, jonka aikana hän haastatteli kolmea vuokkiniemelläistä ja kyseli heiltä arvoituksia. Perinne elää yhä: lähes kanta arvoitusta kerääjää sai lyhyessä ajassa kokoon näiltä keräijiltä. — — —

Almo Turunen tarkastelee vuosikirjan lingvistiksi an-
nettimmassa artikkelissa rajakarjalaisten murteiden niitä
piirteitä, jotka erottavat karjalan suomen itämurteista ja
ovat samalla vepsän kielen ominaisuuksia. Turunen tar-
joaa olennaisen lisän karjalaismurteista viime aikoina
käytyyn keskusteluun. — — —

Tänä vuonna aiheena on Karjala ja karjalaisuus. Ideaa
ei voi luonnehtia Kalevalaseuran toimintakentässä yllät-
tävaksi. Toisaalta on muistettava, että Karjalaan koh-
distuva tutkimus on viime vuosina edennyt pitkin harp-
peuksin. Tämä kenties on antanut aiheen laajempaan
kokonaiskatselmukseen. Ehkä karjalaisen kulttuurin vaa-
konnassakin on tultu vaiheeseen, jossa on tarpeen men-
näkseen ohella katsoa etistä tarkemmin myös tulevai-
suuteen. — — — Mikä on kirjan anti karjalaisuudesta
käytävälle keskustelulle?

Kaunis kansilehti ilmoittaa kirjan olevan Carelica-kir-
jallisuuden perusteoksia. Karjalaisia perusteoksia on run-
nasti — — — Maakuntaan kohdistuvassa kirjoittelussa
Karjala on kärkisijalla. — — — Valitettavasti kvaliteetti
ja kvantiteetti eivät kata toisiaan. Karjalainen julkaisu-
toiminta näyttää kumpuavan suunnitelmallisuutta vailla,
hänneperäisesti. — — — säännöstelevä ote käy ennen
päättä tarpeelliseksi. — — — Karjala-kirjallisuutta ei
ehkä kannata täydentää kovin merkityksettömillä teks-
teillä. Kalevalaseuran vuosikirja on tietenkin tässä suh-
teessa myönteinen poikkeus. Kun nyt kuitenkin hieno-
varaisesti yritän sanoa, ettei kirja kokonaisuutena täysin
vastaa odotuksiani, kritiikkini ei kohdistu toimittajaan
ja kirjoittajiin, vaan niihin tutkijoihin, jotka ovat vaien-
neet, jättäneet kirjoittamatta.»

A a m u n K o i t o 15. 5. 73, Viktor Railas:

„Vuosikirjan tarkoituksena on palvella monenlaisia lu-
kijoita ja tutkijoita, joten on luonnollista aiheiden ja
kirjoitusten tasonkin kirjavuus. — — — Millainen on
Karjala tänään, se olisi tarvinnut enemmän huomiota.
Vain kaksi kuuluu tähän aihepiiriin yli 20 tutkimusartik-
kelista. Tästä johtuu, ettei syntynyt suoranaista runsaan
karjalaisen pitopöydän, pruasniekkamurginan tuntua kir-
jan äärellä. Kokonaisuutena ottaen kuitenkin voi yhtyä
kansilehden mainintaan, että Karjala — idän ja lännen
välillä on Carelicakirjallisuuden perusteoksia. Merkityk-
ellinen on kirjan laaja-alainen ohjelmallinen näkemys
Karjalan tehtävästä tutkimuksen maailmassa sekä pyrki-
mys löytää ja säilyttää Karjalan identiteetti.»

SIVISTYSSANOJEN UUSIN TULKKI

Nykysuomen sivistyssanakirja. Vierasperäiset sanat.
SKS — WSOY.

Vierasperäisten sanojen käyttö sanoma- ja aikakausleh-
dissä, samoin kuin julkisessa puhekielessä (radiossa ja tele-
visiossa) on kuluneina vuosina suuresti lisääntynyt. Kieli

elää, muovautuu ja rikastuu yleisen kulttuurikehityksen
mukana. Lukijalle tai kuulijalle saattaa jäädä jokin vieras-
peräinen sana, sivistyssana epäselväksi ja tästä johtuen
esitettävä asiakin voi muodostua hämäräksi. Nykysuomen
laitos, joka on toimittanut Nykysuomen sivistyssanakirjan,
on todennut tällaisen oppaan tarpeellisuuden.

Kirjan aakkosellinen hakusanasto käsittää n. 30.000 vie-
rasperäistä sanaa. Sanasto on monipuolinen ja nykykielen
mukainen. Teoksen arvoa lisää se, että hakusanojen mer-
kitys selitetään ja annetaan ohjeita sanojen oikeinkirjoituk-
sessa. Lyhyesti todettakoon, että esiteltävä julkaisu, Nyky-
suomen sivistyssanakirja, on olevali luotettava opastaja ja
tulkki »jokamiehelle» outojen sanojen selvittäjänä.

V. T:nen

— k a r e l i a a n i kuvat. kirjall. mus.karelianismin in-
noittama henkilö,

— k a r e a l i a n i s m i kuvat. kirjall.mus. meillä vars.
1890-luvulla esiintynyt Kalevalan ja Karjalan harrastus
Pöimintamme on »Nykysuomen sivistyssanakirjasta»
(Vierasperäiset sanat), jonka toimittanut Nykysuo-
men laitos, painettu WSOY:ssä 1973.

Kysymme onko ja missä yksi »a» liikaa?

»Arhipelag Gulag» (Gulag: glavnoje upravlenje lagerei
= keskitysleirien päähallinto, arhipelag: saaristo) on ilmes-
tynyt Pariisissa venäjänkielisenä, sivuja 450. Nobelin pal-
kinnon saaja Aleksander Solženitsyn on aikaisemmin Nikita
Hrutševin luvalla julkaissut »Ivan Denisovitšin päivä». Nyt julkaistu teos on jatkoa tälle kuvaukselle. Tekijä,
neuvostoarmeijan kapteeni, joutui itse virumaan Berijan
leirissä kymmenkunta vuotta. Ennen kuolemaansa hän
tahtoo saattaa kokemuksensa ja näkemyksensä kirjal-
liseen asuun. Virolaiset, jotka ovat tutustuneet teki-
jän uusimpaan teokseen, kertovat Solženitsynin tavan-
neen leirillä paljon virolaisia. Susi-niminen virolainen
on tehnyt häneen syvän vaikutuksen. Varatuomari Arnold.
Susi puhui äidinkielen ohella puhtaasti venäjää, saksaa ja
englantia. Hän kertoi maansa historiasta, kamppailuista,
Viron itsenäisyyden ajasta, demokratiasta, oloista, sivistyk-
sestä ja kansan luonteesta ja harrastuksista. Susi oli hyvin
perehtynyt eri maiden perustuslakeihin ja rangaistusase-
tuksiin.

Riitta Nelimarkka: SAMMON RYÖSTÖ,
95 s., Gummerus.

Kuvasarjojen aikaan

Toin kotiin Riitta Nelimarkan kirjan »Sammon ryöstö» ja an-
noin sen perheeni luettavaksi. Meitä on viisi: perheenpää,
joka ammatiltaan on metsämies, mutta jota kansanperinne
kaikissa muodoissa kovasti kiinnostaa, äiti on sitten ihan
ammattikseen niistä asioista innostunut, lapsia on kolme,
kaikki kouluikäisiä. He ovat kiinnostuneita melkein mistä
tahansa uudesta ja —valitettavasti — ovat innokkaita ja
tuttuncita kuvasarjojen lukijoita. Kaikki tutustuimme kir-
jaan.

Lapset ahmaisivat kirjan siltä istumalta. Heidän kom-
menttinsa olivat lyhyet:

E s i k o i n e n, 18-v. abi, sanoi lukeneensa kirjan siinä
missä muunkin vastaavanpaksuisen kuvasarjan. Hän on
koulussa hiukan tutustunut Kalevalaan eikä siitä miten-

kään suuremmin innostunut. Tässä hänen mielestään kuvat oli hauskaasti tehty, tyypit olivat kivoja, samoin vuorosanat, huono puoli: tekstityksen keho näkyvyys. Ainakaan heti ei tullut tarvetta lukea uudelleen enempää ko. kirjaa kuin Kalevalaakaan.

Tytär, 14-v., laati kirjallisen arvioinnin: Kirjassa on hyvä kuvitus. Se on saatu kansanomaisen tuntuseksi, ja värit ovat hyvät. Tekstin sisältö on tosi huumorillista. Hauskaa luettavaa. Runomittaa on käytetty aika mukavasti.

Huonoihin puoliin laskettakoon se, että teksti oli joissakin kohdin erottamattomissa. Se oli joko liian tummana tummaa taustaa vasten tai liian vaaleana vaaleaa taustaa vasten. Mutta se vika kun korjataan, niin teos on kiitettävä 10+.

Kuopus, 10-v., totesi, että se oli muuten kiva kirja, mutta teksti on joissakin kohdissa niin pahasti, ettei siitä saa selvää. Hän oli ihastunut hyvin tehtyihin kuviin.

Isä: (Inhosi koulu-Kalevalaa siinä kuin muutkin.) Mielinkiintoinen juttu sinänsä. Pakusta kirjasta on otettu mukaan tapaus sieltä, toinen täältä ja saatu sillä tavalla tarinaan enemmän nimetapahtumaan, Sammon ryöstöön. Päähenkilöt, esim. Väinämöinen ja Joukahainen, on luonnehdittu yllättävän hyvin ja johdonmukaisesti. Monet heidän suuhunsa pannut keksityt sanonnat keskellä kalevalaista menoa ovat aivan riemastuttavia: esim. kun Joukahainen lisää tietö-ottelussa muiden tietojensa joukkoon »puuro on inhottavaa», Väinämöinen kommentaa Pohjolan väen väsyttyään omaa joukkoaan »Ja nyt vipinä», tai kun hän kysyy Lemminkäiseltä, joka laulullaan on saattanut Sammon ryöstäjät tukalaan tilaan: »Vieläkös laulataa, Lemmin poika?» Mutta Kalevalassa tapahtumat, juoniaines, ovat vain yksi puoli, toinen on kieli, se kalevalainen runomitta. Toisenlaisen kielen käyttö on paikallaan edellä mainitunlaisissa tapauksissa ja mainitunlaisella tavallakin. Sillä tavalla tapahtumat tulevat kiinnostavammiksi kuin panemalla sankarit joka puheenvuoronsa esittämään kalevalaisella mitalla. Mutta kun kalevalanmittaa käytetään, niin silloin luulisi lainailtavan Kalevalaa sellaiseen tai ainakin runon »säännöt» pitäisi hallita. Nyt tekijä on osaksi lainaillut eikä siitä sen enempää. Mutta hän on ryhtynyt runoilemaan myös itse ja tieteen tai tietämättään rustannut esim. seuraavanlaisia säesammakoita: »kuin kalkkuna kuusen oksalta», »Sumu ilmaan suksi, laskeusi utu ulapalle», »Siitä läksee (!) jotta joutuu Sampo saavuttamaan», »Sukevi siemenen sikiö . . . iloksi kaiken kansan». Mitähän sellaisella voitetaan missään mielessä? Mielestäni tekijä turmelee tempullaan suuren osan hyvästä yrityksestään.

Äiti: Luettuani kirjan olivat mielialat sekavat. Olin pettynyt tekstitykseen, joka oli tyyliltään tavattoman kirjavaa: paikoin aitoa kansanrunoa, toisin arkikieltä, joskus suoranaista slangia. Pahimmin häiritivät tekijän omat runotoisinnot, joiden trokeemitta pahasti onnahteli.

Ikävänä ja tarpeettomana virheenä pidän Aino-neidon ja Pohjolan tyttären samaistamista.

En pitänyt ahaa-elämystä osoittavista sähkölampuista ja kynttilöistä puhekuplissa; ehkä ne on valittu käyttöön kuvasarjoja lukeville tuttuina symboleina, vaikka mielestäni ne ovat ikäviä tyylirikkoja kirjan esittämässä ajassa ja ympäristössä samoin kuin tupien ikkunat, porkkanat ja punajuuret Pohjolan pirtin pöydällä tai »kurttu», jota Louhi ja Väinämöinen soittelevat (miksei kannel kelvan-

nut?), samoin Sammon jauhamat kultarahat — eivät ne Kalevalan miljööseen kuulu.

Takakannen mainostekstin mukaan »Riitta Nelimarkan Sammon ryöstö» on merkittävä kulttuuriteko lapsille, kansallisen identiteetin rakentamiselle tuoreesti ja entistä aidompana». En kylläkään ymmärrä, missä suhteessa kirja »entistä aidompana» toisi esiin kaiken sen, mistä vanhat runomme kertovat, mutta sen olen valmis myöntämään, että tämän kirjan tekemisen idea on erittäin hyvä. Omat lapseni eivät näköjään ainakaan välittömästi rynnänneet tutkimaan Kalevalaa, mutta en pidä mahdottomana kiinnostuksen herättämistä esim. tämän kirjan avulla. Kaikkein eniten ihailin itse kuvia, ne ovat todella tuoreita, tavanomaisten kuvasarjojen ikävän kuiva rutiinimaisuus on täysin vältetty. Värit ovat kauniit ja luonnostamme tutut. Kuvissa on toisaalta ihanaa suurpiirteisyyttä, toisaalta taas useissa kuvissa on viehättäviä pieniä yksityiskohtia, joita lapsilukija varmasti, ellei ehkä ensimmäisellä kerralla, niin jo toisella lukemalla kiinnostuneena tutkii.

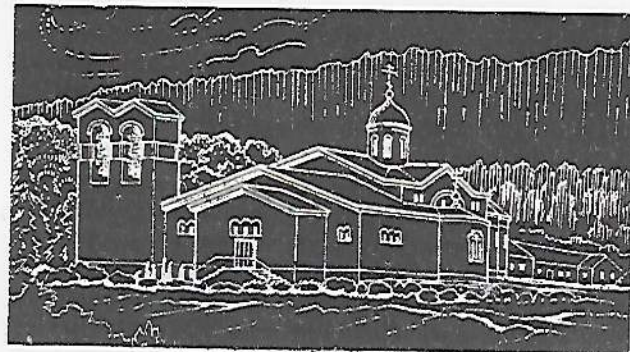
Perhe Rummukainen

Elina Karjalainen: ARKKIPIISPA PAAVALI, legenda eläessään, 200 sivua, runsas kuvitus. WSOY, 1973.

Herkkä kuvaus aunukselaissukuisesta ortodoksisen kirkon priimaksesta, ensimmäisestä karjalaisesta arkkipiispastamme. Tietoja Suomen ortodoksisesta kirkosta, luostarielämästä, sota-ajan Itä-Karjalasta ja Valamon viimeisistä vaiheista.

Arkkipiispa Paavali

Arkkipiispa Paavalin suuri unelma: jälleenrakennettu Uusi Valamo kuvassa vain luonnoksena. Jälleenrakentamista propagoimaan on perustettu Valamon ystävät ry. Sen perustamiseen vaikutti Valamo-seuran ansiokas toiminta. Itse Valamo-seura syntyi Ent. RT 3:n kantahenkilöyhdistyksen jäsenten aloitteesta.

Tapautui omassa piirissämme

Tämä on lehtemme 68. vuosikerta. Kiitämme kaikkia entisiä ystäviä, avustajia ja lukijoitamme sekä toivotamme uudet tilaajamme tervetulleeksi karjalaiseen ystäväpiiriimme.

KUTSU

KARJALAN SIVISTYSSEURAN 68. vuosikokous pidetään Virpoipyhänä 7. 4. -74 klo 16 Marttaliiton kokoussalissa, Uudenmaank. 24 A, Helsinki 12. Kokouksessa käsitellään seurun sääntöjen 8. §:n asiat. KARJALAISJUHLA samassa paikassa alkaen klo 17.30.

Jäsenet ja seuramme työn ystävät ovat sydämellisesti tervetulleita. Toivomme osanottoa myös maakunnista. Niveltäkää pääkaupungissa käyntinne tähän karjalaiseen juhlaamme. Vuoden päästä voimme tavata toisemme KARJALATALOSSA.

— RAUTATIEHALLITUKSEN PÄÄJOHTAJAKSI hiljakkoin nimitetty varatuomari Paul Paavela on nyt nimetty vuodeksi valtiovarainministeriön virkaan. Hän on pehmeäsuojärveläinen.

— NINA KYÖTTINEN toi pronssia Ranskan Alpeilla pidetyistä kansainvälisistä taitoluistelun juniorien kilpailuista. — Tulokset: 1) Y. Kavanagh, Englanti 155,91, 2) A. Verlaan, Hollanti 148,74 ja 3) N. Kyöttinen, Suomi 147,77.

— TÄNÄKIN JOULUAATTONA seisoivat kunniavartiot Helsingin ortodoksisen hautausmaan sankaripatsaalla ajalla 14.30—17.00. Nuorten vuorossa seisoivat Pekka Björklund, Boris Korelin, Niilo Pellonmaa ja Olavi Salenius, suojärveläisten vuorossa Erkki Härkin, Yrjö Martiskainen, Pekka Mirola ja Niilo Prähky, impilahtelaisten — Aaro ja Juhani Kuikka sekä Vesa Turunen, salmilaisten — Aleksanteri Pesonen, Jorma Inkeroinen, Jussi Niemenlehto ja Viktor Tiainen, Karjalan Sivistysseuran — Boris Karppela, Viktor Poravaara sekä patsaan luoja, kuvanveistäjä Nina Salonen pojat Arpad ja Seppo Sailo.

«KARJALAISIA KANSANLAULUJA SALMIN PITÄMÄSTÄ» on julkaistu Karjalaisen Kulttuurin Edistämissäätiön toimesta. Kokoojana on ollut varatuomari Simo Härkönen. Laulukirjaan sisältyy 58 laulua, niistä 46 murremuotona. Murreanoista on sanastosuomennot. Tähän sarjaan kuuluvina on aikaisemmin julkaistu Impilahden, Sorvalan ja Kivennavan kansanlaulukirjat.

KARJALAISET MYYJÄISET: tällä nimikkeellä ovat Karjalan Sivistysseuran, Helsingin Suojärvi-seuran ja Pääkaupungin impilahtelaisten ry:n naisjaostot järjestäneet yhteiset myyjäiset Helsingin ortod. seurakunnan kerhohuoneustossa itsenäisyyspäivänä jo toistakymmentä kertaa. Niissä on aina eloa ja rytmiä. Ja kauppa tehdään karjalaiseen tyyliin. Vahinko, että maukkaat leivonnaiset loppuvat heti alkutunteina. Toivottavasti tilanne paranee Karjalan Heimotalon valmistumisen jälkeen.

Kaikki osanottajat olivat tyytyväisiä myyntitulokseen. Yksi heistä laushti: A, denguo (rahaa) tuli vägitukku. Vai menöyhäi sitä!

»Suussa sulavat» nimen ansaitsevat Aune Holopaisen (o.s. Titov) sultsinat, Lyyli Koivusen keitinpiiraat ja Maija Lempeisen pyöröit. Maija tuli 5. 2. -74 täysikäiseksi ja täytti hiljaisesti 80 vuotta.

— TASAVALLAN PRESIDENTTI on myöntänyt talousneuvoksen arvon johtaja Juho Lampiselälle Lahdesta. Hän on kotoisin Suojärveltä. Sota-ansioistaan rintamajoukoissa hänelle on myönnetty VM 1 ja 2 sekä VR 4.

Talousneuvos Juho Lampiselkä

— VALTIONEUVOSTO on myöntänyt opetusneuvoksen arvonimen Virkailijain kansalaisopiston rehtorille, filmaist. Uuno Peltoniemelle. Aikanaan hän osallistui ahkerasti heimotyötoimintaan.

— KARJALAN SIVISTYSSEURAN kunniajäseneksi on kutsuttu Ruotsin karjalaisten heimopappi, Ruotsin Suomalaisen ortodoksisen seurakunnan kirkkoherra, rovasti Martin Juhkam 17. 2. -74, jolloin hän vietti 50-vuotisjuhlapäiväänsä. Tukholman Eestin Majassa (muhkeassa Viron talossa) pidetyllä vastaanotolla oli runsaasti virolaisia, karjalaisia, ruotsalaisia ja kreikkalaisiakin onnittelijoita. Seuramme onnittelut esitti puheenjohtaja B. Karppela. Lämmin onnittelu tuli myös suurlähettiläs Max Jakobsonilta.

Anita Jermolajev

Anita Jermolajevista on tulossa uusi tennistähti Suomen taivaalle. Suomen mestaruuskilpailuissa 1973 Hämeenlinnassa hän tuli 2. sijalle kaksinpelissä 14-vuotiaitten sarjassa. Piirin mestaruuskisoissa hän sai 1. palkinnon 14-vuotiaitten kaksinpelissä ja 3. palkinnon 16-vuotiaitten tyttöjen mitteloissa. Anitasta tulee 15-vuotias 21. 3. -74. Äiti on savotar, isä on Aunuksen prihoja, kotoisin Säämäjärven Tšuunicimestä. Perhe asuu Lahdessa. Baba, mummo Irinja, o.s. Saharov, asuu myös Lahdessa. Hän on säämäjärveläisen murteen »elävä sanakirja» ja sikäläisen kansanperinteen tutkija. Hän täytti 70 vuotta 5. 5. 73. Hänen miehensä hävisi Arhipelag Gulagiin 1930-luvulla. Anita on lehtemme nimimerkki Brihan ristitytär.

Tyyne Kerttu Virkki sai hiljakkoin Kotiteollisuuden Keskusliiton 60-vuotisjuhlamitalin. V. 1957 hän sai saman liiton kultaisen ansiomerkin. Tämä sakkolalaistyttö onkin pyhittänyt koko elämänsä suomalaiselle käsityölle ja muotoilulle. Hän on toiminut Helsingin työtupien opettajana, Virossa opettajana Kehntnan kotitalouskorkeakoulussa, Aunuksessa työtupien tarkastajana jatkosodan aikana. Tällöin hän teki suunnitelmat Aunuksen kotiteollisuus- ja esine-museota varten ja v. 1942 järjesti Ateneumissa karjalaisten käsitöiden näyttelyn. Hän on lisäksi kova yksityisyrittäjä. Hän perusti 25 vuotta sitten Vokki Oy:n ja sittemmin Vokki-Virkin (Merikannontie 3, HKI 26). Vokki-Virkki sijaitsee suuren kerrostalon pohjakerroksessa, joka on täynnä suomalaisia, myös karjalaisia kudonnaisia, koruja ja askartelutöitä puusta, tuohesta, savesta, erilaisista tekstiileistä ja vaikka mistä. Se on erikoisuuksien ja lahjojen löytäjä. Menkää katsomaan Tyyne Virkkiä ja hänen ihmemaailmaansa. Ette pety.

— NURMES, uusi karjalainen kaupunki: asukasluku 1. 1. 1973 11.980, pinta-ala 1.490 km², veroäyri v. 1974 ennako 16,50 p, valtuuston voimasuhteet: sos. 12 (SDP 8, SKDL 4) — ei-sos. 19 (Kok. 3, LKP 2, Kesk. 9, SMP 4, Krist. 1). Valtuuston puheenjohtaja Vilho Tikka (Kesk.). Kauppalaaksi 1876.

KARJALAA SANOIN JA SÄVELIN

Laatokan-Karjalasta syntyisin oleva taiteilija Samppa Uimonen esittäytyi helsinkiläisille runsas vuosi sitten Finlandia-talossa, jossa hän esitti avustajineen ohjelmakokouksisuuden nimeltä »Tuhatvuotinen Karjala». Siihen sisältyy paljon tuttua ja tattua, mutta myös taiteilijan omaa tuotantoa. Viime vuonna, jota vietettiin karjalaisen kulttuurin merkeissä, tait. Uimonen välitti kuvat tuhatvuotisesta Karjalasta eri puolille Suomea.

Nyt on Finnlevy tehnyt valikoiden ja lyhennellen levyn »Tuhatvuotinen Karjala. Se alkaa »Muinaisuuden hämähästä», jossa pakauuden ajan noita parantaa maahisen Viehan-Karjalasta muistiin merkittyjen loitsujen avulla. Pidän pelkkää kuulovaikutelmaa parempana ja intensiivisempänä kuin Finlandia-talon esiintymislavalla violetissa kiiltosilkissä liehunutta tietäjää. »Savupirtin sointuja» sekä 5-kielisellä että ns. konserttikanteleella esitettyinä kuuntelee mielellään, yleensäkin kanteleosuudet levyillä ovat erittäin kauniit. Luostaritunnelmia nousee mieleen osastoa »Risti ja ristin mies» kuulla. »Ahdistettu talonpoika»-osastossa oleva Linnankosken »Rajan lapsi» esitetään turhan paatosekkaasti. Anja Rastaa esittämää rajakarjalaismurteelle lyhentäen sovittamaa Larin Parasken itkuvirttä kuuntelee kiinnostuneesti lajinäytteenä, vaikka itkuvirren alkukantaisuus puuttuukin. Osastoon »Nyt mie jouvan laulamahan» sisältyy pienimuotoista mukavaa — karjalaisia kansansävelmiä, Kantelettaren runoja ja Anja Rastaa suakkuna. Kohdalokkaat sotavuodet ja evakkoon lähdön tuovat mieleen »Väri elämän — väri kuoleman», »Henkemme uhratkaamme» ja »Nyt vaikka vierahissa vaellan» osastot, ja pääteeksi tuodaan esiin nostalginen muistojen Karjala kotikenttinen ja Laatokan laineinen.

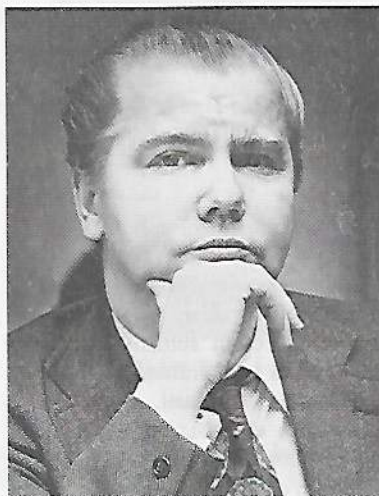
Tait. Uimonen on tehnyt valtavan työn kootessaan ja harjoittaessaan ohjelmakokouksuuksensa »Tuhatvuotinen Karjala», joten olen iloinen siitä suosioista ja arvostuksesta, jota me karjalaiset olemme heimoveljellemme osoittaneet miehittäessämme runsaslukuisina hänen esiintymisiltansa. Nyt on niilläkin, joilla ei muuten ole ollut tilaisuutta tutustua tait. Uimosen esitykseen, mahdollisuus tehdä se levyn välityksellä. Pienimuotoisiin karjalaisilaisuuksiin ja kalevalajuhliin siitä saa myös ohjelma-apua, vaikkakaan se ei missään tapauksessa korvaa elävää esiintyjää. Finnlevy ansaitsee kiitokset ohjelmakokouksisuuden dokumentoinnista.

KARJALA-LIKÖÖRIÄ v. 1975? Enon pitäjässä on Uimaharjun Honkavaarassa Itämarja Oy:n toimesta vuosikausia kestäneen tuotekehittelyn tuloksena syntymässä uusi marjajuoma, jonka pohjana ovat Pohjois-Karjalan marjojen puhtaimmat aromit. Yhtiön ulkopuolelta vain maaherra Esa Timonen on päässyt maistelemaan tätä Karjalan nektaria (jumalien juomaa). Emme tiedä, mikä tulee lapsen nimeksi, mutta kysecseen voisi tulla — Väinämöisen ihas-tus, Kalevalan vessellä tai Karjalan makea. Löytyy varmaan muitakin.

Simo Härkönen

KARJALAN LIITOSSA, karjalaisten suurimmassa, koko valtakunnan alueen peittävässä järjestössä on tapahtunut toiminnanjohtajan vaihdos. Simo Härkönen (synt. 31. 8. 1906 Impilahdella) on halunnut vähentää kuormaansa ja luovuttaa tehtävänsä nuorempiin käsiin, joskin hän jää edelleen liiton käytettäväksi. Uudeksi toiminnanjohtajaksi

Paavo Suoninen

liiton hallitus valitsi Paavo Suonisen, joka tällä hetkellä vetää Karjalatalon rakentamistehtävää. Paavo on syntynyt Kaalamossa 30. 4. 1934. Hän on myös Karjalan Sivistysseuran jäsen. Toivotamme Paavolle onnea uudessa tehtävässään.

Ragnar Nordström

— 80 vuotta täytti Karjalan ystävä, jääkärieversti, laivanvarustaja Ragnar Nordström 16. 1. -74 Loviisassa. Hän osallistui liittymään jääkäriin v. 1915. Vapausotaan hän otti osaa luutnanttina ja komppanian päällikkönä haavoittuen vaikeasti Lempäälän taistelussa. Hän osallistui Aunuksen kansannousuun suomalaisen avustusretkikunnan johtajana. Myös Itä-Karjalan viimeisen kansannousun 1921—22 avustamisessa hän oli aktiivisesti mukana. Laivanvarustuksen hän aloitti 1925 ostettuaan osake-enemmistön Lovisa Ångarfartyg Ab:ssa. Laivan selvitys- ja ahtausliikkeitä hän on johtanut Loviisassa, Kokkolassa, Hangossa ja Petsamossa, jossa hänen toimintansa »Jäämeren kalastuksen isänä» oli 1935—1944 uraa uurtava.

Tällä haavaa hän on eläkkeellä. Tänäinkin Nordström-yhtymän vaakunassa on Itä-Karjalan värit. Mainitsemme vielä, että Ragnar Nordström on Salmin vävy.

Maat. ja metsät.tri Johannes Virolainen

— 60 vuotta täytti valtiovarainministeri, maat. ja metsät.tri Johannes Virolainen Lohjan mlk:ssa. Hän on syntynyt Ylä-Sommeella Viipurin mlk:ssa. Hänen uraansa ei tarvinne esitellä. Sotilasarvoltaan hän on kapteeni. Hänelle on myönnetty VR 3 (2 kpl). Poliittisten virkojensa ohella hän viljelee Vironperän maatilaa Lohjalla vuodesta 1952.

— 70 vuotta täytti Anni Kuopiola, o.s. Petrov, 2. 2. -74 Espoon Soukassa. Hän on syntynyt Aunuksen Porajärvellä. Porajärven pitäjä Repolan pitäjän tavoin liittyi v. 1918 itsenäiseen Suomeen. Porajärvi ja Repola luovutettiin NL:lle Tarton sopimuksen mukaan v. 1921. Tällöin Anni monen muun tavoin siirtyi Suomeen, ensin Suojärvelle, jossa avioitui, sitten Makslahteen (1928), täältä Viipuriin, kulku jatkui Ruovedelle, Heinolaan. Nyt hän on asunut Espoon Soukassa jo 5 vuotta. Hänellä on 2 poikaa ja 2 tyttäriä. Mies kuoli v. 1963.

80-VUOTIAALLE PRIJAATTELILLE MARIA KARHUSELLE

Siula Karhum Moamo-Manu, siula Kallis prijaatteli,
Murhijärven kalastaja, kulaitsie Kuivajärven:

Manu-kulta prosti milma,
kun en muistanutkaan Silma
kuudestoista marraskuuta,
harmittau makieta suuta.
Kun ois ollut sultsinaiset,
kalitat ta kakkaraiset.
Mielessäni siitä asti,
on ollut elämäsi rasti,
kun vuosikymmeniä täytit,
k a h d e k s a n ja varmaan näytit:
Ylen kepie viel on jalka,
ei silmässäkään ole malka,
ruttoh kakkaraiset keärit,
Sie kun keittiössä heärit.
Mie en muistoakkana taija
missä lienöy Mikko Kaija.
Ei ollut ativoissa kaikki,
Paula, Juhani ja Maikki,
Senja, Tero sekä Heikki,
kaikki jotka ennen leikki
Kuivajärven termäsillä,
millä palkita vois millä?
Aherrukset Moamo-Manun,
sekä Huoti-toaton tanun?

Takana on ilman muuta,
kuudestoista marraskuuta.
Mutta tänään tuli mieleh,
jotain on mennyn pieleh.
Silmäin iessä muistot kulkou
ja kun sitten silmät sulkou.
Muissampa mie ylen monta,
tilaisuutta verratonta,
joissa kansa Karjalainen,
leikkiä on lyönyt vainen.
Ylen pikkaraini olin,
moamon perässä kun polin,
Kuivajärven proasnietoilla,
kolmikymmenlukuloilla.
Muissan Siutki Manu-kulta,
jollon mieli kuni tulta,
vieläi itkuvirsi eläy,
vienalaini laulu heläy,
perinteet on pessotassa,
Manu-moamosen matassa.
Ennen kuni vuosi vaihtuu,
muistot mielestäni haihtuu.
Juokse poikarukka juokse,
toki Karhun Manun luokse,
kuni tulou Rostuon pyhä,
voinet onnitella yhä.
S p o a s s u kun on syntymässä,
lienöy tässäkin heän lässä.

Vierissä keselläkö kulen,
huuhelnikkanako tulen,
tapoalemah »soajan naista»
jonka kera mieli paissa.
Anon anon, prosti milma,
onnitella tahon Silma.
Palkaks vieraanvaran vaivan,
spassipoita paissa aivan,
monen Kuivajärven retken,
ylen kaunehenki hetken.

— — — —
Toivon että niitä riittäis,
kukapa ei niistä kiittäis
Toki karjalaini priha,
jolle tuttu tämä piha,
on ja myöskin vanha puoti,
kiittäy »Jehrimäini Huoti».

Jehrimäini Huoti

Vilho Timonen

— 70 vuotta täyttää kansakoulunopettaja Vilho Timonen 28. 3. -74 Keravalla. Hän on syntynyt Vienan Karjalassa, Uhtuan Luusalmissa. Valmistuttuaan kansakoulunopettajaksi Jyväskylän seminaarista v. 1928 hän toimi opettajana Suojärvellä ja Harlussa sekä luvuvuodesta 1939—1940 alkaen Lauritsalan kauppalassa eläkkeelle siirtymiseensä asti 1. 9. -67.

Monet ovat ne kunnalliset ja ammatilliset luottamus-tehtävät, joita opettaja Timonen joutui hoitamaan Harlussa ja Lauritsalassa. Suojärvellä ja Harlussa hän osallistui vapaavaliustustyöhön, opintokerhojen ja laulukuo-rojen johtajana. Hänen tärkeimpänä harrastuksenaan on ollut syventyminen heimonsa menneisyyteen ja sen nykyisten kohtaloiden sekä tulevaisuuden näkymien seuraaminen. Hän on kartuttanut KSS:n Carelica-kirjastoa arvokkaalla kirjalahjoituksella.

Opettaja Timonen on osallistunut talvi- ja jatkosotaan rintamamiehenä ja esikuntaupseerina. Sotilasansioistaan hänelle on myönnetty IV ja III luokan Vapaudenristi miekkoineen sekä yhteiskunnallisesta työstään Suomen Leijonan Ritarikunnan ritarimerkki. Sotilasarvoltaan hän on kapteeni.

Merkkipäivänään opettaja Timonen on matkoilla.

— 70 vuotta täytti työnjohtaja Pekka Ahonen Joutsenon Ahvenlammella. Hän on puutavaramies »metsästä laavaan asti». Hän on toiminut 47 vuotta sahalaitoksilla, laastarhoilla ja vientilavauksien hoitajana. Hän on perehtynyt tuntemaan puutavaran lajitteluluokituksen ja siihen liittyvät vaatimukset. Tästä ajasta hän toimi 23 vuotta Veimiluoto Oy:n palveluksessa. Sotien jälkeen hän oli Blackman Oy:n palveluksessa Joutsenossa laivauksen valvojana ja sahatavaran lajittelun ylivalvojana. Erikoiskurssin jälkeen hän joutui myös koulutustehtäviin. Siirtyessään eläköille hän sai »tunnustuksen ja vatsahaavan». Hän on ottanut osaa alansa ammattiliiton toimintaan.

Karjalaisuutta hän ei ole unohtanut hetkeksikään. Veitshuodossa hän oli 1920-luvulla perustamassa Karjala-kerhoa ja on toiminut useita vuosia sen puheenjohtajana. Karjalan Sivistysseuran jäsenenä hän on ollut vuosikymmeniä ja on edelleen. Tunkuan priha hän on vieläkin.

— 70 vuotta täytti 24. 12. -75 rajan kasvatti, Suojärven Karjanjärven tytär Veera Piirainen, o.s. Mirola (Mironov) Joensuussa. Mihaila-tatalla ja Anni-muamolla oli suuri perhe. Parhaana aikana kävi pöytään 10 henkeä lausesti päivässä. Viljelykset, karjanhoito ja korpieläjän lämpöentulon apukeinot vaativat jokaisen lapsenkin uutteraa työpanosta. Kun muamon pää kallistui ikiuneen, perhe hajaantui. Veera ja Tata jäivät hoitamaan kotitilaa. Koulunkäynnin jälkeen Veera osallistui kymmenen vuoden ajan opintokerhotoimintaan. Täällä saatiin kunnallis- ja kansalaistietoutta. Isänmaa, Kalevala, Kanteletar ja muu karjalaisuus tulivat tutuiksi.

Kaikki pyrittiin valmistamaan kotona. Suola, kahvi, tee ja sokeri tuotiin kaupasta. Tata teki tšupi-jalkineet ja muamo tallukkaat. Vasta myöhemmin ostettiin »tšiplietat» jalkineet. Piirakat, sultšinat ja pyöröset tehtiin vain joiden ateriaa tai päivää varten. Tosin varenjat (hillot) ja lihat varattiin yli talven, samoin ryynit ja jauhot eli perusaineet.

Pojilla oli omat leikit, joskus ne päättyivät toraan. Anni-muamon kanssa hänei torannut. Kerran kaadoimme suomen koivun raaka-aineeksi haluttuun nelipyöräiseen telegäseen (kärrtiin). Tata tšakkai (nuhteli), mutta telegäine valmistui.

Veera oli hyvän kutojan ja käsityön taitajan maineessa. Berliinissä oli ajalla 29. 5.—10. 7. 1938 suuret kansainväliset messut. Tapaamme Veeran, hennon, kainon ja ujon messujen Suomen osastolla kutomassa ja kehräämässä. »Kleine Freulein» Suomesta sai runsaasti suosiota ja lahjojakin. V. 1939 tuli emäntäkoulu vuoroon. Tuli se vaikea Suomen hetki ja lähtö kotiin. Evakuointi oli jo alkanut. Tata ja lehmät läksivät viimeisinä. Veera sai komennuksen »sinne jonnekin». Muonitustyötä riitti. Evakkotaival päättyi sairaalan lottana ja työtuvan johtajana.

Nyt tuli Onni, mies ja koti Kontiolahden Selkielelle, Pohjois-Karjalaan. Alkoi emäntänä heiluminen ja tyttären kasvataminen ja miehelään saattaminen. Leskeys alkoi 6 vuorokautta vuoden jälkeen.

Onneksi terveys on hyvä ja on bunukka, tyttärentytär Mari. Rajan lapsen kohtalo on ollut kova. Mutta Veera sanoo, että juuri näin on hyvä, miten on ollut. Hän ottaa lämpimästi osaa Pohjois-Karjalan karjalaisseuran ja Joensuun karjalaisten toimintaan. Veera, joululapsi sanoo, että »karjalaisuus ja ortodoksisuus ovat minulle pippuri ja suola, niistä en luovu.» Hyvin sanottu.

Toini Rihlas

— 70 vuotta täytti työterveyshoitaja Toini Rihlas 2. 1. -74 Helsingissä. Hän on syntynyt Karjalan Kannaksella, Raivolassa. Hän on alallaan suorittanut kiitettävän päivätyön. Karjalaisjärjestöissä hän on suorittanut epäitsestä työtä vuosikymmeniä. Hän on ottanut osaa lausunta-, kansantantu- ja näytelmäkursseihin sekä oppilaana että opettajana. Hänelle on myönnetty vapaussodan, sodan 1939—40, 1941—45 muistomitalit, II lk:n vapaudenmitali punaisen ristin kera, Päämajan muistomitali 1939—45, Helkatytöjen ansiomerkki ja Karjalan Liiton kultainen ansiomerkki.

Jorma Puustinen

— 50 vuotta täytti pankinjohtaja Jorma Puustinen 23. 1. -74 Espoon Haukilahdessa. Hän on tullut ylioppilaaksi v. 1943. Pohjoismaiden Yhdyspankin palvelukseen hän tuli v. 1946 toimien aluksi virkailijana ja sittemmin johtajana eri konttoreissa, nyt Tapiola—Itäisen johtajana.

Espoon kauppalan-, nytemmin kaupunginvaltuutettuna hän on ollut v:sta 1965. Mainittakoon, että hän on Espoon Rotaryklubin presidentti, Tapiolan Killan hallituksen jäsen, Helsingin Reserviupseerien Jääkärikerhon rahastonhoitaja.

Hän osallistui jatkosotaan v. 1941 KTR 12:n ja vv. 1943—44 Uudenmaan Rakuunarykmentin riveissä haavoittuen v. 1944. Sotilasarvoltaan hän on yliluutnantti. Kunniamerkit SL R, VM 1 ja VM 2, Mm 1939—40 ja Mm 1941—45.

Jorma Puustinen ei ole unohtanut karjalaisuuttaan. Hänen isänsä — kihlakunnantuomari Viljo Puustinen (1888—1971) — oli syntynyt Kiihtelysvaarassa. Hän ajoi voimal-

lisesti karjalaisten ja karjalaisuuden asiaa ja kuului Karjalan Sivistysseuran johtokuntaan. Jorma Puustinen on seuramme johtokunnan jäsen jo toisessa polvessa ja sitä vuodesta 1966 lähtien. Sitä ennen hän toimi pitkäkhön ajan seuramme tilintarkastajana. Merkkipäivänään hän joutui lukuisten onnittelujen kohteeksi. Seuramme johtokunta myönsi hänelle Karjalan Sivistysseuran ansiomerkin n:o 39. Johtokunnan puolesta häntä kävivät onnittelemassa puheenjohtaja B. Karppela ja johtokuntamme jäsenet varatuomari A. Lahelma ja johtaja K. Pamilo.

— 50 vuotta täytti puolustusvoimain ylikapellimestari Arvo Kuikka Helsingissä 11. 2. -74. Hän on Impilahden poikia Karjalasta. Hän aloitti uransa v. 1937 Viipurin Rykmentissä Haminassa. Hän toivoo, että puhallinsoittokuntien arvostusta lisättäisiin. Sotilassoittokuntia on 15. Määrä riittää. Pitäisi vain lisätä muutamia soittajia ja lisäsoittimia. Puhallinmusiikki on kansalle mieluista.

Ylikapellimestari on huolissaan siitä, ettei soittokuntamusiikkia nykyään arvosteta kovin korkealle. Esimerkiksi lehtien kulttuuripalstoilla arvostellaan ja kerrotaan harvoin alan taiteen tapahtumista.

— »Torvisoitosta kansa pitää varmasti. On vahinko, etteivät taiteesta informoijat noteeraa kansan harrastuksia», Kuikka sanoo. — Me yhdymme.

— 50 vuotta täytti kyykkäveli, teknikko Ilmari Honkala 28. 11. -73 Helsingissä. Hän on syntynyt Suojärven Varpakylässä. Talvisota teki hänestä evakon. Jatkosotaan hän osallistui v. 1942—1944 legendaarisen maineen saaneen kenr. Laguksen panssaridivisioonan joukoissa osallistuen taisteluihin Syvärillä Podporožjessa, Kuutilahdessa, Karjalan Kannaksella venäläisiä ja Lapissa saksalaisia vastaan.

Teknillisen koulun kurssin hän suoritti v. 1946—47. Teknikkona hän on palvellut Oy Strömberg Ab:ssa, Helsingin kaupungin vesilaitoksessa ja sähkölaitoksessa kaukolämpösuunnittelijana. Tällä hetkellä hän on lämmitysvoimalaitoksessa kunnossapitosuunnittelijana.

Ilmari tunnetaan sopuisana laulua, valokuvausta ja kyykkää harrastavana veikkona. Kyykkäharrastusaikansa hän on sovittanut korkeimman kyykkävedjen lenkkeilyajaksi. Viittaamme kyykkäpalstaamme.

— 50 vuotta täytti Aapro Kiiski Kuusankoskella. Hän on syntynyt Sakkolan Lapinlahdessa. Parikymmentä vuotta hän palveli isänmaata kanta-aliupseerina ja erosi armeijasta vääpelinä. Kuusankoskella hän on harjoittanut verhoiluliiketoimintaa ja ambulanssipalvelutoimintaa. Hän on osallistunut karjalaistoimintaan hyvin aktiivisesti. Häntä voidaan pitää kyykkävelin elvyttäjänä koko Kymenlaaksoissa. Onnea Aapro! Vaikka et päässyt Sapporoon.

— 50 vuotta täytti mainosiirtäjä Sulo Kourunen Helsingissä. — Hän on syntynyt Impilahdella.

Aapro Kiiski

Pentti Sillervo

— 50 vuotta täytti Karjalan vävy, Lahden kaupungin pääluottamusmies Pentti Sillervo 3. 12. -73. Hän on syntynyt Mäntsälässä. Kyykkä on hänen rakkain vapaa-ajan harrastuksensa. Hän toimi eri tehtävissä Helsingissä, Lapissa ja v. 1955 tuli Lahden kaupungin palvelukseen. Kaupungin pääluottamusmiehenä hän toimii v:sta 1968, viimeiset 2 vuotta päätoimisena. Kaupungilla on 1.200 tuntipalkkalaista ja yhteistyöjärjestössä jäseniä 2.100—2.200. Hän on Lahden salmilaiset ry:n puheenjohtaja, Lahden Karjalaiset ry:n johtokunnan jäsen. Vuoden vaihteessa hänet valittiin Karjalaisten kyykkävaltuuskunnan jäseneksi.

RUOTSISSA:

— 75 vuotta täyttää Nikolai Pajarinaho Hoforsissa 9. 5. -74. Hän on syntynyt Aunuksen-Karjalassa, Mäntyselän pitäjän Tsumoimäen pienessä korpikylässä.

Nuorena hän osallistui kotimaakuntansa vapauttamisyhteyteen. Epäonnistumisen jälkeen hän siirtyi Suomeen palvelleen pitkään Veitsiluoto Oy:ssä ja siirtyi sodan jälkeen Ruotsiin. Hän on Ruotsin suomalaisen ortod. seurakunnan perustajajäsen, nykyisinkin sen valtuuston jäsen ja apulaisisännöitsijä. Hänen kotinsa on ollut karjalaisuuden keidas paikkakunnalla.

— 70 vuotta täytti Simo Makarov 24. 2. -74 Virsossa. Hän on syntynyt Suojärvellä.

— 70 vuotta täyttää Sanni Vesänen 24. 4. 74 Malmössä. Hän on syntynyt Vienan Piismalahdella.

— 60 vuotta täytti Julia Eskelinen 25. 2. -74 Värbyssä. Hän on syntynyt Pitkärannassa.

— 50 vuotta täyttää Tyyne 14. 3. -74 ja Leo Huotari 9. 6. -74 Mölndalissa, lähellä Göteborgia. Heidän sukunsa on kotoisin Munjärven pitäjän Haljärven kylästä.

MAAILMANENNÄTYS: Helsinki 29. 11. 73. — Elinikäisen rasvatuoksen uusi maailmanennätys — 6.180 kg — kirjattiin Helsingissä pidetyssä Suomen Kotieläinyhdistyksen vuosikokouksessa haukivuorelaisen ayrshirelehmä Viikunan 100—125 300 AAA:n nimiin. ME-lehmän maitotuotos vastaa 4-prosenttiseksi muunnettuna 142 636 maitokilan elinikäistuotosta. Ennätysmaiturin omistavat Anni ja Eino Laitinen Haukivuoren Koivuselästä.

TUONILMAISIIN OVAT SIIRTYNEET:

Santeri Jaakkonen

Kauppia Santeri Jaakkonen kuoli Kemissä ?? ?? ???. Hän oli syntynyt Vienan Tunkualla ?? ?? ???. Suomeen hän tuli 16-vuotiaana Kuhmoon. V. 1927 hän muutti Kemin Kemi Oy:n palvelukseen. Täällä hän työskenteli eri aloilla viisi vuotta.

Yksityiseksi yrittäjäksi hän ryhtyi v. 1933 perustaen vaivastavaraliikkeen Karihaaraan. Myöhemmin hän perusti myös haaraliikkeen Kemiin.

Lähes 20 vuotta hän kuului Kemin kaupunginvaltuustoon, myös kaupungin hallitukseen, moniin lautakuntiin sekä toimi kaupungin vuosilintarkastajana. Jaakkonen osallistui myös oman ammattinsa kehittämiseen. Hän kuului vuosia valtakunnallisen kauppiaaliiton hallitukseen, toimi lähes 20 vuotta Länsi-Pohjan yrittäjien hallituksessa, ja 3 vuotta puheenjohtajana sekä 20 vuotta Kemin Kauppiat ry:n puheenjohtajana.

Karjalan asiat olivat aina Santeri Jaakkosen sydäntä lähellä. Hän oli perustamassa Karjalan Sivistysseuran Kemin alaosastoa ja toimi sen puheenjohtajana aina kuolemaansa saakka. KSS:n seppelöiden hänen haudalleen laskivat pankinjohtaja Paavo Leminaho ja teknikko Simo Timonen, KSS:n alaosaston seppelöiden laskivat M. Melgin, T. Hirvonen ja S. Vuolle.

— Georg Shula kuoli 16. 12. -73 Helsingissä. Hän oli syntynyt Salmassa 22. 4. 1915. Yrjö oli rehti aseveli, johon luottaa tiukankin paikan tullen. — Briha.

— Olga Memonen, o.s. Gorbatsov, kuoli Nurmek-
ssä 27. 11. -73. Hän oli syntynyt Aunuksessa 3. 6. 1898.

— Sanni Jormanainen, o.s. Mämmi, kuoli Ilomant-
issa 13. 1. -74. Hän oli syntynyt Suistamolla 13. 4. 1903.

— Juho Niilola kuoli Liperissä 29. 12. -73. Hän oli
syntynyt Kiimasjärvellä 6. 7. 1899. Viittamme Niilolan
hautaukseen sivulla 15.

— Klaudia Sontrakka, o.s. Saveljeff, kuoli 31. 10.
73 Kuopiossa. Hän oli syntynyt 30. 4. 1890 Suistamolla ja
eroinut avioliiton 1920-luvulla Niilo Sontrakan kanssa,
joka oli kotoisin Aunukselta, Munjärven pitäjän Pälärven
kylästä.

— Osastopäällikkö Yrjö Tepponen kuoli Helsingissä 30. 12. -73. Hän oli syntynyt Pietarissa 6. 6. 1891. Hän oli suorittanut Kansallis-Osake-Pankin palveluksessa pitkän työpäivän. Hän oli harras ortodoksi ja osallistui merkittävästi Helsingin ortod. seurakunnan toimintaan sekä valtuustossa että neuvostossa. Nuoremmille hän oli oiva esimerkki. Hän oli heimolehtemme ystävä. 18 vuotta hän oli pappiseminaarin johtokunnan jäsenenä ja 5 vuotta kirkolliskokouksen jäsenenä.

— Olga Karpova, Karpaisen Olga, o.s. Marttina, kuoli joulukuussa Kontupohjassa. Hän oli syntynyt Munjärven pitäjän Suopohjan kylässä v. 1891. Hänen miehensä Mihail Aunuksen kansannousun jälkeen jäi Suomeen ja on haudattu Suojärvelle Kaipaan hautausmaahan. Olgan kolmesta pojasta kaksi katosi Arhipelag Gulagiin, kolmas vietiin ja kaatui viimeisessä sodassa.

Saapuneessa lyytiläismurteisessa viestissä sanottiin: »Muoh panimma Kompohjaan. Rahvast oli äijä, omid dai vierahid.» Muistijaisia on vietetty 20. ja 40. kuolinpäivänä.

Ennen kuolemaansa hän itse kirjoitti Suomeen: »Tšepotšk (= ketju) katkei, rista kadoi, olen ristata, tahtoisin ristan.» Hän sai ortodoksisen kaularistin Suomen sukulaisilta ennen kuolemaansa.

Karpaisen Olga (vas.). Oikealla ystävätär Suopohjan Heiroisia.

— Rovasti Leonidas Homanen kuoli 28. 12. -73 Helsingissä. Hän on vanhan aunukselaisen pappissuvun jäsen, syntynyt papin poikana 5. 6. 1905 Paateneen Särkijärvellä. Hän siirtyi Suomeen Aunuksen kansannousun ja sitä seuranneiden levottomuuksien jälkeen. Hän suoritti Sortavalan pappiseminaarin v. 1927 ja toimi sen jälkeen antaumuksellisesti papillisissa tehtävissään, kirkkoherrana Suojärvellä 1927—1930, Viipurin suomalaisessa ort. seurakunnassa 1930—1945 sekä Turun seurakunnassa 1945—1959. Kirkolliskokouksessa papiston edustajana hän oli v. 1935 ja 1942. Hän oli lämminhenkinen, sydämellinen, sovitteleva, karjalainen pappismies parhaimmillaan. Heimon asiat olivat hänen sydäntään lähellä. Hän on julkaissut kirjaset »Ijäisyssanojen ääressä» ja »Kukkanen Jumalan puutarhassa».

Leonidas Homanen

Kastehelmi Karjalainen

Joulukuun puolivälin seutuvilla yllätti meidät surunviesti Turusta. Lausuntataiteilija Kastehelmi Karjalainen oli 12. 12. 1973 siirtynyt suuren rauhan majaan, tuonilmaisiiin.

Kastehelmi Karjalainen syntyi 10. 5. 1911 Helsingissä, mutta vietti koko lapsuutensa Karjalassa, ennen kaikkea Käkisalmissa. Täällä pääkaupunkilaistyttöä satutti karjalaisuuden kipuna, jota elämän taipaleen varrella oli omiaan vahvistamaan mm. runonkeräysretket Raja-Karjalaan ja henkilökohtaiset tuttavuus- ja ystävyysuhteet pääkaupungin karjalaispiireihin.

Kolmekymmentäluvun puolivälistä Kastehelmi Karjalainen tavataan erittäin suosittuna ohjelman suorittajana erilaisissa tilaisuuksissa. Erityisesti löi taiteilija Karjalainen itsensä läpi omilla lausuntailloillaan. Tämän ohella oli Kastehelmi Karjalainen vakinainen ja uskollinen ohjelman-suorittaja itä-karjalaisten juhla- ja heimotilaisuuksissa.

Uskollisuus karjalaisuudelle jatkui vuosien myötä. Allekirjoittaneella oli onni ja ilo tuntee taiteilija Karjalainen vuosikymmenien ajan. Erityisesti on mieleeni jäänyt heimojuhlat v. 1936 Tampereella ja vuotta myöhemmin Kaajanissa. Näissä molemmissa juhlissa Kastehelmi Karjalainen oli todella enemmän kuin pelkkä ohjelmansuorittaja. Hän todella oli ja eli sydämineen ja sieluineen heimo-rahvaan mukana. Kosketus taiteilijan ja yleisön välillä oli ehyt ja rikkumaton.

Taiteilijana on Kastehelmi Karjalainen jättänyt tämän kirjoittajan mieleen temperamentikkaan, luovan persoonan, joka syvästi on paneutunut kansanrunouteen. Ihmisenä on Kastehelmi Karjalainen jättänyt mieleen lämpimän, toisten iloja ja suruja syvästi ymmärtävän kanssaihmissen, jota huumorin pilke on ollut omiaan pehmentämään. Taiteilija Karjalainen oli aina valmis kuuntelemaan toisen murheit ja valmis myös antamaan apuansa.

Kansanrunojen ja ennenkaikkea Kantelettaren runojen tuominen ohjelmistossa laajojen piirien tietoon on mittava työ, työ josta muodostui hänen elämänsä keskeisin toimintakenttä. Karjala ja karjalaisuus liittyi elimellisesti tähän kenttään. Ja Karjalasta tulikin Kastehelmi Karjalaisen niin näkyvä kuin näkymätönkin voimanylähde, josta hän kuin taikalähteestä ammensi innoitusta ja voimaa mittaval-

le suoritukselleen. Keväällä 1965 vietti taiteilija 30-vuotis-taiteilijajuhlaa ja samoihin vuosiin mahtui myös pitkä esiintymismatka Yhdysvaltain ja Kanadan suomalaisten keskuuteen. Kirjallinen esityskään ei taiteilijalle ollut vieras, sillä hän julkaisi mm. kaksi muistelmateosta: Maammo oleks' historiaa . . .?» sekä »Ollaanpas vaan.» Tämän vuoden itenäisyyspäivänä myönnettiin Kastehelmi Karjalaiselle Pro-Finlandia-mitali.

Taiteilija Karjalainen on poistunut sinne, mistä ei enää ole paluuta. Me, maallista vaellusta vielä jatkavat hiljennymme viettämään muistohetkeä ja tunnustamaan miten paljon ja paljosta me olemme taiteilija Karjalaiselle kiitollisia.

Helsingissä, joulukuun 18 päivänä 1973

Aleksi Lahelma

— Stepan Loskin kuoli Lohjan sairaalassa 15. 11. -73. Hän oli syntynyt Vienassa (Kiestingissä) 27. 10. 1884. Hän perusti Lohjan Virkkalaan tekstiilikaupan, joka on vieläkin toiminnassa.

Petroskoissa julkaistussa Karjalan historia-kirjassa (Otserki Istorii Karelii) sivulla 391 Karjalan suurempien tapahtumien luettelossa mainitaan vuodet 1760—1763, jolloin Savva Loskin (Aunuksesta) ensimmäisenä aluksellaan kiersi Jäämeren suuren saaren — Novaja Zemljan. Olisiko sama suku siirtynyt myöhemmin pohjoiseen, Viaan?

— Paraskeeva Luhtala kuoli 19. 11. -73 Karttullassa. Hän oli syntynyt 10. 10. 1884 Vienan Karjalassa.

— Pianotaiteilija Irma Ruuskanen-Homanen kuoli 23. 11. -73 Helsingissä. Hän oli syntynyt 10. 7. 1919 Viipurissa. Hän oli solminut avioliiton viulutaiteilija Juhani Homasen kanssa, jonka isä oli äsken tuonilmaisiiin siirtynyt rovasti L. Homanen.

— Nina Sailavuori kuoli auto-onnettomuudessa Kanadassa 18. 11. -73. Hän solmi avioliiton Kanadan kansalaisen kanssa ja häät pidettiin Kemissä viime keväänä. Hänen äitinsä Fenä Fufertoff oli kotoisin Kontupohjan Tiutiasta.

— Klaudia Miinin kuoli Lieksassa 16. 1. -74. Hän oli syntynyt Suojärvellä 24. 2. 1922. Suku oli kotoisin Viennasta.

— Pankinjohtaja Mikko Setkänen kuoli 18. 12. -73 Siilinjärvellä. Hän oli syntynyt 14. 7. 1901 Salmassa. Hän tuli KOP:n Salmin konttorin esimieheksi v. 1943. Moskovan pakkorauhan jälkeen hän tuli Siilinjärven konttorin esimieheksi.

— Viime joulukuun 11. pnä kuoli Marina Timonen Taivalkosken kunnansairaalassa. Hän oli syntynyt Vienan Karjalassa Uhtuan kunnan Luusalmen kylässä huhtikuun 4. päivänä 1894. Talvella 1922 hän muiden vienalaisien tavoin joutui jättämään luonnonkauniin kotiseutunsa maisemat, Tahkolahden kotinsa ja siirtymään Suomeen. Taivalkoskella sukulaistalossaan hän suoritti pitkän päivätyönsä. Tuttavapiirissä hänet tunnettiin hartaana, uskonnollisena ihmisen ja valoisan luonteen omaavana lähimmäisenä. Vainaja siunattiin maan multiin Taivalkosken hautausmaahan.

Kyykkä

SEURASAAREN kyykkäpaikoilla kyykkäharjoitukset jatkuvat läpi vuoden tiistaisin ja torstaisin klo 17—19, lauantaisin ja sunnuntaisin klo 13—15. Muualta Helsinkiin saapuvat karjalaiset, tervetuloa tutustumaan kansallispeleimme!

KARJALAISTEN KYKKÄVALTUUSKUNNAN kokous pidettiin KL:n huoneistossa 28. 12. -73. Saapuvilla oli joko valtuuskunta, Simo Härkönen ja Reino Joenpolvi KL:sta sekä Boris Karppela ja Kosti Pamilo KSS:sta. Puheenjohti Pamilo, pöytäkirjaa piti Joenpolvi.

Aasiat:

— Valtuuskunnan puheenjohtajaksi v. 1974 valittiin Kosti Pamilo ja sihteeriksi Boris Karppela.

— Simo Härkönen ilmoitti, että hän jättää paikkansa valtuuskunnassa, koska hän siirtyy vuoden alusta aläkkeelle KL:n toiminnanjohtajan virasta. Myöhemmin KL:n hallituksen työvaliokunta valitsi hänen tilalleen valtuuskuntaan vuoden toiminnanjohtajansa Paavo Suonisen. Nyt päätettiin siirtää valtuuskuntaa maakunnan miehillä. Kyykkävaltuuskuntaan kutsuttiin junamies Pauli Jousimo Turusta, metsänhoitaja Niilo Melama Kuopiosta, pääluottamusmies Pentti Sillervo Lahdesta, kirvesmies Tuomas Kuparinen Hämeenlinnasta ja naisten edustajaksi toimistoapulainen Eino Keränen Helsingistä. Suonisen lisäksi Karjalan Liitosta valtuuskuntaan kuuluu Reino Joenpolvi.

— Joukkueiden väliset kyykkämestaruuskisat päätettiin pitää KL:n kesäkisojen yhteydessä Hämeenlinnassa 15. 6. -74.

— Mieskohtaiset kyykkämestaruuskisat päätettiin pitää Kuopiossa elokuun loppupuolella myöhemmin ilmoitettavana päivänä.

— Kilpailut Tasavallan Presidentin hopeapokaalista päätettiin pitää Imatralla 15. 9. -74. Kilpailuihin voivat osallistua KL:n karjalaisseurapiirien mestarijoukkueet. Piirejä on 15. Pokaalin lahjaksi saanut Karjalan Sivistysseura on pidättänyt oikeuden Helsingin kyykkääjille osallistua näihin kisoihin omalla mestarijoukkueellaan. Kaikki 16 joukkuetta osallistavat pelitaidon huippua.

— Naisten 1. henkilökohtaiset kyykkämestaruuskisat päätettiin järjestää Hämeenlinnassa 15. 6. -74. Kilpailuihin voivat osallistua naispelaajat, jotka kevään aikana järjestetyissä kilpailuissa ovat saavuttaneet vähintään —5 pisteen tuloksen.

— Kyykän viisiottelun SM-kisat haluaisi Haminan Seuran Karjala-seura ry. järjestää Haminassa. Tähän ei katso voittavan suostua. Viisiottelu on sinänsä jännittävä ja pelitaitoa kehittävä laji. Kutsukilpailun järjestäminen on asia.

— Talvimestaruuskisoja toivoi Tikkakosken Voitto Pulkkinen. Tähän ei vielä voitu suostua. Talvipeli on sinänsä hyvin suositeltava pelilaji. Pelin leviämisen esteenä on laitteiden puute. (Lahdessa 24. 2. 74 pelattavaan neljän kaupungin kyykkäotteluun ei löytynyt kenttää, kaikki oli varattu, oli pelattava Kuplahallissa).

— Karjalaispiireille suositeltiin, että ne järjestäisivät sekä henkilökohtaiset että joukkuemestaruuskisansa joko piirin

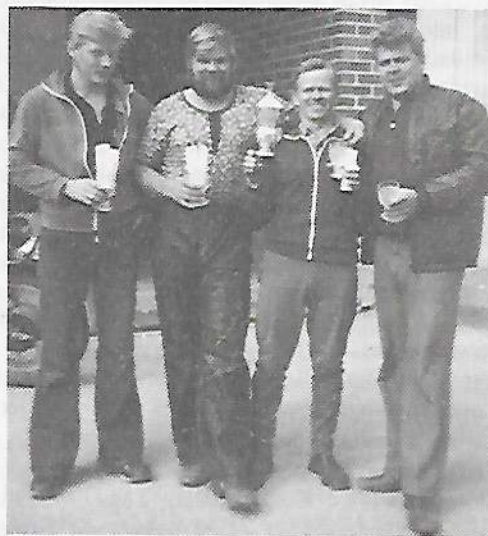
kesäjuhlan tai jonkin piirin alueella pidettävän pitäjäjuhlan yhteydessä. Tällöin on mahdollisuus saada suuremmat katsojamäärät ja mahdollisuus tehdä peliä tunnetuksi heimo-laistemme keskuudessa.

— Mestaruusmitalit piirien kyykkäkisoja varten ovat saaneet hyvän vastaanoton. Useat piirit eivät ole vielä niitä huomanneet tilata. Mitaleja on 3 lajia — kulta, hopea ja pronssi. Niiden hinta on mk 5,— kappaleelta. Tilata voidaan Karjalan Liitosta.

— Kyykkätuomarikursseja päätettiin tarjota Etelä-Hämeen ja Etelä-Pohjanmaan Karjalaisseurojen piireille.

VALTAKUNNALLISTEN kutsukilpailujen lukumäärä kasvaa ensi kesän aikana. Tähänastisten tietojemme mukaan kutsukilpailuja on tiedossa seuraavasti:

- Kylmäkoskella joukkuekilpa,
- Pielavedellä Valassinpäivän kisat Valassinpäivänä, heinäkuun lopussa,
- Myllykoskella mieskohtaiset Jaakon kisat 21. 7. -74,
- Imatran Impi-kisat Imatrankosken urheilukentällä 28. 7. -74,
- Tikkakosken Voiton-tuoppi kisat syksyllä (mieskohtaiset ja joukkuekisat),
- Jyväskylässä Irman pytty-kisat (mieskohtaiset ja joukkuekisat),
- Haminassa kaavailtaneen uudelleen kyykän viisiottelukisoja.

Jyväskylän kyykän kärkimiehiä: Rainivaara, Kari (vas.), Mäkinen, Heikki, Parkkinen, Ville, Kallioinen, Kari Valok. Irina Koho.

HAMINAN 23. 9. -73 pelatun viisiottelun tuloksia:

A-sarja: 1) Juho Karhunen, Ent. salmilaiset Hki +69, 2) Sulo Juvonen, Imatran S. Karjal. +66 ja 3) Hannu Kuparinen, Haminan Karjal. +66.

B-sarja: 1) P. Vahermaa, Hamina +51, 2) Kari Haikonen, Hamina +47 ja T. Juvonen, Imatra.

Ikämiehet, hyvitystä 1 piste yli 50 vuodesta: 1) P. Siilamo, Imatra +71,5 (ikähyv. 12 v.), 2) Julius Eskola, Hamina +71 (ikäh. 8 v.), ja 3) A. Herrala +60,5 (ikäh. 7 v.).

TURKU: vertailun vuoksi mainitsemme, että sikäläisten kyykkääjien viime vuoden lopussa suoritetussa viisiottelussa 3 parasta olivat: 1) Veikko Laine +61, 2) Pauli Jousimo +51 ja 3) Reijo Tamminen +31,5.

SEURASAAREN joukkumestaruuskisoihin syyskuussa osallistui 9 joukkuetta. Kiertopalkintona oleva kunniasauva sai 23. hopealaatan, johon tulivat Helsingin Suojärvi-seuran 2 joukkueen nimet — Aleksi Karhu, Erkki Härkin, Viktori Poravaara ja Yrjö Korkkinen.

Puusta tehty, kauniisti lakattu, hopealaatoilla ympäröity kunniasauva on erinomainen kiertopalkinto. Sen teki aunukselaissukuinen Seppo Oksiala Jyväskylästä. Idea oli isävainajan.

SEURASAAREN tämän talven kolmen kuukauden sarjakilpailuihin osallistui viitisenkymmentä »lumimiestä ja -naista». — Tulokset:

A-sarja: 1) Al. Karhu, 2 kuukauden yhteistulos +40 (helmikuun +19), 2) N. Prähky +38 (17) ja J. Toivokainen +38 (18).

B-sarja: 1) Herman Jehkonen +33 (14), 2) R. Kononen +28 (6) ja 3) P. Rahikainen +28 (14).

C-sarja: 1) H. Halonen +31 (18), 2) V. Poravaara +31 (15) ja 3) P. Mirola +28 (11).

— Naisten kärki: kahden kuukauden jälkeen — Elsa Keränen 13+9= +22, 2) Saima Lottonen 10—6= +4, 3) Aune Kuikka 10—6= +4.

MOSKOVAN TV:n »Vremja» (= »aika»)-nimisessä ohjelmassa, jota esitetään nykyisin klo 20—20.30 välisenä aikana, esitettiin 5. 12. -73 välähdys neuvostolaisesta kyykkäpelimuodosta, jota kutsutaan nimellä »gorodyshnaja igra». Sauvat meikäläistuntuksia, pelineliöt pienempiä, betonipohjaisia, lyötävät verryttelypukuisia. Yksi mies iski kaksi kertaa. Lyötävänä oli asetelma, jota sanottiin »konekivääriksi» (= pulemjit = kuularuisku).

Kehotamme kaikkia venäjänkieltä taitavia, joilla on Tallinnan kanava ja ääni, seuraamaan tätä ohjelmaa. Se antaa oivan kuvan nykyisestä neuvostodemokratiasta.

»KUN KELLO LYÖ» Alistair Maclean'in jännäriissä, jonka suomentajana oli Timo Martin, sivulla 184 sanotaan: »— — — Minä viis veisaan siitä italialaisesta kaverrista. Voitte minun puolestani pidättää hänet vaikka kyykkäpeluusta pääkadulla.»

MEIDÄ TUNNETAH: tuon ylläolevan luettuani tuli mieleen Suojärven Niemisten kylän kahden Rysä-veljeksien matka Viipuriin. Vapaussodassa oli saavutettu valtiollinen itsenäisyys. Karjalan rautatiestä oli saatu haararata Suojärvelle. Rysien teki mieli nähdä Karjalan pääkaupunki. He toteuttivat unelmansa Viipurin markkinoiden aikoihin.

Kaksi ryhdikästä, karjalaisasuista, pitkäpartaista veikkoa herätti väenpaljoudeksakin melkoista huomiota. Heitä katseltiin, jopa töllisteltiinkin. Joku ääneen tokaisi: »Kato ryssiä.» Tällöin vanhempi veli nykäisi kynnärpäällään nuorempaa ja ylpeänä tokaisi:

»Katšos velli! Meidä tunnetah. Rysäks sanotah.»

LENIN IHMISENÄ: »Hän ei harrastanut voimistelua, mutta kyykkäpeliä kylläkin. Hän ui, luisteli hyvin ja ajoi mielellään polkupyörällä. Hän oli intohimoinen sienestäjä.» Teksti on Päivän Uutiset-lehden 19. 1. -74. Se on lainattu Uutistoimisto Novostin artikkelista, joka perustuu Leninin vaimon, Nadezda Krupskajan teokseen »Muistelmia V. I. Leninistä.» Kääntäjä lienee tarkoittanut neuvostoliittolaista peliä »gorodyšnaja igra», joka on sukua karjalaiselle kyykkäpelille.

ILMARI HONKALA — UKK: Aamuvirkut Honkala ja Heikki Halonen olivat juuri laittaneet Seurasaaressa pelikuntoon. Peliä ei vielä aloitettu, kun paikalle saapui lenkkeilevä tasavallan päämies, joka sanavalmiina heti tokaisi:

— Eikö kyykkäksäkään päästä alkamaan, ellei presidentti aloita?

Tähän Heikki Halonen vastasi heti:

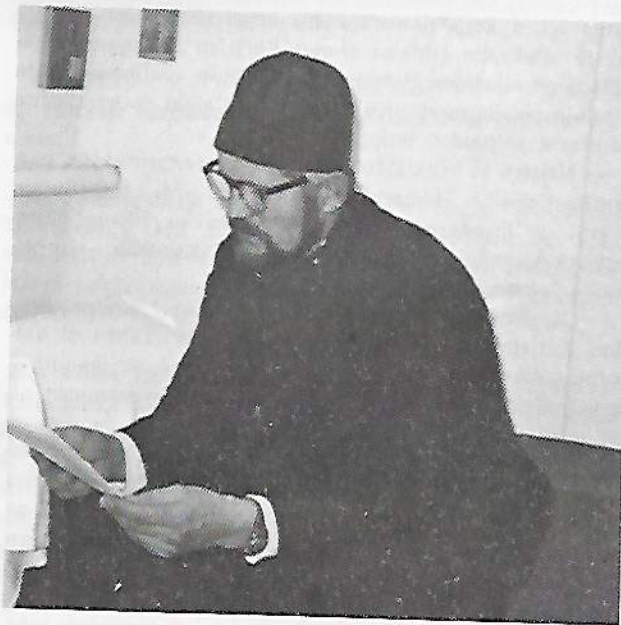
— Kyllä pääsee. Presidentin ja Honkalan pisteet ovat tasan.

— No, mikäpäsi siinä.

Ottelu oli tasainen ja jännittävä, mutta Honkala onnekaampi. UKK ilmoitti harjoittelevansa salaa uusintaa varten . . . Innoissaan Ilmari ja Heikki eivät ottaneet huomioon, että UKK:lla on yli 20 ikämiespistettä Honkalaan nähden.

KARJALAISIA SANAPOLVIA:

- Ruotšin tuhma rokat söi, lihad muil jätti.
- Vardöitšov — ku Juudu jeurei kukkaruo.
- Muut viinad juodih, meil humalat annetah.
- Säälä huttuu, säälä vattšoa.

Kyykkäveli — mutta kuka? Vastaus sivulla 34.

ELVYTTÄKÄÄMME KARJALAINEN VIRPOMISPERINTEEMME. LÄHTEKÄÄMME VIRPOIPYHÄNÄ VIRPOIVIT-SAMETSÄÄN. VIRVOITTAKAAMME KAIKKI HYVÄT SUKULAISET, TUTTAVAT JA YSTÄVÄT — TUOKAA PARHAAT VIRPOIVITSAT JA VIRPOMISLUVUT KARJALAN SIVISTYSSEURAN VUOSIJUHLAAN. LUKEKAA KUTSU SIVULLA 23. — Valok. P. Kyytinen.

HELSINGIN SKIITTATOIMIKUNTA: 11. 1. -74 Arkkimies Paavali ilmoitti kirkollishallituksen istunnossa eroavansa n.s. skiittatoimikunnasta. Suunnitteilla olevan skiittatoimikunnan isänä on metropoliitta Johannes. (Skiitta, kreikaksi skytos = ortod. luostarin erakkomunkin asunto, myös luostari).

LIHAA: Suomalaiset syövät lihaa joitakin kiloja enemmän kuin ruotsalaiset. Lihankulutus on kasvanut 12 milj. kiloa. Yli 233 milj. kilon kokonaiskulutus jakautuu siten, että keskivertosuomalainen syö sianlihaa 24,9 kiloa, nautalihaa 22,7 kiloa, siipikarjaa 1,8 kiloa, hevosenlihaa vain 0,2 kiloa, yhteensä 50,3 kiloa henkeä kohti vuodessa. (Tuottajain Lihakeskuskunnan t.j. O. Sipilä.)

— **MIKSI** ne, jotka vaativat kaikkien autoriteettien kumoamista, pitävät Marxia erehtymättömänä? **Vot.** Pitsinki on asettanut pitkätukkaradikaaleille oivan kysymyksen. Miksi Parta-Kalle ei voisi erehtyä? Eikö hän ole ihminen?

MEITÄ on tilastokeskuksen mukaan nyt 4.666.000 suomalaista. Kaupungeissa asuu 2.696.000 henkeä. Väkiluku kasvoi n. 20.000 hengellä, Helsingin asukasluku väheni 4.250 hengellä, mutta sen lähikaupunkien väestö lisääntyi — Vantaan 7.700 ja Espoon 6.100 hengellä. — Anneli Eskolan mukaan joka seitsemäs suomalainen on karjalainen. Meitä karjalaisia on melkoinen määrä.

KUNNIAMERKKISADE NL:ssa: Niillä, joilla on mahdollisuus katsoa NL:n TV:n lähetystä »Vremja» («aika») klo 20—20.30 välisenä aikana, on ollut tilaisuus nähdä mitä erilaisimpia kunniamerkkien jakotilaisuuksia.

Juhlavin menoin on viime kuukausina jaettu »Druzba narodov» (kansojen ystävyys) kunniamerkkejä. Sen saajina ovat olleet neuvostotasavallat, autonomiset tasavallat ja alueet. Merkin luovuttajina ovat olleet NL:n korkeimmat johtajat, Ukrainassa ja Uzbekistanissa Leonid Breznev. Luovutusta on edeltänyt luovuttajan pitämä puhe. Tasavallan tai alueen punalipun ovat juhlararssien tuoneet nuoret soturit. Korkea luovuttaja kiinnitti itse merkin lippuun. Monisata- tai jopa tuhatpäinen kutsuvierasjoukko toi julki ilon pitkin puhetta tuon tuostakin valtavien kätten-taputuksin. Kun merkki oli kiinnitetty, saavutettiin kätten-taputusten huippu. Sen jälkeen tasavallan tai alueen korkein kommunisti esitti kiitoksen puolueen keskuskomitealle, hallitukselle ja henkilökohtaisesti Leonid Iljits Breznevillä.

Yksityisille neuvostokansalaisille on jaettu monen moisia kunniamerkkejä tai -mitaleja. 18. 1. -74 on Kremlissä annettu asetus, jonka mukaan luotiin »Työmaineen» I, II ja III asteen kunniamerkit ja »Työveteraanimitali». Arvoista mainittakoon »Neuvostotyön sankari».

Karjalan ASSR:lle Druzba narodov-kunniamerkki luovutettiin 27. 1. -74 Petroskoissa. Kunniamerkin luovutti juhlallisessa istunnossa Moskovasta saapunut NL:n kommunist-

Karjalatalon harjannostajaisten kutsuvierasjoukkoa. Karjala-olut maistui.

tipuolueen Keskuskomitean jäsen, NL:n ministerineuvoston varapuheenjohtaja I. T. Novikov. Kiitospuheen esitti N.Karjalan kommunistipuolueen 1. sihteeri I. I. Senkin.

ATOMITYKISTÖ: länsisaksalaisten lehtien mukaan Ranskassa valmistuvat puolen vuoden sisällä ensimmäiset atomitykit. Saman lähteen mukaan ranskalaiset haluavat varustaa Saksassa olevat sotayksiköt tällä uudella tykkilajilla. Tähän tarvitaan Länsi-Saksan hallituksen lupa. Mikäli lupaa ei saada, aikoo Ranska viedä pois omat yksikkönsä Länsi-Saksan alueelta.

Taistolaisilla jytää edelleen, ainakin opiskelijamaailmassa. Sen osoittivat vaalit.

— En oikeastaan ihmettele taistolaisten menestystä. Se koostuu virkeistä yksilöistä se joukko, sellaisista, jotka jaksavat rientää ensimmäisinä nokkakopalle.

Sitä joskus ihmettelen, mikä voima on mahtanut tehdä heistä taistolaisia.

Kahdenkymmenen vuoden kuluttua, näin kansa tietää, on Suomen yksityinen pääoma siirtynyt taistolaisten mää räysvaltaan. Ei sotimalla. Ei sosialisoimalla. Vaan perimällä. (Arvo Salo, SD, 27. 10. -73.)

— **TAHDON**, jos saan pelata **KYYKKÄÄ** Seurasaarella tiistaisin, torstaisin, lauantaisin ja sunnuntaisin.

Raittiuspuhuja kysyy kuulijoiltaan:

— Jos minulla on kaksi astiaa, toisessa vettä ja toisessa viinaa ja panen ne aasin eteen, kummasta luulette aasin juovan?

Vanha äijä nousee seisomaan:

— Tietysti vesiasiasta.

Raittiuspuhuja voitonriemuksena:

— Oikein. Mutta miksi se juo siitä vesiasiasta?

— No kun se on aasi.

»Mies ja ääni» (teini- ja ylioppilasradikaalien mielialause) voitti osuuspankkiväen kaskukuilvan. Rajakylässä oli osuuspankkien osuuskuntakokous. Osuuspankkimies Oskariille »tupsahti» takapästä pieni äänivahinko. Viressä istunut Vennon Jussi kysäisi:

— Mikäs se olj?

— Mies ja jien, vastasi Oskari.

SUUR-HELSINGIN VÄKILUKUNA voitaneen pitää 887.219 henkeä. Tämä on nimittäin Helsingin kaupunkamaripiirien väkiluku 1. 1. -74. Vuodessa 1974 luku kasvoi + 17.814 hengellä. Ensiksi mainittu luku jakaantui seuraavasti (suluissa huomattavimmat muutokset, lisäykset, vähennykset): Askola 3.536, Espoo 113.264 (+6.098), Helsinki 505.299 (—4.250), Järvenpää 18.723 (+ 1.281), Karkkila 8.625 (+144), Kauniainen (+179), Kerava 17.710 (+ 1.376), Nurmijärvi (+755), Pornainen 2.243, Porvoo (+ 828), Porvoon mlk. 17.096 (+ 597), Pukkila 1.877 (—68), Pusula 2.929 (— 23), Sipoo 12.353 (+ 135), Tuusula 21.194 (+ 2.508, osaksi aluejärjestelystä johtuen), Vantaa 104.807 (+ 7.691) ja Vihti 13.281 (+ 610).

VASTAUS sivulle 32.: Miitsu eli Niilo Jokiniemi, Kuopio, suorittamassa Jouluna 1973 työpalvelusta Valamon luostarissa.

KARJALAN HEIMO

Pirteä karjalainen, runsaasti kuvitettu aikakauslehti. 57. ilmestymisvuosi. Lue ja levitä sitä. Ilmestyy kuusi kertaa vuodessa kaksoisnumeroina. N. 200 sivua karjalaista lukemista.

Karjalan Sivistysseuran jäsenmaksu mk 15:—

Lehden tilausmaksu 1973 mk 15:—

Maksut voi parhaiten suorittaa postisiirtotilillemme 6171—9, osoitteella Karjalan Sivistysseura, postilokero 12, 00350 Helsinki 35, puh. 90-424 065.

TUTKIMME

- maan kalkitus- ja lannoitus-tarvetta sekä sopivaisuutta eri kasveille
- veden kelpoisuutta ruoka-, kastelu- tai muuhun käyttöön.

VILJAVUUSPALVELU OY

Helsinki, Hämeentie 155
Puhelin 79 01 44

RAJATAMMI OSAKEYHTIÖ

Helsinki

Pohjoisranta 22 - Puh. 13 201

Ky VELJEKSET NEKKULA

torimyymälät Jyväskylän
torilla

— Jalkineita kaikille
edullisesti.

— Tukuttain - Vellamonkatu
25, puh. 941 - 14 125
Jyväskylä

NURMEKSEN KAUPPA- OSAKEYHTIÖ

TUKKU- JA VÄHITTÄISLIIKE
Kaupanteon keskipiste
Ylä-Karjalassa

EUROPORT OY

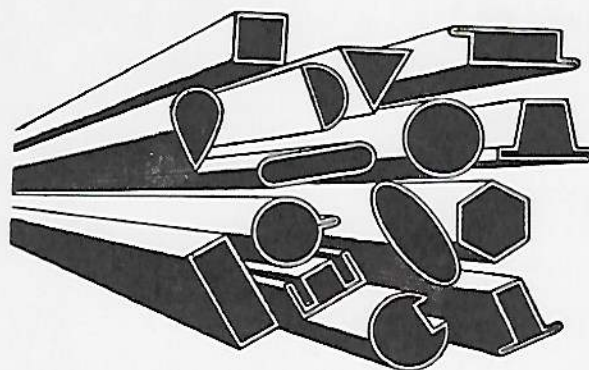
TEKSTIILIAGENTUURILIIKE

Helsinki 13

Esplanaadikatu 22 A — Puh.

644491, 644492, 648070

Telex: 12—1587

VBF - TERÄSPUTKIA

Hollannin yhtyneiltä teräsputkitehtailta

N. V. VERENIGDE BUIZENFABRIEKEN VBF

— pyöreinä, nelikulmaisina, soikeina, lit-
teänsoikeina ja suorakaiteenmuotoisina.

JANSEN-teräsputkiprofiileja JANSEN & Co AG:lta

Sveitsistä sadoissa eri muodoissa sekä
teollisuutta että rakennustoimintaa
varten.

oy. Ila-Ri ab.

(B. KARPPELA)

Mellsteinintie 11 A 6 — 02170 HAUKILAHTI — Puhelin 42 41 08
Telex 12 - 2038

**KUOPIOLAHDEN
PUUTAVARA**

Om. Paavo Vahronen
Kuopio
Puh. 20073, 22658

W. J. MAAS Oy
tekstiiliagentuuriliike

Mikonkatu 9
Helsinki 10
Puh. 662 345, 66 416,
662 345

**PAINOTYÖNNE HOITAA
NOPEASTI JA HUOLELLA**

Karjalankatu 2 - Helsinki 52
Puh. 765 853

ROVAMON KAUPPA OY

Kauppakatu 28 - Puh. 30 18
Varkaus

**VALMISVAATE-, KANGAS- JA
LYHYTTAVARAKAUPPA**

Karjalalsten suosima

JESITEX

**TEKSTIILEJÄ valmistajille ja jäl-
leenmyyjille EDULLISESTI**

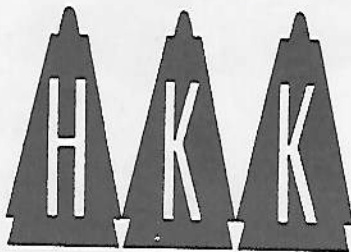
Rullakatu 6 F 36
15900 Lahti 90
Puh. 918 - 23 455

NIILO SEPPÄNEN

**TEKSTIILI JA LYHYTTAVA-
RAIN TUKKULIIKE**

Vaasa
Kauppapuistikko 17
Puhelin 38 15 - Kotiin 22 82

Edullinen ostopaikka
jälleenmyyjille

**Hyvää
Kannattaa
Kysyä**

TEPPOLAMPI — KOKO

PERHEEN VAATETTAJA

Kauhajoki	puh. 30
Kurikka	» 52 166
Teuva	» 193

**ei värillä väliä
kunhan on
aito James
WESTERN**

VILLE MATTINEN OY

MATTISEN TEOLLISUUS OY

